

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
GÖÇ ENSTİTÜSÜ
GÖÇ ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI

SURİYELİ SİĞİNMACILARIN MEKANA İLİŞKİN AİDİYET ALGILARI: DİYARBAKIR ŞEHİRİ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Gökşen BOZKURT DUMAN

**Gaziantep
Mayıs 2024**

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
GÖÇ ENSTİTÜSÜ
GÖÇ ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI

SURİYELİ SİĞINMACILARIN MEKANA İLİŞKİN AİDİYET ALGILARI: DİYARBAKIR ŞEHİRİ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Gökşen BOZKURT DUMAN
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ömer ŞEN

**Gaziantep
Mayıs 2024**

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde, bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakların kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

İmza:

Adı ve Soyadı: Gökşen Bozkurt Duman

Öğrenci Numarası: 203209111037

Tezin Savunma Tarihi: 03/06/2024

ÖNSÖZ

Bu tez çalışması Türkiye'ye sığınan ve Diyarbakır'a yerleşen Suriyeli sığınmacıların yaşadıkları mekânlara, oluşturdukları aidiyet duygularına ve kimlik algılarına ışık tutmayı amaçlamaktadır. Sığınmacıların demografik özelliklerinin, aidiyet hislerini nasıl şekillendirdiğini ve Türkiye'de karşılaştıkları sosyal engellerin onların entegrasyon süreçlerini nasıl etkilediğini analiz etmektedir.

Tez çalışmam süresince hiçbir zaman benden bilgi, deneyim ve desteğini esirgemeyen ve daima her konuda yardım eden, süreç boyunca değerli zamanını ayıran, tez metnini titizlikle okuyan, yorum ve değerlendirmeleriyle çalışmaya önemli katkı sağlayan değerli ve anlayışlı olan danışman hocam sayın Doç. Dr. Ömer Şen'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Çeviri konusunda bana destek olan iş arkadaşım Murat Khalaf'a teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak, süreç boyunca manevi desteğini esirgemeyen sevgili eşime ve biricik oğlum Ayaz'a teşekkürlerimi sunarım. Bu süreçte onların desteği benim için paha biçilemezdi.

Gökşen BOZKURT DUMAN

Mayıs 2024- Diyarbakır

ÖZET

Bu çalışmada; Diyarbakır kentinde yaşayan Suriyeli sığınmacıların mekân, aidiyet ve kimlik algıları ele alınmıştır. Topluma uyum aşamasında yaşadıkları göçe yönelik algıları ve aidiyetleri tespit edilmeye çalışılarak, toplumsal bütünleşme ve yaşadıkları deneyimler açıklanmaya çalışılmıştır. Araştırma, kimlik ve aidiyetin yaşamları üzerindeki etkisi, sığınmacı olma durumları, ülkelerine olan özlem, göçün etkileri, beklentileri ve geri dönüş istekleri gibi konu başlıklarını kapsamaktadır. Hazırlanan anket ve görüşme formu doğrultusunda Suriyeli sığınmacıların yaşadıkları yere nasıl adapte oldukları, aidiyet ve güven duygularına ilişkin sorular sorulmuştur. Araştırma verileri, anketler ve 10 kişiyle gerçekleştirilen mülakatlar yoluyla elde edilmiş ve SPSS ile MAXQDA programları kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, nitel ve nicel istatistiksel yöntemlerle değerlendirilmiş ve sonuçlandırılmıştır. Araştırma sonuçları, bireylerin yaşadıkları yere aidiyet hislerinin demografik özelliklere bağlı olarak değişkenlik gösterdiğini göstermektedir. Ayrıca, ayrımcılık, dil engeli, akraba eksikliği ve ekonomik zorluklar gibi faktörlerin bireylerin aidiyet hislerini şekillendirdiği ve etkilediği belirlenmiştir. Bu faktörler, bireylerin aidiyet hislerini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyerek yaşadıkları yere olan bağlılıklarını şekillendirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sığınmacı, Zorunlu Göç, Mekan, Kimlik, Aidiyet

ABSTRACT

In this study; Perceptions of space, belonging and identity of Syrian refugees living in Diyarbakır city were discussed. By trying to determine their perceptions and belongings towards migration during the stage of adaptation to society, social integration and their experiences were tried to be explained. The research covers topics such as the impact of identity and belonging on their lives, their status as refugees, longing for their country, the effects of migration, their expectations and desires to return. In line with the prepared survey and interview form, questions were asked about how Syrian refugees adapted to the place they live in and their sense of belonging and trust. Research data was obtained through surveys and interviews with 10 people and analyzed using SPSS and MAXQDA programs. The findings were evaluated and concluded using qualitative and quantitative statistical methods. Research results show that individuals' feelings of belonging to the place they live vary depending on demographic characteristics. Additionally, it has been determined that factors such as discrimination, language barrier, lack of relatives and economic difficulties shape and affect individuals' sense of belonging. These factors shape individuals' attachment to the place they live by affecting their sense of belonging positively or negatively.

Key Words: Refugee, Forced Migration, Place, Identity, Belonging

İÇİNDEKİLER

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
EKLER LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR	xiv
GİRİŞ	1
ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ	1
1.Araştırmanın Konusu	1
2.Araştırmanın Amacı	2
3.Araştırmanın Önemi.....	2
4.Konuyla ilgili yapılmış Çalışmalar	3
5.Araştırmanın Yöntemi.....	6
6.Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları	7
BİRİNCİ BÖLÜM	8
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	8

1.1. Kavramsal Olarak Göç.....	8
1.2. Göçmen, Mülteci, Sığınmacı.....	10
1.3. Uluslararası Göç.....	11
1.4. Zorunlu Göç	12
1.5.Sosyolojik Mekan	13
1.6.Coğrafi Mekan	14
1.7.Mekan, Kimlik, Aidiyet Kavramları	15
İKİNCİ BÖLÜM.....	20
BULGULAR.....	20
2.1. Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine Yönelik Betimsel Bulgular	20
2.2 Anket Sorularına Verilen Cevaplara Yönelik Betimsel Bulgular	25
2.2.1 Türkiye’ye Ait Hissetme Durumu ve Sosyodemografik Değişkenlere Göre İncelenmesi	25
2.2.2 Türkiye’ye Yabancı Hissetme Durumu ve Sosyodemografik Değişkenlere Göre İncelenmesi	28
2.2.3 Türkiye’ye Yabancı Hissetme Sebebine Dair Betimsel Bulgular.....	31
2.2.4 Şehirde Güvende Hissetme Durumu ve Sosyodemografik Değişkenlere Göre İncelenmesi	32
2.2.5 Mahallede Güvende Hissetme Durumu ve Sosyodemografik Değişkenlere Göre İncelenmesi	34
2.2.6 Uyum Sorunu Yaşama Durumu ve Sosyodemografik Değişkenlere Göre İncelenmesi	37
2.2.7 Uyum Sorununun Kaynağına Yönelik Betimsel Bulgular.....	39
2.2.8 Türkiye’yi ve Diyarbakır’ı Tercih Etme Nedenine Yönelik Betimsel Bulgular.....	40
2.2.9 Yaşanılan Yerdeki Çoğunluğa Yönelik Betimsel Bulgular	44
2.2.10 Suriye’ye Dönme Düşüncesinin Sosyodemografik Değişkenlere Göre İncelenmesine ve Dönmek İsteme/İstememe Sebeplerine Yönelik Betimsel Bulgular.....	44

2.2.11 Türkiye’ye Gelmeden Önceki Beklentilere ve Beklentilerin Karşılama Durumuna Yönelik Betimsel Bulgular	50
2.2.12 Bir Derneğe Üye Olma Durumu ve Üye Olunan Derneğe İlişkin Betimsel Bulgular.....	52
2.2.13 En sık Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Betimsel Bulgular	54
2.2.14 Türkiye’nin Göç Politikası Hakkındaki Değerlendirmeye Yönelik Betimsel Bulgular.....	55
2.2.15 Türkiye’de Yatırım Yapma Düşüncesi ve Sosyodemografik Değişkenlere Göre İncelenmesine Yönelik Betimsel Bulgular.....	55
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	59
TARTIŞMA	59
3.1.Betimsel Bulguların Tartışması.....	71
3.1.2. Savaşın Etkileri Teması ve Alt Kodlar	72
3.1.3. Diğer Temalar ve Alt Kodlar	73
3.1.4. İlişkisel Analizlerin Bulgularının Tartışılması.....	76
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	80
KAYNAKÇA.....	83
EKLER.....	87
EK 1-ANKET FORMU	87
EK 2- GÖRÜŞME FORMU	93

TABLOLAR LİSTESİ

<i>Tablo 1: Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine Ait Sıklık ve Yüzdelik Değerleri.....</i>	<i>22</i>
<i>Tablo 2:Cinsiyete Göre Türkiye'ye Ait Hissetme Durumu.....</i>	<i>26</i>
<i>Tablo 3:Yaşa Göre Türkiye'ye Ait Hissetme Durumu.....</i>	<i>27</i>
<i>Tablo 4:Medeni Duruma Göre Türkiye'ye Ait Hissetme Durumu.....</i>	<i>27</i>
<i>Tablo 5:Bir Derneğe Üye Olma Durumuna Göre Türkiye'ye Ait Hissetme Durumu.....</i>	<i>28</i>
<i>Tablo 6:Cinsiyete Göre Türkiye'ye Yabancı Hissetme Durumu.....</i>	<i>29</i>
<i>Tablo 7:Yaşa Göre Türkiye'ye Yabancı Hissetme Durumu.....</i>	<i>30</i>
<i>Tablo 8: Medeni Duruma Göre Türkiye'ye Yabancı Hissetme Durumu.....</i>	<i>32</i>
<i>Tablo 9: Cinsiyete Göre Şehirde Güvende Hissetme Durum.....</i>	<i>33</i>
<i>Tablo 10:Medeni Duruma Göre Şehirde Güvende Hissetme Durumu.....</i>	<i>33</i>
<i>Tablo 11:Şehirde Geçirilen Süreye Göre Şehirde Güvende Hissetme Durumu.....</i>	<i>34</i>
<i>Tablo 12:Cinsiyete Göre Mahallede Güvende Hissetme Durumu.....</i>	<i>35</i>
<i>Tablo 13:Medeni Duruma Göre Mahallede Güvende Hissetme Durumu.....</i>	<i>36</i>
<i>Tablo 14:Mahallede Geçirilen Süreye Göre Mahallede Güvende Hissetme Durumu.....</i>	<i>36</i>
<i>Tablo 15:Cinsiyete Göre Uyum Sorunu Yaşama Durumu.....</i>	<i>38</i>
<i>Tablo 16:Yaşa Göre Uyum Sorunu Yaşama Durumu.....</i>	<i>38</i>
<i>Tablo 17:Medeni Duruma Göre Uyum Sorunu Yaşama Durumu.....</i>	<i>40</i>
<i>Tablo 18:Cinsiyete Göre Diyarbakır'ı Tercih Etme Nedeni.....</i>	<i>41</i>
<i>Tablo 19:Eğitim Düzeyine Göre Diyarbakır'ı Tercih Etme Nedeni.....</i>	<i>42</i>
<i>Tablo 20:Gelir Düzeyine Göre Diyarbakır'ı Tercih Etme Nedeni.....</i>	<i>43</i>
<i>Tablo 21:Cinsiyete Göre Suriye'ye Dönme Düşüncesi.....</i>	<i>46</i>
<i>Tablo 22:Yaşa Göre Suriye'ye Dönme Düşüncesi.....</i>	<i>46</i>

<i>Tablo 23:Medeni Duruma Göre Suriye'ye Dönme Düşüncesi.....</i>	<i>47</i>
<i>Tablo 24:Eğitim Düzeyine Göre Suriye'ye Dönme Düşüncesi.....</i>	<i>48</i>
<i>Tablo 25:Gelir Düzeyine Göre Suriye'ye Dönme Düşüncesi.....</i>	<i>48</i>
<i>Tablo 26:Cinsiyete Göre Türkiye'de Yatırım Yapma Düşüncesi.....</i>	<i>56</i>
<i>Tablo 27:Yaşa Göre Türkiye'de Yatırım Yapma Düşüncesi.....</i>	<i>57</i>
<i>Tablo 28:Medeni Duruma Göre Türkiye'de Yatırım Yapma Düşüncesi.....</i>	<i>57</i>
<i>Tablo 29:Aylık Gelire Göre Türkiye'de Yatırım Yapma Düşüncesi.....</i>	<i>58</i>
<i>Tablo 30:Eğitim Düzeyine Göre Türkiye'de Yatırım Yapma Düşüncesi.....</i>	<i>58</i>

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Türkiye 'ye Ait Hissetme Durumunun Dağılımı.....	25
Şekil 2. Türkiye 'ye Yabancı Hissetme Durumunun Dağılımı.....	29
Şekil 3. Yabancı Hissetme Sebeplerinin Dağılımı.....	30
Şekil 4. Yabancı Hissetme Sebepleri Kelime Bulutu.....	32
Şekil 5. Şehirde Güvende Hissetme Durumunun Dağılımı.....	32
Şekil 6. Mahallede Güvende Hissetme Durumu Dağılımı.....	35
Şekil 7. Uyum Sorunu Yaşama Durumunun Dağılımı.....	37
Şekil 8. Uyum Sorunun Kaynaklarının Dağılımı.....	39
Şekil 9. Uyum Sorunu Kaynakları Kelime Bulutu.....	40
Şekil 10. Türkiye 'yi Tercih Etme Nedenlerinin Dağılımı.....	40
Şekil 11. Diyarbakır 'ı Tercih Etme Nedenlerinin Dağılımı.....	41
Şekil 12. Yaşanılan Yerdeki Çoğunluğun Dağılımı.....	44
Şekil 13. Suriye 'ye Dönme Düşüncesinin Dağılımı.....	45
Şekil 14. Suriye 'ye Dönmek İsteme Sebeplerinin Dağılımı.....	49
Şekil 15. Suriye 'ye Dönmek İsteme Sebepleri Kelime bulutu.....	49
Şekil 16. Suriye 'ye Dönmek İstememe Sebeplerinin Dağılımı.....	50
Şekil 17. Türkiye 'ye Gelmeden Önceki Beklentilerin Dağılımı.....	51
Şekil 18. Beklentilerin Karşılanma Durumunun Dağılımı.....	51
Şekil 19. Karşılanmayan Beklentilerin Dağılımı.....	52
Şekil 20. Diyarbakırlılardan Beklentilerin Dağılımı.....	52
Şekil 21. Derneğe Üye Olma Dağılımı.....	53
Şekil 22. Üye Olunan Derneklerin Dağılımı.....	53
Şekil 23. En Sık Karşılaşılan Sorunların Dağılımı.....	54
Şekil 24. Türkiye 'nin Göç Politikasına Yönelik Değerlendirmeler.....	55
Şekil 25. Türkiye 'de Yatırım Yapma Düşüncesinin Dağılımı.....	55
Şekil 26. Temalar.....	72

<i>Şekil 27. Savaşın Etkileri Teması ve Alt Kodları.....</i>	<i>73</i>
<i>Şekil 28. Diğer Temalar ve Alt Kodlar.....</i>	<i>74</i>
<i>Şekil 29. Kod Haritası.....</i>	<i>78</i>
<i>Şekil 30. Kod Bulutu.....</i>	<i>79</i>

EKLER LİSTESİ

<i>Ek 1: Anket Formu.....</i>	<i>87</i>
<i>Ek 2: Görüşme Formu.....</i>	<i>93</i>

KISALTMALAR

AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
BM	: Birleşmiş Milletler
BMMYK	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
GİGM	: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
IOM	: International Organization for Migration
TDK	:Türk Dil Kurumu

GİRİŞ

ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

1.Araştırmanın Konusu

Bu çalışmanın konusu, Türkiye’de bulunan Suriyeli sığınmacıların Diyarbakır özelinde mekana (Diyarbakır’a) ait aidiyet algılarının ölçümlenmesidir. Mekânın insanlar üzerinde etkisi, insanların mekan aracılığıyla nasıl bir sosyal çevre edindiğini, insanların içinde yaşadığı mekanın kimliklerini nasıl etkilediğini, kişilere ne gibi vaatler sunduğu bu yöndeki sorular sosyal bilimlerde önemli bir başlığı oluşturur. Kişi ancak ailenin, sosyal çevrenin, temasa geçilen sahip olduğu tüm alanların bir anda yok olmasıyla kaybettiklerinin ne kadar değerli olduğunu görebilmektedir. Bu nedenle de bir mekân olarak yaşamış olduğu evi kaybetmiş evsizliği deneyimlemiş sığınmacılar aslında savaşı yaşamayan diğer insanlara kendi değerlerinin ne kadar kıymetli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda sığınmacı durumuna düşmek bir süreç sonunda değil, anlık gelişen ve farklı birçok sebeplerin sonucunda insanların evlerini, kültürlerini, kimliklerini, ailelerini ve tüm sosyal çevrelerini yitirerek daha önce tecrübe etmedikleri bir coğrafi mekana hareket etme zorunluluğunu ifade eder. Yitirilen bütün bu değerler göç ettikleri yerlerde kendileri olmaksızın yaşamalarına sebep olmuştur. Bu durumun daha da zorlaştığı bir nokta, sığınmacıların gittikleri yeni mekanlarda sıklıkla dışlanma ve yabancılaşıma ile karşılaşmalarıdır. Bu insanlar, kendi ülkelerinden ayrıldıklarında hem fiziksel hem de duygusal olarak köklerini kaybederler. Yeni bir toplumda uyum sağlamak, dil bariyerlerini aşmak ve kültürel farklılıkları anlamak zorunda kalırlar. Bu süreç, hem sığınmacılar hem de ev sahibi toplum için birçok zorluğu beraberinde getirir.

Mekan, bireyin sosyal kimliğinin ve ilişkilerinin merkezinde yer alır. Arkadaşlıklar, aile bağları ve iş hayatı, evin içinde ve çevresinde şekillenir. Ancak

yaşanılan mekan, beklenmedik bir anda kaybedildiğinde, bu durum sadece fiziksel bir mekânın yokluğunu değil, aynı zamanda hayatın belirsizliğini ve aniden değişebileceğini de ifade eder. Özellikle sığınmacı olma durumunda mekanın kaybedilişi ve yersiz-yurtsuzluk, bireyin kimliğini, aidiyetini ve toplumsal bağlarını sarsar. Bu bağların sarsılmasıyla kişi, tüm yaşamını sorgulamaya başlar. Sosyolojik açıdan, mekanın evin yok oluşu ve yersiz-yurtsuzluk, toplumsal yapıları, güç ilişkilerini ve insan deneyimini anlamak için önemlidir.

Bu çalışma, suriyelilerin mekâna ilişkin aidiyet algılarını merkeze koyarak, bulundukları mekana kendilerini ne kadar ve nasıl ait hissettiklerine yönelik bir çabadır. Araştırmanın odak noktası, Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan Suriyeli sığınmacılardır. Kendi öznel deneyimleri üzerinden de sığınmacı olmak ve buna bağlı olarak mekan algısı, aidiyetlik, kimlik ilişkisi incelenmiştir. Bu bağlamda, sosyal bilimler perspektifinden sığınmacı deneyimini anlamaya ve toplumsal boyutları aydınlatılmaya çalışılmıştır.

2.Araştırmanın Amacı

21.yüzyılda göç araştırmaları, bireysel göçlerin kitlesel göçler ile anılmaya başladığını ve savaş durumlarının dışında kitlesel göçleri görece geçtiğini ortaya koymaktadır. Bu çalışma, Suriye'de meydana gelen iç karışıklıklar ve siyasi baskı nedeniyle zorunlu göçe mecbur bırakılan geçici korunan Suriyeli sığınmacıların göç hareketliliği sürecindeki mekan, aidiyet ve kimlik algılarını ele alarak incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada göç olgusu, mekan, aidiyet algısı ve kimlik gibi konulara odaklanılmıştır. Araştırmanın asıl amacı; göç sebebiyle bir mekana gelmiş olan sığınmacıların bulundukları mekana uyum sağlayıp sağlayamadıkları, mekanı kendi kimlikleriyle özdeşleştirip özdeşleştirmedikleri, coğrafi bir mekanın sosyal bir kimlik oluşturmadaki rolüne bakma süreci olarak incelenmeye çalışılmıştır. Bu çalışma, Diyarbakır'da yaşayan ve 2011 yılından beri Suriye'den Türkiye'ye göç etmiş olan Suriyeliler özelinde Türkiye'deki göç olgusunu mekan, aidiyet, kültür ve kimlik boyutlarıyla ele alarak, mevcut literatüre yeni bir bilgi kaynağı sağlamayı amaçlamaktadır.

3.Araştırmanın Önemi

Söz konusu araştırma, Suriyelilerin toplumsal uyum ve bütünleşme konusundaki algılarına ait yapılan bir örnekleme aidiyetlerinin kavranmasına yönelik

önemli bir boşluğun giderilmesi açısından önem arz etmektedir. Bu çalışma, Suriyelilerin göçe zorunlu mu yoksa gönüllü mü baktıklarını, hangi kültürel aidiyet biçimini benimsediklerini ve toplumsal bütünleşme ve topluma katılım düzeylerinin ne ölçüde olduğu öğrenilmeye çalışılmıştır. İki tarafın birbirine yönelik algısının anlaşılması, potansiyel bütünleşme sorunlarına çözüm sunması ve toplumsal katılımın artırılması açısından önemlidir. Türkiye’de sınırın diğer tarafında yaşanan iç savaş, yeni bir dönemi başlatmıştır. Sığınmacıların mekan algılarıyla ilgili araştırma ve çalışmaların sınırlılığı dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, bu araştırmayı önemli kılmaktadır. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar daha üst ölçekteki çalışmalara bir altlık oluşturma potansiyeline sahiptir.

4.Konuyla ilgili yapılmış Çalışmalar

Göç olgusu, insanlığı yakından ilgilendiren sosyolojik bir süreçtir. Bu sebeple göçle ilgili araştırmaların yaygınlaşması önem arz etmektedir.

(Ilgın, 2005), “Konut Çevrelerinde Göç- Aidiyet İlişkisinin Belirlenmesi için Model: Berlin/Kreuzberg örneğinde” göç ve aidiyet ilişkisini incelemiştir. Göç ve aidiyet ilişkisi, göç eden insanların konut çevrelerinde aidiyetlerinin belirlenmesi üzerine incelenmiştir. Göçmenlerin aidiyet oluşumları ve kimlik değişimleri ele alınarak, kimliğin öz elemanları olan kültürel kimlik, toplumsal kimlik, tarihi kültürel kimlik ve bireysel kimlik üzerinde durulmuştur. Ayrıca, kimliğin sosyal ve bireysel özelliklerinin etkisiyle oluşan kent kimliği, konut yerleşmeleri kimliği, mekânsal kimlik ve konut kimliği de incelenmiştir. Bu bağlamda, göç sonucu konut çevrelerinde aidiyetin belirlenmesi için bir model geliştirilmiş ve bu model Berlin-Kreuzberg örneği üzerinde uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, göçmenlerin aidiyetlerinin oluşmadığı, ikili kimlik yapısının varlığı ve bu durumun konutlarına, eşyalarına ve davranışlarına yansıdığı tespit edilmiştir.

Söz konusu çalışmada göçmenlerin, yeni yaşam alanlarında kendi kültürlerini yaşamayı sürdürdüklerini bu yüzden de yeni çevrelerini kendilerine ait hissetmedikleri görülmüştür. Çoğunluğu Almanlarla sınırlı etkileşimde bulunmakta, kentsel yenileme faaliyetlerine katılmamakta ve hala Türkiye’yi ideal yaşam alanı olarak hayal ettikleri görülmektedir. Bu nedenle, önceden var olan çevreyi ve Alman toplumunu kendilerine ait olarak kabul etmemektedirler. Kendi yarattıkları mini Türkiye’yi (Kreuzberg’i) kendilerine ait olarak kabul etmektedirler. Kreuzberg’te Almanlarla bir arada yaşamalarına rağmen, birbirleriyle neredeyse hiç iletişim kurmadıkları görülmüştür.

Göç olgusu, insanlığı yakından ilgilendiren sosyolojik bir süreçtir. Bu sebeple göçle ilgili araştırmaların yaygınlaşması önem arz etmektedir.

(Beyaz, 2019), çalışmasında kimlik, aidiyet ve bağlılık kavramları ve göçün aidiyetini ele almıştır. Göç eden bireylerin, memleketlerine ve köklerine olan bağlılıklarını sürdürme çabaları, aidiyet duyguları ve kimlikleri üzerinde durulmuştur. Göçmenler, modern kent yaşamına uyum sağlarken aynı zamanda memleketlerine duydukları derin özlem ve bağlılık içinde olmaktadır. Bu durum, göçmenlerin sadece geçici olarak değil, köklerini ve aidiyetlerini sürdürme amacıyla da göç ettiklerini göstermektedir. Ayrıca, göç eden bireylerin gidişleri, dönüşleri ve süregelen hareketlilikleri sadece rasyonel akılcılıkla değil, duygular ve manevi değerlerle de şekillenmektedir. Göç edilen yeni yerlerde, göçmenlerin güvenli bir liman arayışı içinde oldukları ve aileleriyle, yakınlarıyla bir arada olma çabası içinde oldukları belirtilmektedir. Bu durum, göçmenlerin sadece ekonomik sebeplerle değil, duygusal ve manevi bağlarla da hareket ettiklerini göstermektedir. Araştırma da göçün aidiyete etkisi de incelenmiştir. Göç eden bireylerin, memleketlerine ve köklerine olan bağlılıklarını sürdürme çabaları, aidiyet duyguları ve kimlikleri üzerinde durulmuştur. Göçmenler, modern kent yaşamına uyum sağlarken aynı zamanda memleketlerine duydukları derin özlem ve bağlılık içinde olmaktadır. Bu durum, göçmenlerin sadece geçici olarak değil, köklerini ve aidiyetlerini sürdürme amacıyla da göç ettiklerini göstermektedir.

(Apak, 2015), “Suriyeli Göçmenlerin Uyum ve Gelecek Beklentileri: Mardin Örneği” çalışmasında Suriyeli sığınmacıların gelecek beklentileri konusunda yaptığı araştırmada Suriyeli sığınmacıların Türkiye’de kalma niyeti, yerleşik hayat kurma planları ve geri dönüş beklentileri gibi konularda önemli bulgular ortaya koymaktadır. Göçmenlerin yeni bir yere taşınma kararlarında, kişisel güvenlik kaygılarının ve ekonomik zorlukların önemli rol oynadığı görülmüştür. Türkiye’yi tercih etmelerinin en büyük sebepleri arasında, Türkiye’yi ‘güvenli’ bir ülke olarak görmeleri ve coğrafi olarak yaşadıkları yerlere yakın olması bulunmaktadır. Ayrıca, araştırmaya katılan Suriyeli göçmenlerin Mardin’deki yaşama kolaylıkla uyum sağladıkları ve bu uyumu kolaylaştıran bir dizi faktörün olduğu belirtilmiştir. Araştırmaya katılan Suriyeli göçmenlerin beklentilerinin tamamen karşılanmadığı, hala bazı beklentiler içinde oldukları, Suriye’deki savaşın geleceği konusunda belirsizliklerin devam ettiği ve birçok göçmen için kendi anavatanlarının yerinin doldurulamaz olduğu ifade edilmiştir. Ek olarak, Suriyeli göçmenlerin geleceğe dair umutlu oldukları ve gelecekte

iyi fırsatlar elde edeceklerine dair beklentilerinin yüksek ve pozitif olduğu görülmüştür.

Türkiye'deki Suriyelilerin toplumsal kabul ve uyum konusundaki araştırmasında (Erdoğan, 2014), Suriyelilerin Türkiye toplumuna uyumu ve algısı hakkında kapsamlı bilgiler sunmaktadır. Araştırma, Kilis, Gaziantep, Hatay, Mersin, İzmir ve İstanbul illerinde yaşayan Suriyeliler ve yerel halk ile yapılan derinlemesine mülakatlar ve kamuoyu araştırmalarıyla gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma, Suriyelilerin toplumsal kabulünün sınırlarını zorlayan ve Türkiye'de kalıcı bir konu olan "uyum"u ele almaktadır. Türkiye'deki Suriyelilerin genel olarak toplumsal kabul ve uyum konusunda olumlu bir durumda oldukları, Suriyelilerin Türk toplumu tarafından genellikle kabul gördüğünü ve uyum sağladığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, çalışma aynı zamanda bazı sorunları da ortaya koymaktadır. Özellikle dil sorunu, eğitim ve iş imkanları gibi konularda Suriyelilerin zorluklar yaşadığı belirtilmektedir. Ayrıca, bazı Türk vatandaşlarının Suriyelilere karşı olumsuz tutumlar sergilediği de çalışmada vurgulanmaktadır.

Türkiye'de Geçici Korunan Suriyelilerin Aidiyet Kimlik Ve Vatandaşlık Sorunu: Hatay İli Örneği isimli araştırmasında (Güçlüten, 2023), Türkiye'de geçici korunan Suriyelilerin aidiyet, kimlik ve vatandaşlık sorunlarını Hatay ili özelinde incelemiştir. Araştırmada, göçün tanımı, ulusal ve uluslararası boyutları, aidiyet ve kimlik meseleleri, Türkiye'nin sınır güvenliği politikaları gibi konular ele alınmıştır. Saha araştırmasında elde edilen verilere dayanarak Suriyelilerin uyum, kimlik algısı ve vatandaşlık süreçleri incelenmiş ve farklı gruplar arasında gözlemlenen aidiyet ve kimlik konuları vurgulanmıştır.

Suriyeli Araplar ve Suriyeli Türkmenler arasında yapılan saha araştırması, her iki grup arasında kültürel değerlere bağlılık ve uyum süreçlerinde belirgin farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Suriyeli Arapların, dil bariyeri ve kültürel değerlerine olan bağlılıkları nedeniyle uyum sürecinde zorluklar yaşadığı görülmüştür. Öte yandan, Suriyeli Türkmenlerin, dil yetenekleri ve etnik bağları sayesinde uyum sürecini daha hızlı ve sorunsuz bir şekilde gerçekleştirdikleri belirlenmiştir.

Ayrıca, vatandaşlık konusunda hem Suriyeli Araplar hem de Türkmenler arasında benzer bir görüş olduğu tespit edilmiştir. Her iki grup da vatandaşlığı, hem Suriye'de hem de Türkiye'de kalıcı olma hakkı olarak görmekte ve bu durumun uyum sürecini kolaylaştırdığı belirtilmiştir. Yani, Suriyeli Araplar ve Türkmenler arasında

aidiyet ve kimlik konularında farklılıklar bulunurken, vatandaşlık konusunda ortak bir görüşe sahip oldukları anlaşılmıştır.

(Göker, 2015), tarafından yapılan “Göç, Kimlik, Aidiyet: Kùltürlerarası İletişim Açısından İsveçli Türkler” adlı doktora çalışması, İsveç’te yaşayan Türk göçmenlerin kimlik, aidiyet algısı ve kùltürlerarası iletişim durumunu incelemektedir. Araştırma, İsveç’teki Türk göçmenlerin ekonomik, eğitim ve diğer özellikler temelinde homojen bir yapıya sahip olmadığını, aksine sosyo-kùltürel olarak farklılaştıklarını göstermektedir. Ayrıca, Türkiye ile olan ilişki bağlarına göre çeşitli kimlik ifadelerinin varlığını ortaya koymaktadır.

(Ersavaş, 2011), tarafından hazırlanan “Kùltürlerarası İletişimde Dış Göç Olgusu ve Kimlik Sorunu: 1989 Yılında Bulgaristan’dan Türkiye’ye Gelen Türk Göçmenleri Üzerine Bir Çalışma (İstanbul İkitelli Örneği)” adlı yüksek lisans tez çalışması, 1989 yılında Bulgaristan’dan Türkiye’ye zorunlu göçle gelen Türk göçmenlerinin kùltürel uyum sorunlarını incelemektedir. Çalışmada, göçmenlerin vatandaşlık algıları, kimlik oluşumları ve çözüm önerileri ele alınmaktadır. İstanbul-İkitelli bölgesindeki Göçmen Konutları’nda yaşayan 1989 Bulgaristan göçmenleri arasında hala kapalı bir toplum oluşturdukları ve göçmen ağlarını sürdürdükleri görülmüştür. Evlilik tercihlerinde, komşuluk ilişkilerinde ve arkadaşlık ilişkilerinde kendi grubundan göçmenleri tercih ettikleri ve yerli halka karşı güven duymadıkları görülmüştür. Ayrıca, Türkiye’ye göç eden Bulgaristan Türklerinin kùltürel sorunlar yaşadığı, göçmen olmayan kişilerin onları nasıl algıladığına bağlı olarak kimlik sorunu yaşadığı, toplumla kısmen bütünleştiği ancak aidiyet sorunu yaşamadığı ve göç etmekten pişman olmadığı görülmüştür.

(Balcı, 2017), “Kimlik ve Aidiyet Bağlamında Zorunlu Göç ve Uyum: Ankara Önder Mahallesi Örneği” adlı tezinde, zorunlu göçün etkisi altında kalan Suriyelilerin toplumsal uyum sürecini incelemektedir. Özellikle kimlik ve aidiyet duygularının uyum ve entegrasyon sürecine etkisi araştırma konusudur.

5.Araştırmanın Yöntemi

Araştırmaya katılan 101 katılımcının verileri Google Forms üzerinden, 10 katılımcı ile yapılan bire bir görüşmelerin verileri Word belgesi üzerinden MAXQDA 24.3.0 programına aktarılmıştır. Anket verilerinde yer alan sosyo-demografik değişkenlere ve anket sorularına verilen yanıtlardan üst kodlar ve alt kodlar oluşturularak öncelikle tüm yanıtlara ait betimsel analizler yapılmıştır. Betimsel

analizlerin ardından katılımcıların Türkiye'ye ait hissetme, yabancı hissetme, yaşadıkları şehirde ve mahallede güvende hissetme, uyum sorunu yaşama, Diyarbakır'ı tercih etme nedeni, Suriye'ye dönme düşüncesi ve Türkiye'de yatırım yapma düşüncesi; yaş, medeni durum, eğitim durumu ve gelir düzeyi gibi bazı sosyodemografik değişkenler ile incelenmiş, sıklık ve yüzdelik değerlerine ait bulgulara çapraz tablolarda yer verilmiştir.

Gruplar arası karşılaştırma yapmak amacıyla sosyo-demografik değişkenlerden biri olan cinsiyet değişkeninin ilgili bağımlı değişkenler üzerindeki temel etkisinin incelenmesi için Bağımsız Örneklem için t-testi Analizi yöntemi kullanılmış, istatistiksel olarak anlamlı bulguların ortaya çıkmaması sebebiyle cinsiyet değişkenine ait bulgular da çapraz tablo olarak incelenmiştir. Bununla birlikte, ölçülen diğer sosyo-demografik değişkenlerin nicelleştirilmeye ve parametrik yöntemler ile analiz edilmeye uygun olmaması sebebiyle tüm veri nitel analiz yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir.

Son olarak, 10 katılımcı ile yapılan görüşmelerin analizi, içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiş, araştırmada ortaya çıkan temalar ve bu temalara ait alt kodlar Kod Haritaları ile sunulmuştur. Araştırmadaki tüm kodlara ait betimleyici bulgular ve kodların birbirleriyle olan ilişkisine ait ilişkisel bulgular rapor edilmiştir. Katılımcıların açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar, ilgili değişkenlere ilişkin bulgularda örneklendirilerek analizler desteklenmiştir.

6.Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Bu araştırmanın kapsamı Diyarbakır'da yaşayan Suriyeli sığınmacıların, özelde Diyarbakır genelinde de Türkiye geneline dair aidiyet algılarının nitel ve nicel yöntemler ile araştırılmasını kapsamaktadır. Diyarbakır, 21.853 sığınmacıya ev sahipliği yapmaktadır. Örneklem seçiminde en uygun rakam seçilerek araştırma sınırlandırılmıştır. Araştırmaya katılım sağlayan 101 kişi tarafından anket doldurulmuş, 10 katılımcıyla da derinlemesine mülakat yöntemi ile görüşmeler yapılmıştır. Bazı katılımcıların dil yetersizliği nedeniyle görüşmelerde çevirmen kullanılması gerekmiştir. Bu dil engeli, genellikle ulaşılan referans kişiler aracılığıyla aşmaya çalışılmıştır. Ek olarak, referans kişilerin bu konuda oynadığı rol, mevcut güven eksikliklerinin giderilmesinde de olumlu sonuçlar doğurmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Kavramsal Olarak Göç

Göç, insanların yaşadıkları bölgelerden başka yerlere kalıcı veya geçici olarak gitmelerini ifade eder. Bu hareketlilik, farklı bağlamlarda gelişerek koşullardan etkilenir ve dönüşüm geçirir. Her dönemde göçün niteliği değişerek günümüze dek varlığını sürdürmüştür (Güzel, 2018, s.112). Göç, yerli halklar ile göçmen toplumların iç içe geçme veya bütünleşememe süreçlerini tanımlayan bir olgudur. (Erbaş, 2018, s. 455)’a göre, göç olayı bir etki olarak görülmeli, bir neden olarak değil. Göç olgusunun altında yatan nedenler, etkileyen faktörler ve bu sürecin yapısal dinamikleri detaylı bir şekilde ele alınmadan, göç meselesine yönelik gerçekçi ve işlevsel çözüm yolları bulmak mümkün değildir. Göçün yalnızca göç veren kaynak ülkeyi değil aynı zamanda göç alan hedef ülkeyi de ilgilendiren bir süreçtir. Göç multidisipliner bir araştırma sadece bir bilim dalını değil başta sosyoloji olmak üzere birden fazla bilim dalını ilgilendirdiği anlaşılmaktadır. (Bauman, 2011, s. 87)’ a göre, modern dünyanın karmaşıklığı ve hızlı değişimi altında insanların yer değiştirmesini “akışkan modernlik” kavramıyla açıklar. Bu kavram, toplumun daha önceki “katı” modernlik dönemine göre daha geçici, belirsiz ve hızlı bir şekilde değiştiğini ifade eder. Bireysel kimliği belirleyen kolektif referanslar ve ulus devletin yaptırım gücü giderek kaybedilmektedir. Bu nedenle bireyler, kendi kimlik ve aidiyet biçimlerini gelip geçici ve yüzeysel bir tarzda inşa etmek zorunluluğuyla karşı karşıyadır. 21. yüzyıl artık “akışkanlık ve açıklık çağı” olarak görülmelidir.

Tarihsel çerçevede bakıldığında, göç olgusu pek çok farklı tanım ile yorumlanmaktadır. En dar tanımına göre göç, Uluslararası Göç Örgütü (IOM) tarafından “Bir kişinin veya bir grup insanın uluslararası bir sınırı geçerek veya bir

devlet içinde yer değiştirmesi” şeklinde tanımlanmaktadır. Bir başka tanım ise (Lee, 2019, s. 36) göçü “yerleşim yerinin kalıcı ya da yarı kalıcı olarak değişimi” olarak ifade etmektedir. Lee, göç sürecinin başlangıç ve bitiş noktasının olduğunu bununla birlikte ortaya çıkan engeller kümesinin varlığına dikkat edilmesi ve bunun hesaba katılması gerektiğini ifade etmektedir.

Göç, farklı disiplinler arasında ve hatta disiplinler ötesinde bir kavramdır. Bu bağlamda göç, sosyal bilimlerle ilişkilendirilerek tarih, sosyoloji, psikoloji, din bilimi, siyaset bilimi ve ekonomi dallarıyla etkileşim halindedir. Göçün tanımı, bu alanları da içine alan ve kapsayıcı bir şekilde yorumlanabilen bir betimleme olmalıdır.

Çok yönlü tanım olarak göç, siyasi, ekonomik, ekolojik veya bireysel nedenlerle bir yerden başka bir yere yapılan ve kısa, orta veya uzun vadeli geri dönüş veya sürekli yerleşim hedefi güden coğrafî, toplumsal ve kültürel bir yer değiştirmedir (Yalçın, 2004, s. 27).

Göç, sadece bireysel düzeyde değil, aynı zamanda toplumların ve kültürlerin dinamiklerini de etkileyen sosyolojik bir olgudur. Bu kapsamlı yaklaşım, göçün karmaşıklığı ve çok boyutlu doğasını anlamamıza yardımcı olur. Ayrıca, göçün sadece fiziksel hareketi değil, aynı zamanda toplumsal, kültürel ve ekonomik değişimleri de içerdeğini unutmamak önemlidir.

Göçmen, gönüllü veya zorunlu nedenlerle ÷lke içinde veya uluslararası sınırları aşarak yaşadığı yerden anlamlı bir uzaklıktaki başka bir yere sürekli kalmak amacıyla hareket eden kişi olarak tanımlanır. Bu tanım, Birleşmiş Milletler ve Uluslararası Göç Örgütü tarafından kabul edilmiştir. Göçmenler, nedenleri, gönüllü veya zorunlu olması, düzenli veya düzensiz olması fark etmeksizin yabancı bir ÷lkede bir yıldan fazla kalabilen bireyleri içerir.

M÷lteciler ise; daha spesifik bir kategoriye temsil eder. M÷lteci tanımı, iç çatışmalar, insan haklarının ihlali, yabancı saldırısı veya kamu düzenini etkileyecek olaylar gibi bireylerin güvenliğini, hayatlarını ve özgürlüklerini tehdit eden olayların sonucunda göç etmiş olanları kapsar.

Göçmenlik ve m÷ltecilik, insan hareketliliği konusunda farklı perspektifler sunar ve her iki kavram da uluslararası hukukta önemli yer tutar. Her göçmenin m÷lteci olmadığı, fakat her m÷ltecinin göçmen olduğu unutulmamalıdır.

1.2. Göçmen, Mülteci, Sığınmacı

Göçmen, farklı biçimlerde ele alınmış olsa bile, göç araştırmacıları tarafından literatürde referans aldığı kurumlar Birleşmiş Milletler ve Uluslararası Göç Örgütü'nün göçmen tanımıdır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) göçmeni “sebepleri, gönüllü olup olmaması, göç yolları, düzenli veya düzensiz olması fark etmeksizin yabancı bir ülkede bir yıldan fazla ikamet eden bir birey” olarak tanımlar (www.publications.iom.int).

(Fasit, 2003, s. 42), göçmen kavramını “bir ülkeden başka bir ülkeye yerleşmek maksadıyla uygun bir zaman dilimi için hareket eden kişiye karşılık gelmektedir” şeklinde belirtmiştir. (Ağır ve Sezik, 2015, s. 98)’e göre; göçmen siyasi, ekonomik vb. nedenlere dayalı olarak ülkesini değiştiren kişidir.

Göçmenlik, mülteci ve sığınmacılık farklı statüler temsil eder. Göçmenlerde zorunlu göç kategorisindeki yaşamsal endişeler, söz konusu değildir. Gerek mülteciler ve gerekse sığınmacılar, güvenlik endişesi nedeniyle zorunlu uluslararası göç yaparken, göçmenler daha iyi yaşam koşulları arayışıyla başka bir ülkeye giderler. Göçmenler, özgür iradeleriyle göç ederken zorunlu bir eylem gerçekleştirmezler. Hedef ülkenin sınırları içinde kendileri için yeni bir sayfa açan göçmenlerin, geldikleri ülkelere dönme hakları bakidir ve bu isteklerini istedikleri zaman gerçekleştirebilirler.

Mülteci, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle zulüm gören veya göreceği korkusu ve endişesi taşıyan, bu sebeple ülkesinden ayrılan/ayrılmak zorunda bırakılan ve korkusu nedeniyle geri dönemeyen veya dönmek istemeyen, iltica ettiği ülke tarafından endişeleri haklı bulunan kişidir. BM'nin tanımıyla mülteci “dini, dili, ırkı, milliyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri nedeniyle ayrımcılıklara maruz kalma korkusuyla ülkesinden ayrılan ve bu korku nedeniyle geri dönemeyen veya dönmek istemeyen kişidir (BMMYK Kıbrıs Broşürü, 2017, s. 3). Bu kişiler yaşadıkları olumsuzluklar ve tehditler karşısında kendilerini güvende hissetmek istemektedirler. Kendi ülkelerinin sağlayamadığı güvenlik ortamını arayarak başka ülkelere sığınmak zorunda kalmaktadırlar. Bu durum, mülteci krizleri ve göç hareketleriyle ilgili bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Uluslararası Hukukta mülteci kavramı, ilk olarak, 1951 Cenevre Konvansiyonu ile tanımlanmıştır. Bu konvansiyon, II. Dünya Savaşı sonucu ortaya çıkan mülteci sorununa çözüm getirmek amacıyla oluşturulmuştur. 1967 New York

Protokolü ile zaman ve coğrafi sınırlamalar kaldırılarak mülteci tanımı genişletilmiştir. Buna göre, bir yabancının mülteci statüsü alabilmesi için belirli zulüm kriterlerine uyması yeterlidir. Türkiye, bu değişikliklere rağmen mülteci tanımını Avrupa'dan gelenlerle sınırlı tutmaya devam etmektedir; yani Türkiye'de mülteci statüsü, Avrupa'da yaşanan olaylar nedeniyle zulme uğrama riski taşıyan yabancılara verilmektedir.

Sığınmacı, farklı sebeplerle baskı görmüş ve ülkesinden göç etmiş, ancak henüz başka bir ülkenin vatandaşlığına geçmemiş kişidir. Bu tanım, sığınmacının yasal sorumluluklarını taşıdığı, ancak henüz mülteci statüsüne geçmediği şeklinde de ifade edilebilir ve bu kişiler uluslararası bir korunma talebinde bulunmuş olmalarına rağmen, hali hazırda kanunen mülteci konumunda kabul edilmeyen kişilerdir. (Korkmaz, 2016, s. 112)'a göre de sığınmacı; mülteci olmak için ülkesini terk edip bir ülkeye kabul edildikten sonra mülteci statüsü için başvuruda bulunan ve o ülkenin yetkilileri tarafından soruşturmaya alınan kişilerdir.

“Bu terim genellikle, mülteci statüsü almaya yönelik başvurularının hükümet ya da BMMYK tarafından karara bağlanmasını bekleyen kişiler için kullanılır” (Vardar, 2015, s. 17).

Sığınmacı konumunda bulunan kişiler mülteci olarak kabul görmese bile yasal hakları koruma altındadır ve zorla kaynak ülkelerine gönderilmesi söz konusu olamaz.

1.3. Uluslararası Göç

Uluslararası göç, ülke sınırlarını aşarak başka ülkelere yapılan göç hareketlerini ifade eder. Uluslararası göçte ülke nüfusunda göç oranında bir azalma meydana gelmektedir. Bu süreçte her ülke kendi toplumsal, siyasal ve ekonomik yapılanması ve geleneği içinde uluslararası göç olgusu ile farklı düzeylerde karşılaşmış ve farklı tepkiler geliştirmiştir. Uluslararası göç, çok dinamik, karmaşık ve çok boyutludur. Farklı bağlamlarda farklı şekiller alır ve gelişir. Hem kökenleri hem de sosyolojik ve siyasi etkileri açısından dünya gündemini şekillendirmeye devam etmektedir (İnce, 219, s. 2606)

Uluslararası göç, bir ülkenin ulusal sınırları dışına yapılan farklı ülkeler arasında gerçekleşir. Uluslararası göç kavramı, farklılıklar ile hayat bulmuştur. Bu farklılıklar uyruklukla ilişkilidir ama kültürel, sosyal ve ekonomik farklılıklara karşılık gelmesiyle anlaşılır (Bartram, 2017, s. 54).

IOM Göç Terimleri Sözlüğü, dış göçü, “kişilerin geçici ya da daimi olarak başka bir ülkeye yerleşmek üzere menşe ülkelerden veya mutad olarak ikamet ettikleri ülkeden ayrılmaları” olarak tanımlamaktadır (Göç Terimleri Sözlüğü, 2009, s. 59). Burada uluslararası göçün farklı ülkeler arasında gerçekleşen insan hareketliliği olduğu ifade edilir. Uluslararası göç, göç veren ülkelerin nüfusları ve demografik yapılarında değişikliklere yol açar. Bu sayısal değişim, ülkeleri önemli sorunlarla karşı karşıya bırakabilmektedir.

(Castles ve Miller, 2008, s. 5)’e göre; uluslararası göç, günümüzde toplumsal değişimlerin temel itici gücü haline gelmiştir. Eski dönemlerden günümüze kadar sınır ötesi insan hareketleri, toplumları ve devletleri şekillendirirken, bugün gelinen noktada sınır ötesi insan hareketlerinin belirgin özelliği; küresel, merkezi, sosyal ve ekonomik bir olgu haline gelmesidir. Böylece uluslararası göç, genel anlamda göç olgusunu tanımlar duruma gelmiştir.

1.4. Zorunlu Göç

Zorunlu göç, insanların yaşadıkları yerleri savaş, şiddet, zulüm, doğal afet veya kıtlık gibi nedenlerle terk etmek zorunda kalmalarıdır. (Ay, 2019, s. 6)’a göre; Zorunlu göç, savaş, politik, zulüm, etnik çatışmalar gibi tehlikeler nedeniyle kendilerini güvensiz hissetmeleri veya hayatta kalma endişesi taşımaları gibi nedenlerle gerçekleştirmektedir. (Şen ve Vural, 2014, s. 35)’a göre; savaş, yıkıma ve kayıplara yol açan bir süreçtir. Bu süreç, çoğunlukla beraberinde zorunlu göçü getirmektedir. Zorunlu göç, insanların hayatlarını, haklarını, kültürlerini ve kimliklerini olumsuz etkileyen bir durumdur.

Günümüzde göç hareketleri, sadece fiziksel mekansal değişikliklerle sınırlı değildir. Göç eden bireyler, zorunlu göçün yanı sıra ayrılık ve yabancılık gibi duygusal deneyimleri de yaşamaktadır. Zorunlu göç, ne sebeple gerçekleşirse gerçekleşsin, göç eden insanların ekonomik, sosyal ve psikolojik koşulları ne olursa olsun, hem yeni yerleşim alanlarına hem de göç edenlere çeşitli zorluklar ve sorunlar yüklemektedir (Karanfiloğlu, 2019, s. 101). Bu nedenle gönüllü göç ile özgürlük arasındaki ayrım, özellikle zorunlu göç durumunda karmaşık ve sıkıntılı bir süreci beraberinde getirmektedir. Bu noktada, göçün sadece coğrafi bir değişim olmadığını anlamak önemlidir.

“İnsanları yeniden karıp toplumsal kimliklerini altüst ediyorlar. Kaşla göz arasında bizi sabit adresleri ve kimlikleri olmayan serserilere dönüştürebilirler. Kimlik kartlarımızı çekip alabilir veya onaylı kimliklerimizi geçersiz hale getirebilirler. Zaten önceden reddedilmiş, hayatlarının peşinde koşmaya zorlanmış veya evlerinin dışında yaşam savaşı vermek zorunda bırakılmış, kimlikleri ve özgüvenleri çalınmış insanları bizim kapımızın önüne hafriyat kamyonuyla dökercesine döktüklerinde bunu bize hissettirirler” (Bauman, 2020, s. 113).

Zorunlu göçte güvenlik korkusu en önemli noktayı oluşturmaktadır. Bu bağlamda ülkelerindeki iç savaş yüzünden başka bir ülkeye veya aynı ülke içinde daha güvenli başka bir bölgeye doğru yer değiştirme zorunlu göçü yaratmaktadır (Karakaya, 2020, s. 97)

1.5.Sosyolojik Mekan

Sosyolojik mekân, toplumun yaşamını sürdürdüğü, etkilendiği ve biçimlendirdiği alanları inceleyen bir araştırma alanıdır. Bu disiplin, mekânın yeniden üretimi ve toplumun bu mekânlarda nasıl bir hayat sürdürdüğüne odaklanır. Mekân, insanların kimliklerini şekillendirdiği, aidiyet hissettiği ve toplumsal etkileşimlerin gerçekleştiği bir gerçekliktir. Sosyolojik mekân analizi, toplumsal ilişkileri, kültürel etkileşimleri ve mekânın rolünü anlamak için kullanılan bir yöntemdir. Bu alanda psikoloji, iktisat, mimarlık ve ekonomi gibi farklı disiplinlerin katkısı bulunmaktadır. Sosyolojik mekân çalışmaları, toplumsal yapıları ve davranışları anlamak için önemlidir ve mekânın insan yaşamı üzerindeki etkilerini araştırır. Bu alandaki çalışmalar, mekânın insanlar üzerindeki etkilerini daha iyi anlamamıza katkı sağlar. Mekânın, toplumsal ilişkileri ve kimlik oluşumunu nasıl etkilediğini anlamak, sosyolojik mekânın temel amacıdır.

İnsanın yaşamını bir coğrafya üzerinde sürdürme ihtiyacı, mekân ile iletişim zorunluluğunu beraberinde getirir. Bu iletişim etkileşimi, insanın mekâna katkıda bulunma yeteneği ve mekânı şekillendirme gücü ile birlikte gelir. İnsan, mekânında yaptığı etkilerle sürekli bir değişim ve oluşum içindedir. Bu karşılıklı etkileşim, mekânda ve bireyde oluşan oluşum ve algılarla kendini her an hissettirir. Bu nedenle Mekânlar, doğrudan insan ve toplumla ilişkilidir. Her mekânsal oluşum, içinde barındırdığı verilerle insan ve toplum hakkında ipuçları taşır. İnsanın mekâna yaklaşımı ve mekânı kullanma yetisi, mekânın insana ve topluma ait olan yönünü belirler. (Alver, 2007, s. 47), bu bağlamda, mekânlar sadece fiziksel alanlar değil, aynı zamanda toplumsal ve kültürel anlamlarla yüklüdür. İnsanın mekâna duyduğu saygı, mekânın anlamını şekillendirirken, mekân da insanın kimliğini ve deneyimini etkiler.

Mekânın içindeki insanlar, o mekânın ruhunu oluşturur ve ona anlam katar. Bu nedenle, mekânlar sadece beton ve tuğladan ibaret değil, aynı zamanda insanın hafızasında ve toplumun kolektif bilincinde yaşayan canlı varlıklardır. Mekânın insana ve topluma ait olan tarafı, bu derin etkileşimlerle şekillenir ve her mekân, kendine özgü bir hikâye taşır.

Mekân içerisinde sosyalliği barındırdığında fiziki mekânın ötesine geçmekte, sosyal bir mekâna dönüşmektedir. (Çetin, 2012, s. 72), doğal mekân (fiziki mekân) insanların onu kullanmaya başlamalarıyla birlikte sosyal bir olguya veya sosyal mekâna dönüşür. Etrafına çitler örülür, anlam yüklenir, sahiplenilir, fiyat biçilir vs. mekân böylece bir arazi parçasına veya arsaya dönüşür”. Mekânın çitlerle çevrilmesi, sahiplenilmesi ve anlamlar yüklenmesi, onu bir mahalleye dönüştürür ve sosyal etkileşimlere olanak tanır. Toplumsallaştırma, temel olarak fiziksel mekânın sınırlarını aşarak sosyal mekânı işleyebilme yeteneğimizdir. Bu yetenek, toplumsal ilişkileri ve anlam yüklü mekânları anlamamızı sağlar. Mekânın içindeki çitler, sınırları belirlerken aynı zamanda içerideki sosyal etkileşimleri şekillendirir. Bu etkileşimler, mekânın anlamını oluşturan önemli unsurlardır. Sosyal mekânın işleyebilme yeteneğimiz, toplumsal yaşamın bir parçası olarak mekânın anlamını kavramamıza yardımcı olur. Bu nedenle, mekânın içindeki çitlerin, sahiplenmenin ve anlam yüklemenin, toplumsal ilişkileri ve mekânı nasıl dönüştürdüğünü anlamak önemlidir. “Bir mekân bir değer olur olmaz büyür. Değer atfedilmiş mekân bir fiildir; ister bizde ister bizim dışımızda olsun asla bir “nesne” değildir” (Bachelard, 2020, s. 244). Yine (Bachelard, 2020, s. 78), “içinde yaşanmış bir ev, atıl bir kutu değildir. İçinde oturan mekân geometrik (fiziki) mekânı aşar” vurgusunu yapmaktadır. Mekânın sosyal derinliği, onun yüzeyindeki fiziksel özelliklerin ötesine geçer bu derinliği görmedikçe sosyolojik açıdan anlamlı bir bağlamam ulaşamamaktadır. Mekânın bir anlam ifade etmesi ancak sosyal derinliğinin keşfedilmesi ve bu yönde bir niteliğe erişilmesi gerekmektedir.

1.6.Coğrafi Mekan

Coğrafya, mekân ve insan arasındaki etkileşimi inceleyen bir bilim dalıdır. Mekân, beşeri coğrafyanın merkezinde yer alan bir kavramdır. Ancak oldukça dinamik ve değişken olan ve birden fazla anlamı olan bir mekân kavramlaştırmaları vardır. Mekâna yüklenen anlam, coğrafyanın nasıl yapılacağını belirler. Coğrafyanın temel unsuru olan yer, tarih sürecinde hem coğrafya alanında hem de diğer bilim dallarında

geniş çapta incelenmiştir ve incelenmeye devam etmektedir. Bu durum, coğrafyanın varoluş amacının önemini vurgular. Bu konu, coğrafyanın hem kendine özgü hem de diğer disiplinlerle olan etkileşimini gösterir. Bu etkileşim, coğrafyanın evrensel bir bilim dalı olduğunu ve çeşitli disiplinlerle bağlantılı olduğunu gösterir. Bu nedenle, coğrafyanın var olma amacı, yerin ve mekânın anlaşılmasına katkıda bulunmaktadır. Bu, coğrafyanın hem teorik hem de pratik uygulamalarında önemli bir rol oynamanın yanında hem bireysel hem de toplumsal düzeyde etkili bir şekilde kullanılmasını sağlar.

İnsanlık tarihine paralel bir süreç izleyen göç, insanın dünyaya geldiği ilk andan itibaren hala sürmekte olan bir durumdur. Nedenleri ve yöntemleri büyük ölçüde değişiklik gösterse de, göç olgusu coğrafi mekânı dönüştürme, biçimlendirme, sosyo-kültürel yapıya katkıda bulunarak yeni durumlar yaratmaktadır.

1.7.Mekan, Kimlik, Aidiyet Kavramları

Mekân, fiziksel ve toplumsal anlamda incelendiğinde tümüyle insan ürünü olduğu görülmektedir. Fiziksel olarak tasarlanıp inşa edilen mekânlara zaman içerisinde kullanıcılar anlamlar yüklemekte ve mekân kavramı bir bütün olarak ortaya çıkmaktadır. Aidiyet duygusunu anlamada mekân kavramının önemini vurgulayan (Uysal, 2015, s. 66), “Kimsin” sorusunun “Nerelisin” sorusuyla paralellik gösterdiğini ileri sürer. Göç etme eyleminin nihayetinde mekânla ilişkili sosyal bir eylem olmasının getirisi olarak, bu süreçle birlikte mekân algılayışı sürekli olarak değişim göstermekte, farklılaşarak yeni anlamlar kazanmaktadır. Göçer, aidiyetini kaybettiği yeri terk ederek yeniden yurtlanabileceği yerin arayışında göç ve aidiyet arasında gelgitler yaşamaktadır. Bu durum, göçerin hareketleri ve fiziksel deneyimleriyle mekân algısının belirlendiği gibi, göç etme eyleminin de bireylerin hareketleri ve fiziksel deneyimlerini içerdiği vurgulanmıştır (Cengiz ve arkadaşları, 2023, s. 9).

Mekân; var olan her şeyi içinde barındıran sınırı olmayan bir yer olarak tanımlanır (Kahveci 2013, s. 189). İnsan-mekân ilişkisi deneyimsel bir boyuttur ve her birey için benzersizdir. İnsanlar mekânla etkileşim kurarken, bu etkileşim hem insanı hem de mekânı dönüştürür. Bu ilişki, olgunun doğasıyla sıkı bir şekilde bağlantılıdır (Ittelson 2003, s. 145).

İnsanlar, dışsal fiziksel uyarılara (etkilere) tepki vererek, biyolojik, fizyolojik ve psikolojik denge kurarak insan yapımı çevrelere uyum sağlayabilirler. Bu uyumu

gösterebilmek için öncelikle çevreyi tanımaları ve algılamaları gerekmektedir (Aydıntan, 2001, s. 17).

“Boş bir araziye kenti ve kentin içindeki evleri, sokakları, parkları vs. inşa eden insan bu yerlere isimler verir. Buralarda yaşadığı süre boyunca bunlara anlamlar yükler, mekânlara izini bırakır. Mekânlar da buna karşılık onun yaşamı üzerinde etkide bulunur. Böylece karşılıklı etkileşim sonucunda bir yaşam ve kültür oluşur. Bireyler yaşadıkları mekânla anılmaya başlar ve kendilerini o mekânla ifade eder ve tanımlar. Mekâna aidiyet duygusunun gelişmesi mekân ve kimlik arasındaki ilişkinin kurulmasının başlangıcıdır. Böylece, anlam ve değere sahip olan mekânlar sosyal yaşamın da önemli bir parçası haline gelir (Çetin, 2012, s. 78) ”.

Mekânlar, toplumsal ve siyasal aidiyet ile kimlik oluşumunda önemli bir rol oynamıştır. İnanç, vatan, millet, devlet, etnisite, kavim, kabile ve aile gibi sosyal ve siyasal birlikteliklerin veya ayrışmaların oluşumunda mekân, temel bir unsur olarak kabul edilmiştir (Ekici ve Tuncer, 2015, s. 20)

Kimlik, toplum içindeki konumunu, bireyin kim olduğunu ve hangi değerlere bağlı olduğunu belirleyen bir sosyolojik ifadedir. (Gleason, 2014, s. 23)’a göre İngilizcede 16. yüzyıldan itibaren kullanılmaya başlanmış olan kimlik, matematik ve mantıkta teknik bir anlama sahip olmakla birlikte felsefede zihin-beden sorunuyla bağlantılıdır. Oxford English Dictionary, kimliği “bir kişi ya da şeyin bütün zamanlardaki ya da bütün koşullardaki aynılığı; bir kişi ya da şeyin başka bir şey değil de kendisi olduğu gerçeği ya da durumu; kişilik, bireysellik” olarak tanımlanmıştır. Kimlik, bazen bireyin kendi duruş ve yaklaşımıyla üzerine giydiği, bazen sosyal çevresinin etkisiyle şekillenen, bazen de dışarıdan insanlar tarafından yaşam tarzı ve özgün niteliklerine dayanarak üzerine atfedilen bir örtü gibidir (Balci, 2017, s. 6). Aidiyetin en önemli göstergesi olan kimlik, bir kez kazanıldığında sabit bir nesne olarak görülmemelidir. Kimlik, edinme süreci ve korunma çabası, yaşanan toplumun kültürel değerleri ve bu değerlere uyum sağlama durumuyla ilişkilidir. Farklı kültürlerle tanışan bireylerde, kimlik istemeden de olsa dönüşebilir. (Manuel Castells, 1997, s. 12)’in kimlik inşası üzerine vurguladığı gibi, kimliklerin tamamı bir kurgulama ve inşa sürecinden geçer. Bu süreçte dikkate alınması gereken önemli nokta, kimliklerin nasıl, neden, kim tarafından ve hangi amaçla inşa edildiğidir. Kimliklerin oluşumu, tarih, toplumsal hafıza, politik süreçler, sosyal kurumlar ve kuruluşlar, dinler gibi birçok faktörden etkilenir. Bu noktada kimlik, değişim sürecinde veya şartlar değiştiğinde kendini yeniden yapılandırır ve konumlandırır. Yerli topluluğa tamamen adapte olmak, sığınmacı bir bireyin kontrolü dışında kimliğinin sorgulanması ve dönüştürülmesi anlamına gelmez. Bireyin kültürel dünyası, ait olduğu

gruba ve ÷lkeye duyduğu bağlılığı s÷rd÷r÷lmesiyle g÷çlenir ve k÷k salar. Nereye ait olduğuna karar veren birey, aidiyet algısını s÷rd÷r÷erek kimliğini kalıcı bir hale getirebilir. Diėer yandan, birey, farklı k÷lt÷rel kodları benimsemek zorunda olduğunda, kimliğini koruma eğiliminde olabilir; fakat bulunduğu topluma uyum sağlama gerekliliği, kimliğini yeniden değerlendirme ve d÷n÷št÷rme ihtiyacını beraberinde getirir. Bu durum, bireyin hem kendine hem de çevresine karşı tutumunu şekillendirir.

G÷çmen kimliğinin yerli bir kimliğe evrilmesi, zamanla sınırlı olmayan bir sosyolojik d÷n÷ř÷m s÷recine dayanır. Birey bir ÷lkede birkaç yıl içinde g÷çmen kimliğini terk edebilirken, başka bir ÷lkede s÷rekli olarak g÷çmen kimliğiyle yaşamaya devam edebilir. Yerli toplumun g÷çmenlere y÷nelik bakış ačısı, g÷çmen kimliğinin devam ettirilmesi veya sonlandırılmasıyla doğrudan ilişkilidir. Kendilerini yerleşik hissetmelerine rağmen asla yerli olarak kabul edilmeyen g÷çmenler; dışlanmaları, etiketlenmeleri nedeniyle kendilerini yeniden tanımlama çabası içine girebilirler. B÷yle bir durumda g÷çmen, kimliğini bulmak için k÷klerine y÷nelir ve aramaya başlar.

Kimlik ve aidiyet, birbirini tamamlayan iki kavramdır ve g÷çmenler için bu iki kavram, farklı algı biçimlerini temsil eder. Kimlik, bireyin ait olduğu sosyal ve k÷lt÷rel gruplara g÷re şekillenirken, aidiyet, bireyin kendisini ait hissettiği toplumsal kategorileri belirler. Kimlik oluşumu, genellikle aidiyet bağlarının oluşmasıyla eş zamanlı olarak gerçekteşir. Bu bağlamda, iki farklı ÷lkeye ve bu ÷lkelerin farklı boyutlarına bağlı olan g÷çmenlerin aidiyet duygusu, onların yakınlık hissini belirginleştirir. Bu durum, aidiyet bağlarının varlığını ortaya koyar.

“Sosyal bir ÷r÷n olarak mekân ile kimlik arasında doğrudan bir etkileşim bulunmaktadır. ÷retilen mekâna kimlik atfedilir. Atfedilen bu kimlik sosyalleşme s÷recinde inşa edilmiş bir kimliktir ve uzun erimde mekânı kullananlar üzerinde belirleyici bir değeri oluşturmaktadır. İnsanlar kendilerini tanımlarken bir mekâna yerleştirmekten çok, kendilerini o mekânla ilişkilendirir, ona karşı bir aidiyet duygusu geliştirirler (Çetin, 2012, s. 77) ”.

Aidiyet, arapça k÷kenli bir kelime olup, ‘ait olma’ veya ‘ilişkinlik’ anlamını taşır. T÷rk Dil Kurumu’na g÷re bu ifade, bireyin sosyal çevreye olan bağını temsil eder. Aidiyet duygusu, canlıların yaşam koşullarına karşı ilgili duyguları ifade eder ve hayatta kalma ve topluluk oluşturma eğilimlerini temsil eder. İnsanlar, bulundukları yerde kendilerini ait hissettikleri ÷zellikler, alışkanlıklar ve inançlar ile etkileşim

içinde yaşarlar. (Cumhur ve arkadaşları, 2023, s. 63), göçmenlerin mekâna aidiyetini belirleyen unsurlar yiyecek ve içecekler, mekânın sembolleri ve anıları, sosyal ortam, gastronomi ve kültürel miras olarak sıralamaktadır. Aidiyet, bir ülkeye, gruba veya kişiye bağlanmak anlamına gelmektedir ve bu duygunun oluşmasında kabul edilme gereksinimi önemli rol oynamaktadır. Aidiyet, insanların birlikte yaşama dürtüsünün dışa yansımasıdır ve insanları birbirine yaklaştırır, paylaşımları çoğaltır. Bu duygu, insanların kendilerini nereye bağlı veya nereye ait hissettiklerine göre şekillenir. Aidiyet duygusu, insanların toplumla bütünleşmesine, topluma uyum sağlamasına ve diğer bireylerle bir arada yaşamasına olanak tanıyan önemli bir sosyolojik kavramdır. Birey, özgürlüğünü sınırlı hissettiğinde veya yalnızlık yaşadığında toplumsal bağları zayıflar. (Durkheim, 1951, s. 150) ‘İntihar’ adlı çalışmasında; toplumsal bağların gevşek oluşunu, bireylerin kendilerini yalnız hissettiği durumlarda bencil intiharların gerçekleştiğini öne sürmektedir. Bencil bireylerin toplumdan kendini soyutlaması ve kopması bireyi giderek yalnızlaştırır ve kendini tanımlama yeteneğinden uzaklaştır. Durkheim, bireyin toplumdan kopuşunu “anomi” sözcüğü ile özetlemiş ve bu eksikliğe vurgu yaparak birey ve toplum arasında yaşanabilecek bu kopukluğu köksüzleşme olarak nitelemiştir. Bu durumda aidiyet, topluma ve yaşama bir biçimde bağlayan psikolojik ve sosyolojik bir olgu olduğu söylenebilir.

Aidiyet, son yıllarda yaşanan değişim ve dönüşümlerin bir sonucu olarak giderek daha fazla “göç” kavramıyla ilişkilendirilmektedir. Özellikle zorunlu göç durumlarında, mekânsal ve toplumsal aidiyet bağları koparıldığında, sığınmacı üzerinde güvensizlik hissi oluşabilir. Bu nedenle sığınmacı aidiyeti üzerine yapılan çalışmalar artmıştır. İdari ve siyasi engeller, yabancı kavramı ve kamusal alanda yaşanan karşılaşmalar, sığınmacıların aidiyetini zorlaştıran faktörler arasında sayılabilir.

“Gerçekte, yabancı, sadece evrensel insan benzerliklerine dayanan her ilişkide olduğu gibi, aynı anda hem yakın hem uzaktır. Fakat bu iki yakınlık ve uzaklık faktörü arasında olağandışı bir gerilim mevcuttur, çünkü ortaklığın sadece mutlak bir genellikle sınırlı olduğunun bilinci, ortak olmayana özel bir vurguyu beraberinde getirir. Bir ülkeye, şehre, ırka ve benzerine yabancı olan biri için vurgulanan yine, bireysel bir şey değildir, pek çok diğer yabancıyla ortaklaştığı ya da ortaklaşabileceği bir nitelik olarak kökeninin yabancı oluşudur. Bu nedenle, yabancılar bireyler olarak algılanmaz pek, belirli bir tipte yabancılar olarak algılanırlar. Uzaklıkları yakınlıklarından daha az genel değildir (Simmel, 2019, s. 33)”.

Sığınmacılar, kendilerini bir gruba, topluma, kuruma veya yaşadıkları topraklara bağlı hissedebilirler; ancak bu bağlılık, aslında ait olunanın üstünlüğünü kabul etmek anlamına gelir. Aidiyet, insanın doğuştan sahip olduğu bir karakteristik değildir; sonradan oluşan bir kavramdır. Sığınmacılar, kendi kültürlerini ve gidilen ülkede sonradan edindikleri kültürel kodları bir araya getirerek aidiyetlerini şekillendirirler. Bu süreç, kabullenme duygusuyla mümkün hale gelir.

Sığınmacıların kim olduklarından çok, nereye ait hissettikleri önemlidir. “Ben kimim?” sorusu yerine “Ben nereye aidim?” sorusu, gerçek anlamda sığınmacının aidiyetini tanımlar.

Sığınmacıların aidiyet hissi, zaman ve mekâna bağlı olarak değişebilir ve farklı boyutlarda kendini gösterebilir. Göçle birlikte yeni ilişkiler ve bağlantılar, önceki aidiyetleri öteleyebilir veya dönüştürebilir. Aidiyet, sadece köken ülkeye bağlılık değil, aynı zamanda bağlanma ve evde olma hissidir. Sığınmacı bireyin kendini nereye ait hissettiğini anlaması, yeni toplumlarla bütünleşmesine, asimile olmasına ve kimliğini korumasını sağlayabilir. Sığınmacıların yerleştikleri ülkede hissettikleri öteki olma durumu, iki mekân arasında kalmalarına ve evsiz hissetmelerine yol açabilir. Ancak aynı dilden, ülkeden, şehirden, etnik kökenden diğer kişilerle olan etkileşim, bağ, yitirilen evin (mekânın) yeniden inşasını kolaylaştırarak aidiyeti güçlendirebilir. Sığınmacılar, hem menşei ülkede hem de yerleştikleri ülkede aile bağlarını, kültürlerini ve kimliklerini korumaktadırlar. Aidiyet, göçle birlikte form (şekil) değiştirerek mekânsal aidiyete dönüşmüş ve artık birden fazla yere ait olmak mümkün hale gelmiştir. Aidiyet, güvende hissedilen, sosyal bağlara sahip olduğumuz mekânlara ait olmak ve kabul edildiğimiz topluma dahil olmaktır.

Şehre uyum, bireyin aidiyet duygusuyla başlar. Aidiyet duygusu olmadan bireylerin yaşadıkları şehrin bir parçası olduklarına inanmaları çok zordur. Yaşadığı kent ile bütünleşerek duygusal bağ kurmak, aidiyet hissi duymak, kendini kentin bir parçası olarak hissetmek kentlilik bilincinin göstergeleridir. Bireylerde kentlilik bilinci oluşumunu ve gelişimini destekleyen bir kurum olarak sivil toplum kuruluşları önem taşımaktadır (Altıparmak 2015, s. 3).

“Bir ev geride bırakılıp başka bir evi yeni baştan kuruldukça anlamlar çoğalır ve göç, anlamın sürekli yeniden kuruluşunu insanın önüne neredeyse bir ödev gibi serer. Kaybedilen, bir gün telafi edilecektir. Göçmen, evini bırakırken evinin yüklüğünü sırtlanır. O yüklüğe seçip ayırdığı örtülere sarınacak, yanına alamadıklarını ise en azından bir süre hafızasında tutacaktır (Düzen & Gezici Yalçın, 2022, s. 8)”.

İKİNCİ BÖLÜM

BULGULAR

2 Mayıs 2024 tarihi itibarıyla Türkiye’de kayıt altına alınmış geçici koruma statüsündeki Suriyeli sayısı, toplam 3 milyon 115 bin 844 kişi oldu bültene göre ülkemizde Suriyeli sayısının en fazla olduğu il İstanbul olup toplam 530 bin 710 kişidir. Bunu takip eden şehir 429 bin 111 kişi ile Gaziantep, 273 bin 968 Şanlıurfa’dır. Diğer illerde de azımsanmayacak kadar sığınmacının yaşadığı görülmektedir. Bu illerden biri olan Diyarbakır’da 21 bin 827 sığınmacı yaşamaktadır.

Bu bölümde ilk olarak, katılımcıların sosyodemografik özelliklerine ve anket sorularına verdikleri yanıtlara yönelik betimsel bulgular verilmiştir. Bununla birlikte, araştırmanın amacına hizmet edecek şekilde bazı değişkenlerin katılımcıların sosyodemografik özelliklerine göre sıklık ve yüzdelik dağılımları incelenmiş ve çarpaz tablolar halinde sunulmuştur. Parametrik yöntemlerden biri olan Bağımsız Örneklemeler için t-testi yalnızca cinsiyet değişkeni için kullanılmış ve cinsiyetin temel etkisinin gözlemlendiği bulgular sunulmuş, etkinin anlamlı olmadığı bulgular ise yalnızca sıklık ve yüzdelik dağılımı olarak gösterilmiştir. Öne çıkan yüzdeliklerin daha detaylı açıklanması amacıyla, 10 katılımcı ile yapılan görüşmelerden örnek cümleler ilgili yerlere eklenmiştir. Son olarak, bire bir görüşmelerdeki temaları belirlemek amacıyla yapılan Tema Analizi bulguları sunulmuştur.

2.1. Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine Yönelik Betimsel Bulgular

Bu araştırmanın bölümünde, demografik bilgilerin sunulması, profilleri daha iyi tanınması için güçlü bir veri kaynağı olarak kabul edilir. Araştırmacıların kimliklerini ve demografik niteliklerini belirlemek, sundukları bilgileri daha iyi kavranması ve daha ayrıntılı analizlerin yapılması için bir temel oluşturur.

Sığınmacıların profilini, aidiyet ve kimlik algılarını anlamak için öncelikli olarak demografik yapıya bakmak önemlidir. Örnekleme göre; kadın ve erkek oranlarının dengeli olması, örneklem grubunun temsiliyet gücünü artırır. Bu nedenle sığınmacılar arasında cinsiyet açısından dengeli bir dağılım sağlanmaya çalışılmıştır.

Katılımcıların sosyodemografik özelliklerine yönelik frekans ve yüzdelik değerleri Tablo 1’de sunulmuştur. Katılımcıların %58’i kadın ve %42’si erkek katılımcılardan oluşmaktadır.

Katılımcıların yaş dağılımlarına bakıldığında, katılımcıların %29’u 18-25 yaş aralığında, %45’i 25-36 yaş aralığında, %19’u 36-45 yaş aralığında ve %7’si 46-55 yaş aralığındadır.

Katılımcıların ikamet ettikleri mahallelere göre dağılımlarına bakıldığında; Bağlar ilçesinde ikamet eden katılımcıların %23,8’inin 5 Nisan, %8,9’unun Yunus Emre, %13,9’unun Kaynartepe, %2’sinin Korhat, %1’inin Fatih, %1’inin Bağcılar, %1’inin Yeniköy, %4’ünün Mevlana Halit, %4’ünün Muradiye mahallesinde yaşadığı görülmüştür. Katılımcıların en çok ikamet ettiği ilçelerden biri olan Kayapınar ilçesindeki mahallelere göre dağılımları ise şu şekildedir: %10,9 Huzurevleri, %1 Selahattin Eyyubi, %2 Peyas, %1 500 Evler, %2 Gaziler ve %1 Diclekent Mahallesi. Sur’da ikamet eden katılımcıların %1’i Ali Paşa, %1’i Bağvar mahallesinde ikamet etmektedir. Katılımcıların %8,9’u Yenişehir ilçesinde Şehitlik mahallesinde ikamet etmektedir.

Katılımcıların mesleklerine göre dağılımı incelendiğinde, çok büyük çoğunluğunun (%59) öğrencilerden oluştuğu görülmüştür. Katılımcıların %21’i ev hanımı, %6’sı kamu çalışanı, %6’sı özel sektör çalışanı, %5’i tüccar-esnaf ve %1’i işsizdir.

Tablo 1

Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine Ait Sıklık ve Yüzdelik Değerleri

Sosyodemografik Değişken	f	%
Cinsiyet		
Kadın	59	58,4
Erkek	42	41,6
Toplam	101	100,0
Yaş Grubu		
15-18	3	3,0
18-25	28	27,7
25-36	43	42,6
36-45	18	17,8
46-55	7	6,9
56-65	2	2,0
Toplam	101	100,0
İlçe ve Mahalleler		
Bağlar – 5 Nisan	24	23,8
Bağlar – Yunus Emre	9	8,9
Bağlar – Fatih	1	1,0
Bağlar – Kaynartepe	14	13,9
Bağlar – Mevlana Halid	3	4,0
Bağlar – Yeniköy	1	1,0
Bağlar – Korhat	2	2,0
Bağlar – Bağcılar	8	7,9
Bağlar – Muradiye	4	4,0
Kayapınar – Huzurevleri	11	8,9
Kayapınar – Selahattin Eyyubi	1	1,0
Kayapınar – Fırat	4	4,0
Kayapınar – Peyas	1	1,0
Kayapınar – 500 Evler	1	1,0
Kayapınar – Gaziler	2	2,0
Kayapınar – Diclekent	1	1,0
Yenişehir – Şehitlik	9	8,9
Sur – Alipaşa	1	1,0
Sur – Bağıvar	2	2,0
Toplam	101	100,0
Meslek		
Ev Hanımı	21	20,8
İşsiz	3	3,0
Kamu Çalışanı	6	5,9
Öğrenci	60	59,4
Özel Sektör Çalışanı	6	5,9
Tüccar – Esnaf	5	5,0
Toplam	101	100,0
Eğitim Düzeyi		
Okuryazar değil	6	5,9
Okuryazar	4	4,0
İlköğretim	16	15,8
Ortaöğretim	22	21,8
Lise	9	8,9
Üniversite	44	43,6
Toplam	101	100,0

Katılımcıların eğitim düzeyi dağılımına bakıldığında %6'sı okuryazar olmadığını, %4'ü okuryazar olduğunu, %16'sı ilköğretim mezunu olduğunu, %22'si

ortaöğretim mezunu olduğunu, %9'u lise mezunu olduğunu ve %44'ü üniversite mezunu olduğunu ifade etmiştir.

Katılımcıların medeni durumları incelendiğinde, %52'sinin evli, % 44'ünün bekar ve % 4'ünün dul/boşanmış olduğu görülmüştür.

Katılımcıların yaşadığı evin kime ait olduğu incelendiğinde, %88'inin kiracı olduğu, % 11'inin kendi evine sahip olduğu ve % 1'inin bedelsiz tahsis edilmiş yerde ikamet ettiği görülmüştür.

Katılımcıların %8'inin hanelerindeki kişi sayısı 1-2, %42'sinin 3-5, %50'sinin 6-10 ve %1'inin 10 ve üzeridir.

Katılımcıların aylık gelir düzeylerine bakıldığında, %40'ının 5.000-10.000 TL, %43'ünün 10.000-20.000 TL, %14'ünün 20.000-30.000 TL, %2'sinin 30.000-40.000 TL ve kalan %2'sinin 40.000 TL ve üzeri gelire sahip olduğu görülmüştür.

Katılımcıların %4'ü 1-3 yıldır, %57'si 5-10 yıldır ve %39'u 10 yıl veya daha fazla süredir Türkiye'de yaşamaktadır. Türkiye'de geçirilen sürenin 0-1 yıl aralığında olduğu bir katılımcı bulunmamaktadır.

Katılımcıların güncel olarak ikamet ettikleri şehir olan Diyarbakır'da yaşadıkları süre incelendiğinde, %1'inin 0-1 yıl, %9'unun 1-3 yıl, %64'ünün 5-10 yıl ve %26'sının 10 yıl veya daha fazla süredir Diyarbakır'da yaşadığı görülmüştür.

Son olarak, katılımcıların güncel olarak ikamet ettikleri mahallede geçirdikleri süre incelenmiş, %7'sinin 0-1 yıldır, %34'ünün 1-3 yıldır, %50'sinin 5-10 yıldır ve %9'unun 10 yıl ve daha fazla süredir aynı mahallede yaşadıkları görülmüştür.

Tablo 1 (devam)

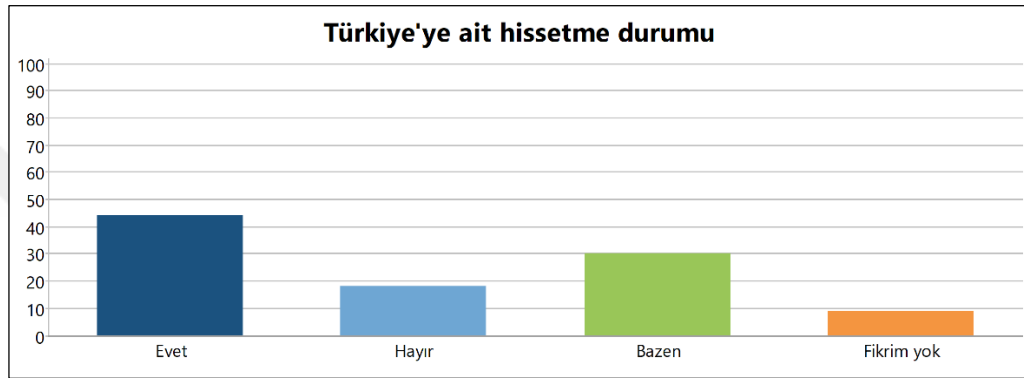
Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine Ait Sıklık ve Yüzdelik Değerleri

Sosyodemografik Değişken	f	%
Medeni Durum		
Bekar	44	43,6
Evli	53	52,5
Dul/Boşanmış	4	4,0
Toplam	101	100,0
Ev durumu		
Kira	89	88,1
Ev Sahibi	11	10,9
Bedelsiz Tahsis Edilmiş	1	1,0
Toplam	101	100,0
Hanedeki Kişi Sayısı		
1-2	7	6,9
3-5	42	41,6
6-10	51	50,5
10+	1	1,0
Toplam	101	100,0
Aylık Gelir		
5000-1000 TL	40	39,6
10000-20000 TL	43	42,6
20000-30000 TL	14	13,9
30000-40000 TL	2	2,0
40000 TL +	2	2,0
Toplam	101	100,0
Türkiye’de Geçirilen Süre		
1-3 yıl	4	4,0
5-10 yıl	58	57,4
10+ yıl	39	38,6
Toplam	101	100,0
Diyarbakır’da Geçirilen Süre		
0-1 yıl	1	1,0
1-3 yıl	9	8,9
5-10 yıl	65	25,7
10+ yıl	26	64,4
Toplam	101	100,0
Mahallede Geçirilen Süre		
0-1 yıl	7	6,9
1-3 yıl	34	33,7
5-10 yıl	9	8,9
10+ yıl	51	50,5
Toplam	101	100,0

2.2 Anket Sorularına Verilen Cevaplara Yönelik Betimsel Bulgular

2.2.1 Türkiye'ye Ait Hissetme Durumu ve Sosyodemografik Değişkenlere Göre İncelenmesi

Katılımcıların Türkiye'ye ait hissetme durumunu belirlemek amacıyla sorulan “Türkiye'ye ait hissediyor musunuz?” sorusuna %42'sinin ‘Evet’, %23'ünün ‘Hayır’, %27'sinin ‘Bazen’ ve %9'unun ‘Fikrim yok’ şeklinde yanıt verdiği görülmüştür (Şekil 1).

Şekil 1. Türkiye'ye Ait Hissetme Durumunun Dağılımı

Türkiye'ye ait hissetme durumu katılımcıların cinsiyetine, yaşına ve medeni durumuna göre ayrıca incelenmiştir. Tablo 2’de görüldüğü üzere, erkek katılımcıların %45,2’si ‘Evet’, %23,8’i ‘Hayır’, %26,2’si ‘Bazen’ ve %4,8’i ‘Fikrim yok’ yanıtı vermiştir. Kadın katılımcıların yanıtlarına bakıldığında ise %42,4’ünün ‘Evet’, %13,6’sının ‘Hayır’, %32,2’sinin ‘Bazen’ ve %11,9’unun ‘Fikrim yok’ yanıtı verdiği görülmüştür.

Tablo 2

Cinsiyete Göre Türkiye'ye Ait Hissetme Durumu

Türkiye'ye ait hissetme durumu	Cinsiyet			
	Erkek		Kadın	
	f	%	f	%
Evet	19	45,2	25	42,4
Hayır	10	23,8	8	13,6
Bazen	11	26,2	19	32,2
Fikrim yok	2	4,8	7	11,9
Toplam	42	100	59	100

Katılımcıların Türkiye'ye ait hissetme durumları yaşlarına göre incelenmiş, sıklık ve yüzdelik dağılımları Tablo 3'te sunulmuştur. 15-18 yaş aralığındaki katılımcıların %66,7'si 'Evet', %33,3'ü 'Hayır' yanıtını vermiştir. 18-25 aralığındaki katılımcıların %32,1'i 'Evet', %21,4'ü 'Hayır', %25,0'ı 'Bazen' ve %21,4'ü 'Fikrim yok' yanıtı vermiştir. 25-36 yaş aralığındaki katılımcıların yanıtları incelendiğinde, %44,2'sinin 'Evet', %14,0'ının 'Hayır', %39,5'inin 'Bazen' ve %2,3'ünün 'Fikrim yok' yanıtını verdiği görülmüştür. 36-45 yaş aralığındaki katılımcıların %55,6'sı 'Evet', %11,1'i 'Hayır', %22,2'si 'Bazen' ve %11,1'i 'Fikrim yok' yanıtını vermiştir. 46-55 yaş aralığındaki katılımcılara bakıldığında, %42,9'unun 'Evet', %28,6'sının 'Hayır' ve %28,6'sının 'Bazen' yanıtını verdiği görülmüştür. Son olarak, 55-65 yaş aralığındaki 2 katılımcıdan biri (%50) 'Evet' ve diğeri (%50) 'Hayır' yanıtını vermiştir.

Tablo 3

Yaşa Göre Türkiye'ye Ait Hissetme Durumu

Yaş	Türkiye'ye ait hissetme durumu									
	Evet		Hayır		Bazen		Fikrim yok		Toplam	
	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%
15-18 yaş	2	66,7	1	33,3	0	0	0	0	3	100
18-25 yaş	9	32,1	6	21,4	7	25,0	6	21,4	28	100
25-36 yaş	19	44,2	6	14,0	17	39,5	1	2,3	43	100
36-45 yaş	10	55,6	2	11,1	4	22,2	2	11,1	18	100
46-55 yaş	3	42,9	2	28,6	2	28,6	0	0	7	100
56-65 yaş	1	50,0	1	50,0	0	0	0	0	2	100

Katılımcıların medeni durumuna göre Türkiye'ye ait hissetme durumuna ilişkin sıklık ve yüzdelik değerleri Tablo 4'de sunulmuştur. Bekar katılımcıların %29,5'i 'Evet', %20,5'i 'Hayır', %40,9'u 'Bazen' ve %9,1'i 'Fikrim yok' yanıtını vermiştir. Dul/Boşanmış katılımcıların %75'inin 'Evet', %25'inin 'Bazen'; evli katılımcıların ise %52,8'inin 'Evet', %17'sinin 'Hayır', %20,8'inin 'Bazen' ve %9,4'ünün 'Fikrim yok' yanıtını verdiği görülmüştür. Tüm bulgular incelendiğinde, en çok 'Evet' yanıtını veren katılımcıların evli katılımcılar, en çok 'Hayır' yanıtını veren katılımcıların ise bekar katılımcılar olduğu görülmektedir.

Tablo 4

Medeni Duruma Göre Türkiye'ye Ait Hissetme Durumu

Türkiye'ye ait hissetme durumu	Medeni durum					
	Bekar		Dul/Boşanmış		Evli	
	f	%	f	%	f	%
Evet	13	29,5	3	75,0	28	52,8
Hayır	9	20,5	0	0	9	17,0
Bazen	18	40,9	1	25,0	11	20,8
Fikrim yok	4	9,1	0	0	5	9,4
Toplam	44	100	4	100	53	100

Katılımcıların herhangi bir derneğe üye olma durumuna göre Türkiye’ye ait hissetme durumu incelenmiş, ortaya çıkan sıklık ve yüzdelik değerleri Tablo 5’de sunulmuştur. Bir derneğe üye olan katılımcıların %64,7’si bu soruya ‘Evet’, %5,9’u ‘Hayır’, %23,5’i ‘Bazen’, %5,9’u ‘Fikrim yok’ yanıtını verirken bir derneğe üye olmayan katılımcıların %39,3’ü ‘Evet’, %20,2’si ‘Hayır’, %31’i ‘Bazen’ ve %9,5’i ‘Fikrim yok’ yanıtını vermiştir.

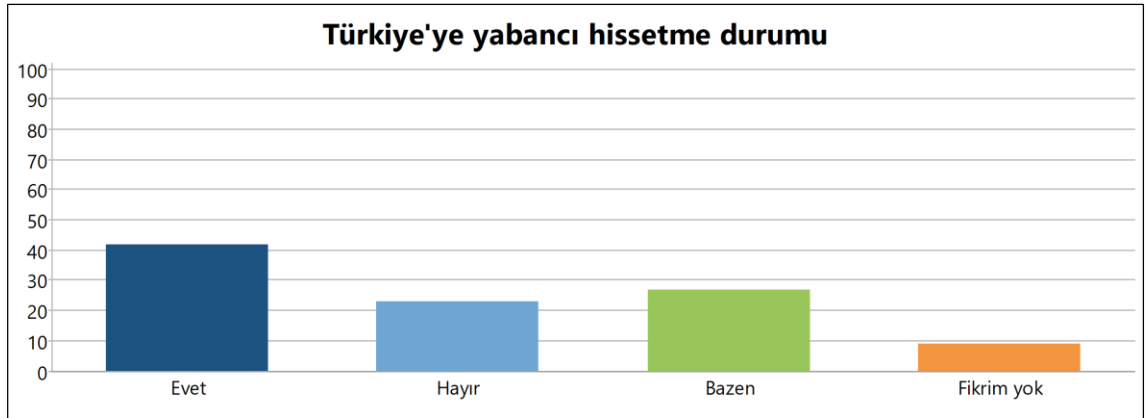
Tablo 5

Bir Derneğe Üye Olma Durumuna Göre Türkiye’ye Ait Hissetme Durumu

Türkiye’ye ait hissetme durumu	Dernek Üyeliği			
	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Evet	11	64,7	33	39,3
Hayır	1	5,9	17	20,2
Bazen	4	23,5	26	31,0
Fikrim yok	1	5,9	8	9,5
Toplam	17	100	84	100

2.2.2 Türkiye’ye Yabancı Hissetme Durumu ve Sosyodemografik Değişkenlere Göre İncelenmesi

Katılımcıların Türkiye’ye ait hissetme durumlarının yanı sıra Türkiye’ye yabancı hissetme durumlarını da belirlemek amacıyla sorulan “Türkiye’ye yabancı hissediyor musunuz?” sorusuna (Şekil 2) katılımcıların %42’sinin ‘Evet’, %23’ünün ‘Hayır’, %27’sinin ‘Bazen’ ve %9’unun ‘Fikrim yok’ şeklinde yanıt verdiği görülmüştür.

Şekil 2. Türkiye'ye Yabancı Hissetme Durumunun Dağılımı

Katılımcıların Türkiye'ye yabancı hissetme durumları cinsiyet, yaş ve medeni durumlarına göre incelenmiştir. Tablo 6'da da görülebileceği üzere, erkek katılımcıların %45,2'si bu soruya 'Evet', %26,2'si 'Hayır', %26,2'si 'Bazen' ve %2,4'ü 'Fikrim yok' yanıtını verirken kadın katılımcıların %39'u 'Evet', %20,3'ü 'Hayır', %27,1'i 'Bazen' ve %13,6'sı 'Fikrim yok' yanıtını vermiştir.

Tablo 6

Cinsiyete Göre Türkiye'ye Yabancı Hissetme Durumu

Türkiye'ye yabancı hissetme durumu	Cinsiyet			
	Erkek		Kadın	
	f	%	f	%
Evet	19	45,2	23	39,0
Hayır	11	26,2	12	20,3
Bazen	11	26,2	16	27,1
Fikrim yok	1	2,4	8	13,6
Toplam	42	100	59	100

Katılımcıların yaşına göre Türkiye'ye yabancı hissetme durumları Tablo 7'de verilmiştir. 15-18 yaş aralığındaki katılımcıların %33,3'ü bu soruya 'Evet', %66,7'si 'Hayır' yanıtını vermiştir. 18-25 yaş aralığındaki katılımcıların %39,3'ü 'Evet', %10,7'si 'Hayır', %28,6'sı 'Bazen', %21,4'ü 'Fikrim yok' yanıtını vermiştir. 25-36 yaş aralığındaki katılımcıların %41,9'u 'Evet', %20,9'u 'Hayır', %32,6'sı 'Bazen', %4,7'si 'Fikrim yok' yanıtını verirken, 36-45 yaş aralığındaki katılımcıların %38,9'u

‘Evet’, %33,3’ü ‘Hayır’, %22,2’si ‘Bazen’ ve %5,6’sı ‘Fikrim yok’ yanıtını vermiştir. 46-55 yaş aralığındaki katılımcıların %57,1’i ‘Evet’, %28,6’sı ‘Hayır’, %14,3’ü ‘Bazen’ yanıtını verirken 56-65 yaş aralığındaki katılımcıların %50’si ‘Evet’, %50’si ‘Hayır’ yanıtını vermiştir.

Tablo 7

Yaşa Göre Türkiye’ye Yabancı Hissetme Durumu

Türkiye’ye yabancı hissetme durumu								
Yaş	Evet		Hayır		Bazen		Fikrim yok	
	f	%	f	%	f	%	f	%
15-18 yaş	1	33,3	2	66,7	0	0,0	0	0,0
18-25 yaş	11	39,3	3	10,7	8	28,6	6	21,4
25-36 yaş	18	41,9	9	20,9	14	32,6	2	4,7
36-45 yaş	7	38,9	6	33,3	4	22,2	1	5,6
46-55 yaş	4	57,1	2	28,6	1	14,3	0	0,0
56-65 yaş	1	50,0	1	50,0	0	0,0	0	0,0

Tablo 8’de de görüldüğü üzere, bekar katılımcıların %45,5’i bu soruya ‘Evet’, %13,6’sı ‘Hayır’, %34,1’i ‘Bazen’ ve %6,8’i ‘Fikrim yok’ yanıtını vermiştir. Dul/Boşanmış katılımcıların %25’inin ‘Evet’, %25’inin ‘Hayır’, %25’inin ‘Bazen’ ve %25’inin ‘Fikrim yok’ yanıtını verdiği görülmüştür. Son olarak, evli katılımcıların %39,6’sı bu soruya ‘Evet’, %30,2’si ‘Hayır’, %20,8’i ‘Bazen’ ve %9,4’ü ‘Fikrim yok’ şeklinde yanıt vermiştir.

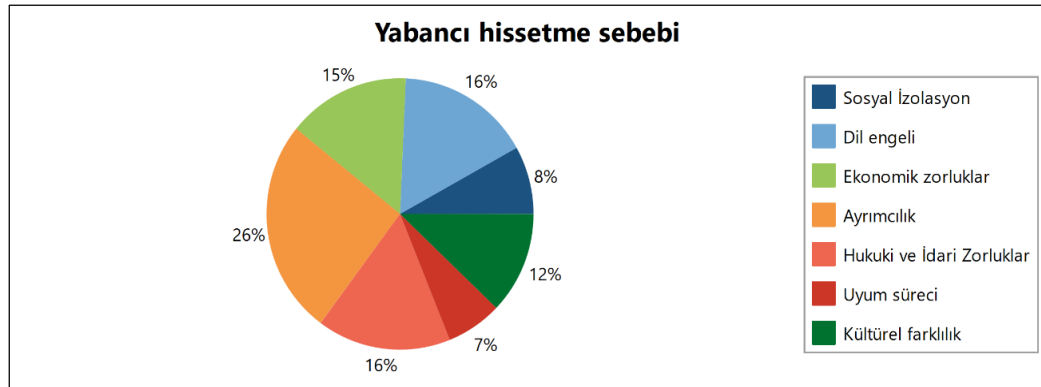
Tablo 8

Medeni Duruma Göre Türkiye'ye Yabancı Hissetme Durumu

Türkiye'ye yabancı hissetme durumu	Medeni durum					
	Bekar		Dul/Boşanmış		Evlili	
	f	%	f	%	f	%
Evet	20	45,5	1	25,0	21	39,6
Hayır	6	13,6	1	25,0	16	30,2
Bazen	15	34,1	1	25,0	11	20,8
Fikrim yok	3	6,8	1	25,0	5	9,4
Toplam	44	100	4	100	53	100

2.2.3 Türkiye'ye Yabancı Hissetme Sebebine Dair Betimsel Bulgular

Katılımcıların Türkiye'ye yabancı hissetmelerinin sebepleri sorulmuş, ortaya çıkan 7 sebebin yüzdelik dağılımları Şekil 3'de verilmektedir. "Türkiye'ye yabancı hissetmenizın sebebi nedir?" sorusuna %26 oran ile en çok verilen cevabın 'Ayrımcılık' olduğu görülmüştür. Ayrımcılıktan sonra en çok belirtilen 2 sebep %16 oran ile 'Dil Engeli' ve 'Hukuki ve İdari Zorluklar' olmuştur. Katılımcıların %15'i bu soruya 'Ekonomik zorluklar', %12'si 'Kültürel farklılık', %8'i 'Sosyal İzolasyon' ve %7'si 'Uyum süreci' yanıtını vermiştir.

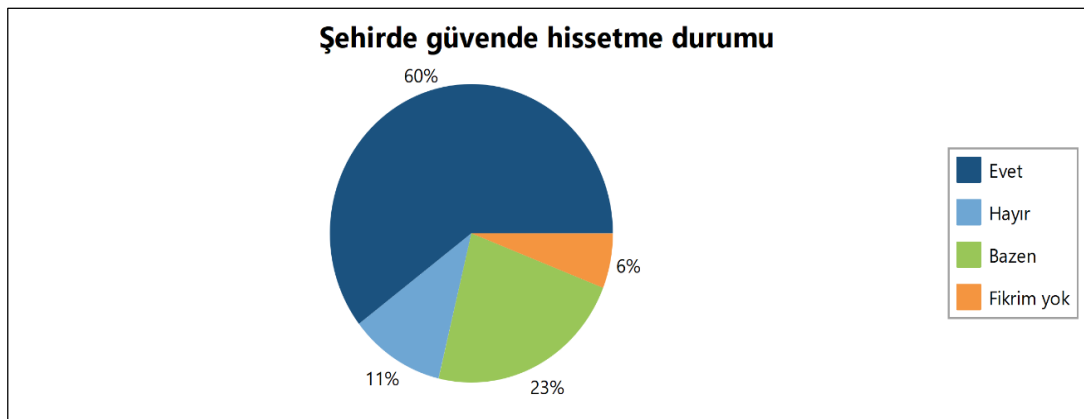
Şekil 3. Yabancı Hissetme Sebeplerinin Dağılımı

Şekil 4. Yabancı Hissetme Sebepleri Kelime Bulutu

2.2.4 Şehirde Güvende Hissetme Durumu ve Sosyodemografik Değişkenlere Göre İncelenmesi

Katılımcılarımızın Diyarbakır’da kendilerini güvende hissedip hissetmedikleri sorulmuş, verilen cevapların yüzdelik değerleri Şekil 5’de sunulmuştur. “Kendinizi yaşadığınız kentte güvende hissediyor musunuz?” sorusuna katılımcıların %60’ı ‘Evet’, %23’ü ‘Bazen’, %11’i ‘Hayır’ ve %6’sı ‘Fikrim yok’ şeklinde yanıt vermiştir. Bu bulgular değerlendirildiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun Diyarbakır’da kendilerini güvende hissettikleri görülmektedir.

Şekil 5. Şehirde Güvende Hissetme Durumunun Dağılımı

Yaşanılan kentte güvende hissetme durumunun katılımcıların sosyodemografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiş, cinsiyet, medeni durum ve şehirde geçirilen süreye göre ortaya çıkan sıklık ve yüzdelik değerleri aşağıda sunulmuştur. Tablo 9’da görüldüğü üzere, erkek katılımcıların %57,1’i bu soruya

‘Evet’, %19’u ‘Hayır’, %19’u ‘Bazen’ ve %4,8’i ‘Fikrim yok’ yanıtını vermiştir. Kadın katılımcıların ise % 62,7’sinin ‘Evet’, %5,1’inin ‘Hayır’, %25,4’ünün ‘Bazen’ ve %6,8’inin ‘Fikrim yok’ yanıtını verdiği görülmüştür.

Tablo 9

Cinsiyete Göre Şehirde Güvende Hissetme Durumu

Şehirde güvende hissetme	Cinsiyet			
	Erkek		Kadın	
	f	%	f	%
Evet	24	57,1	37	62,7
Hayır	8	19,0	3	5,1
Bazen	8	19,0	15	25,4
Fikrim yok	2	4,8	4	6,8
Toplam	42	100	59	100

Katılımcıların medeni durumlarına göre şehirde güvende hissetme durumlarına ait sıklık ve yüzdelik değerleri Tablo 10’da sunulmuştur. Bekar katılımcıların %54,5’inin bu soruya ‘Evet’, %15,9’unun ‘Hayır’, %18,2’sinin ‘Bazen’ ve %11,4’ünün ‘Fikrim yok’ yanıtını verdiği görülmüştür. Dul/Boşanmış katılımcıların %25’i ‘Evet’, %25’i ‘Hayır’, %25’i ‘Bazen’ ve %25’i ‘Fikrim yok’ yanıtını vermiştir. Evli katılımcıların ise %67,9’unun ‘Evet’, %5,7’sinin ‘Hayır’ ve %26,4’ünün ‘Bazen’ yanıtını verdiği görülmüştür.

Tablo 10

Medeni Duruma Göre Şehirde Güvende Hissetme Durumu

Şehirde güvende hissetme	Medeni durum					
	Bekar		Dul/Boşanmış		Evli	
	f	%	f	%	f	%
Evet	24	54,5	1	25,0	36	67,9
Hayır	7	15,9	1	25,0	3	5,7
Bazen	8	18,2	1	25,0	14	26,4
Fikrim yok	5	11,4	1	25,0	0	0,0
Toplam	44	100	4	100	53	100

Katılımcıların Diyarbakır’da geçirdikleri süreye göre güvende hissetme durumları incelenmiş, sıklık ve yüzdelik değerleri Tablo 11’de sunulmuştur. Şehirde geçirdiği süre 0-1 yıl aralığında olan bir katılımcı bu soruya ‘Fikrim yok’ yanıtını vermiştir. Geçirdikleri süre 1-3 yıl arasında olan katılımcıların % 44,4’ü ‘Evet’, %33,3’ü ‘Hayır’, %22,2’si ‘Bazen’ yanıtını verirken, geçirdikleri süre 5-10 yıl arası olan katılımcıların %61,5’i ‘Evet’, %9,2’si ‘Hayır’, %24,6’sı ‘Bazen’ ve %4,6’sı ‘Fikrim yok’ yanıtını vermiştir. Şehirde geçirdikleri süre 10 yıl ve daha fazla olan katılımcıların %65,4’ünün bu soruya ‘Evet’, %7,7’sinin ‘Hayır’, %19,2’sinin ‘Bazen’ ve %7,7’sinin ‘Fikrim yok’ yanıtını verdiği görülmüştür. Şehirde güvende hissetme durumuna ‘Evet’ cevabının en yüksek olduğu katılımcı grubu, Diyarbakır’da 10 ve daha fazla yıldır yaşayan katılımcı grubudur.

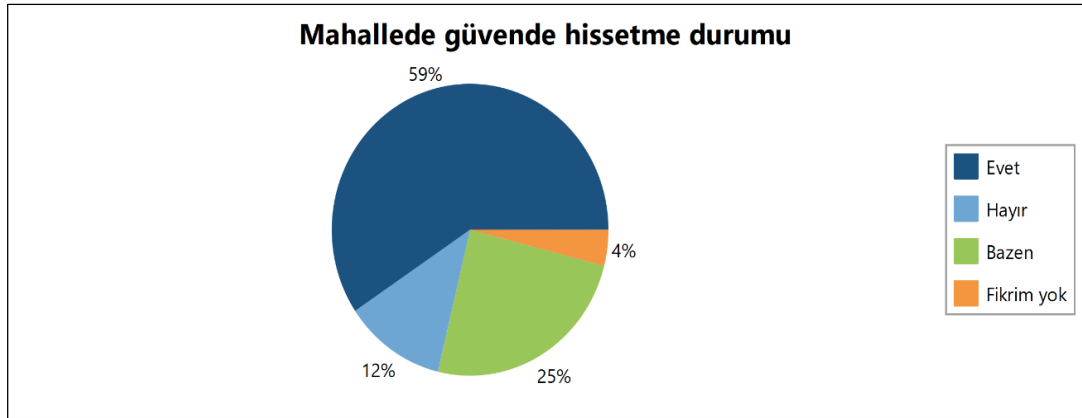
Tablo 11

Şehirde Geçirilen Süreye Göre Şehirde Güvende Hissetme Durumu

Şehirde güvende hissetme	Şehirde geçirilen süre							
	0-1 yıl		1-3 yıl		5-10 yıl		10+ yıl	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	0	0,0	4	44,4	40	61,5	17	65,4
Hayır	0	0,0	3	33,3	6	9,2	2	7,7
Bazen	0	0,0	2	22,2	16	24,6	5	19,2
Fikrim yok	1	100	0	0	3	4,6	2	7,7
Toplam	1	100	9	100	65	100	26	100

2.2.5 Mahallede Güvende Hissetme Durumu ve Sosyodemografik Değişkenlere Göre İncelenmesi

Katılımcıların yaşadıkları mahallede kendilerini güvende hissedip hissetmediklerine yönelik sorumuza verdiği yanıtların dağılımı Şekil 6’da sunulmuştur. Katılımcıların %59’u bu soruya ‘Evet’, %25’i ‘Bazen’, %12’si ‘Hayır’ ve %4’ü ‘Fikrim yok’ yanıtını vermiştir.

Şekil 6. Mahallede Güvende Hissetme Durumu Dağılımı

Katılımcıların cinsiyetlerine göre mahallede güvende hissetme durumuna yönelik sıklık ve yüzdelik değerleri Tablo 12’de yer almaktadır. Erkek katılımcıların %57,1’i bu soruya ‘Evet’, %16,7’si ‘Hayır’, %23,8’i ‘Bazen’, %2,4’ü ‘Fikrim yok’ yanıtını verirken, kadın katılımcıların %61’i ‘Evet’, %8,5’i ‘Hayır’, %25,4’ü ‘Bazen’, %5,1’i ‘Fikrim yok’ yanıtını vermiştir.

Tablo 12

Cinsiyete Göre Mahallede Güvende Hissetme Durumu

Mahallede güvende hissetme	Cinsiyet			
	Erkek		Kadın	
	f	%	f	%
Evet	24	57,1	36	61,0
Hayır	7	16,7	5	8,5
Bazen	10	23,8	15	25,4
Fikrim yok	1	2,4	3	5,1
Toplam	42	100	59	100

Katılımcıların medeni durumlarına göre mahallede güvende hissetme durumlarına yönelik sıklık ve yüzdelik değerleri Tablo 13’de sunulmuştur. Bekar katılımcıların %54,5’inin bu soruya ‘Evet’, %13,6’sının ‘Hayır’, %25’inin ‘Bazen’, %6,8’inin ‘Fikrim yok’ yanıtını verdiği görülmüştür. Dul/Boşanmış katılımcıların %50’si ‘Evet’, %25’i ‘Hayır’, %25’i ‘Fikrim yok’; evli katılımcıların %64,2’si ‘Evet’, %9,4’ü ‘Hayır’, %26,4’ü ‘Bazen’ yanıtını vermiştir.

Tablo 13

Medeni Duruma Göre Mahallede Güvende Hissetme Durumu

Mahallede güvende hissetme	Medeni durum					
	Bekar		Dul/Boşanmış		Evlili	
	f	%	f	%	f	%
Evet	24	54,5	2	50,0	34	64,2
Hayır	6	13,6	1	25,0	5	9,4
Bazen	11	25,0	0	0,0	14	26,4
Fikrim yok	3	6,8	1	25,0	0	0,0
Toplam	44	100	4	100	53	100

Katılımcıların mahallede geçirdikleri süreye göre güvende hissetme durumlarına ilişkin sıklık ve yüzdelik değerleri Tablo 14’de yer almaktadır. Mahallede geçirdiği süre 0-1 yıl aralığında olan katılımcıların %42,9’u ‘Evet’, %28,6’sı ‘Hayır’, %14,3’ü ‘Bazen’ ve %14,3’ü ‘Fikrim yok’ yanıtını vermiştir. Mahallede geçirdiği süre 1-3 yıl aralığında olan katılımcıların %58,8’i ‘Evet’, %8,8’i ‘Hayır’, %29,4’ü ‘Bazen’, %2,9’u ‘Fikrim yok’ yanıtını verirken 5-10 yıl aralığında olan katılımcıların %62,7’si ‘Evet’, %13,7’si ‘Hayır’, %19,6’sı ‘Bazen’ ve %3,9’u ‘Fikrim yok’ yanıtını vermiştir. Mahallede geçirdiği süre 10 yıl ve daha fazla olan katılımcıların %55,6’sı ‘Evet’, %44,4’ü ise bu soruya ‘Bazen’ yanıtını vermiştir.

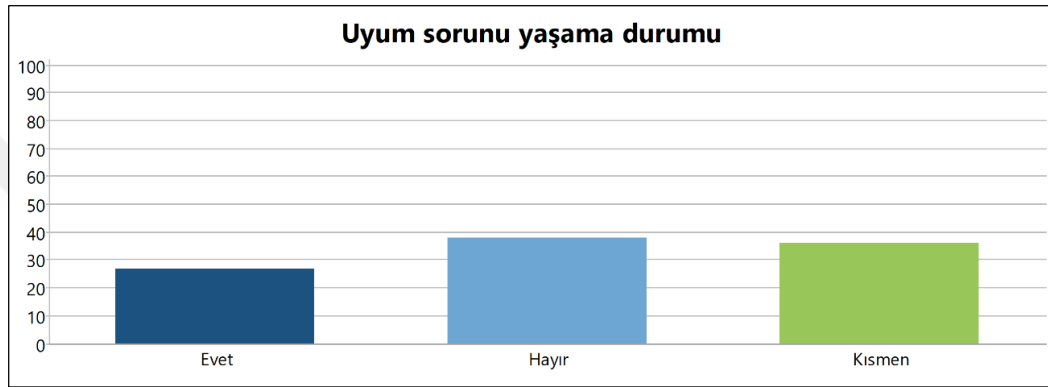
Tablo 14

Mahallede Geçirilen Süreye Göre Mahallede Güvende Hissetme Durumu

Mahallede güvende hissetme	Mahallede geçirilen süre							
	0-1 yıl		1-3 yıl		5-10 yıl		10+ yıl	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	3	42,9	20	58,8	32	62,7	5	55,6
Hayır	2	28,6	3	8,8	7	13,7	0	0,0
Bazen	1	14,3	10	29,4	10	19,6	4	44,4
Fikrim yok	1	14,3	1	2,9	2	3,9	0	0,0
Toplam	7	100,0	34	100,0	51	100,0	9	100,0

2.2.6 Uyum Sorunu Yaşama Durumu ve Sosyodemografik Değişkenlere Göre İncelenmesi

Katılımcıların uyum sorunu yaşıyıp yaşayamadıklarını belirlemek amacıyla sorulan “Türk toplumu ve kültürüne uyum sağlamada sorun yaşadınız mı?” sorusuna verilen yanıtlar Şekil 7’de sunulmuştur. Katılımcıların %27’si bu soruya ‘Evet’, %38’, ‘Hayır’ ve %36’sı ‘Kısmen’ cevabını vermiştir.

Şekil 7. Uyum Sorunu Yaşama Durumunun Dağılımı

Bununla birlikte, katılımcıların uyum sorunu yaşama durumu cinsiyet, yaş ve medeni durum gibi sosyodemografik değişkenlere göre incelenmiş, ilgili sıklık ve yüzdelik değerleri aşağıda sunulmuştur. Tablo 15’den de incelenebileceği üzere, erkek katılımcıların %31’i bu soruya ‘Evet’, %35,7’si ‘Hayır’ ve %33,3’ü ‘Kısmen’ yanıtını verirken; kadın katılımcıların %23,7’si ‘Evet’, %39’u ‘Hayır’ ve %37,3’ü ‘Kısmen’ yanıtını vermiştir.

Tablo 15

Cinsiyete Göre Uyum Sorunu Yaşama Durumu

Uyum sorunu yaşama	Cinsiyet			
	Erkek		Kadın	
	f	%	f	%
Evet	12	31,0	14	23,7
Hayır	15	35,7	23	39,0
Kısmen	14	33,3	22	37,3
Toplam	42	100	59	100

Uyum sorunu yaşama durumu katılımcıların yaşına göre incelendiğinde, 15-18 yaş aralığındaki katılımcıların %33'ünün bu soruya 'Evet', %66,7'sinin 'Hayır' yanıtı verdiği görülmüştür. 18-25 yaş aralığındaki katılımcıların %10,7'si 'Evet', %39,3'ü 'Hayır' ve %50'si 'Kısmen' yanıtını vermiştir. 25-36 yaş aralığındaki katılımcıların %27,9'u 'Evet', %30,2'si 'Hayır', %41,9'u 'Kısmen' yanıtını verirken 36-45 yaş aralığındaki katılımcıların %44,4'ünün 'Evet', %50'sinin 'Hayır' ve %5,6'sının 'Kısmen' yanıtını verdiği görülmüştür. 46-55 yaş aralığındaki katılımcıların %28,6'sı 'Evet', %28,6'sı 'Hayır', %42,9'u 'Kısmen' yanıtını verirken 56-65 yaş aralığındaki katılımcıların %50'si evet, %50'si 'Hayır' yanıtını vermiştir (Tablo 16).

Tablo 16

Yaşa Göre Uyum Sorunu Yaşama Durumu

Yaş	Uyum sorunu yaşama							
	Evet		Hayır		Kısmen		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
15-18 yaş	1	33,3	2	66,7	0	0	3	100
18-25 yaş	3	10,7	11	39,3	14	50,0	28	100
25-36 yaş	12	27,9	13	30,2	18	41,9	43	100
36-45 yaş	8	44,4	9	50,0	1	5,6	18	100
46-55 yaş	2	28,6	2	28,6	3	42,9	7	100
56-65 yaş	1	50,0	1	50,0	0	0	2	100

Uyum sorunu yaşama durumunun incelendiği son sosyodemografik değişken olan medeni duruma ait bulgular Tablo 17'de sunulmuştur. Bekar katılımcıların

%22,7'si bu soruya 'Evet', %27,3'ü 'Hayır' ve % 50'si 'Kısmen' yanıtını vermiştir. Dul/Boşanmış katılımcıların %25'inin 'Evet', %50'sinin 'Hayır' ve %25'inin 'Kısmen' yanıtı verirken evli katılımcıların %30,2'sinin 'Evet', %45,3'ünün 'Hayır', %34,5'inin 'Kısmen' yanıtı verdiği görülmüştür.

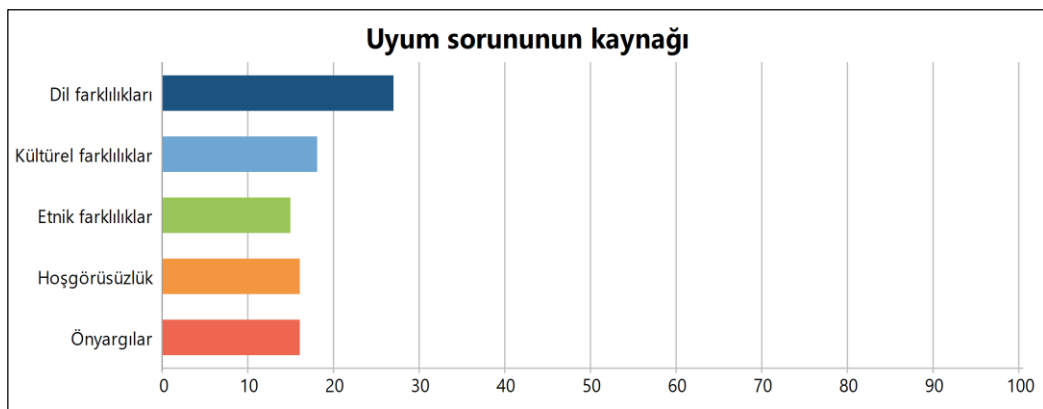
Tablo 17

Medeni Duruma Göre Uyum Sorunu Yaşama Durumu

Uyum sorunu yaşama	Medeni durum					
	Bekar		Dul/Boşanmış		Evli	
	f	%	f	%	f	%
Evet	10	22,7	1	25,0	16	30,2
Hayır	12	27,3	2	50,0	24	45,3
Kısmen	22	50,0	1	25,0	13	34,5
Toplam	44	100	4	100	53	100

2.2.7 Uyum Sorununun Kaynağına Yönelik Betimsel Bulgular

Türk toplumuna ve kültürüne uyum sağlamakta zorluk yaşayan katılımcıların hangi sebeplerle zorlandığı incelenmiş verilen yanıtlar Şekil 8'de sunulmuştur. Uyum sorununa yol açan ilk sebep %46 ile Dil farklılıkları olurken diğer sebepler sırasıyla Kültürel farklılıklar (%31), Hoşgörüsüzlük (%27), Önyargılar (%27) ve Etnik farklılıklar (%25) olmuştur.

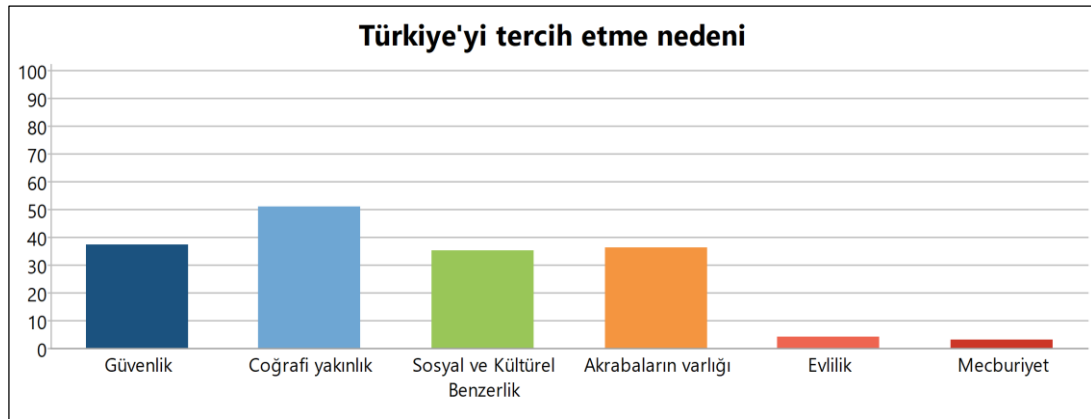
Şekil 8. Uyum Sorunun Kaynaklarının Dağılımı

Şekil 9. Uyum Sorunu Kaynakları Kelime Bulutu

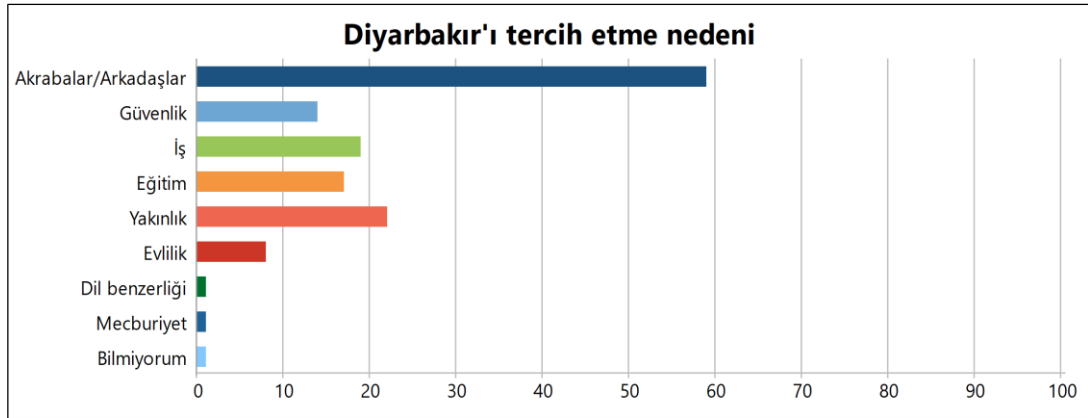
2.2.8 Türkiye'yi ve Diyarbakır'ı Tercih Etme Nedenine Yönelik Betimsel Bulgular

Katılımcıların neden Türkiye'yi tercih ettikleri sorulmuş ve verdikleri cevaplar Şekil 10'da sunulmuştur. Bu soruya verilen en yüksek yanıt %50 ile Coğrafi yakınlık olmuştur. Diğer yanıtlar sırasıyla %37 ile Güvenlik, %36 ile Akrabaların varlığı, %35 ile Sosyal ve Kültürel Benzerliktir. En düşük yanıtlar, %4 ile Evlilik ve %3 ile Mecburiyet olmuştur.

Şekil 10. Türkiye'yi Tercih Etme Nedenlerinin Dağılımı

Diyarbakır'ı tercih etme nedeni incelendiğinde, katılımcıların %58'inin 'Akrabalar/Arkadaşlar', %22'sinin 'Yakınlık', %19'unun 'İş', %17'sinin 'Eğitim', %14'ünün 'Güvenlik', %8'inin 'Evlilik', %1'inin 'Dil Benzerliği', %1'inin 'Mecburiyet' ve %1'inin 'Bilmiyorum' yanıtını verdiği görülmüştür (Şekil 11).

Şekil 11. *Diyarbakır'ı Tercih Etme Nedenlerinin Dağılımı*

Katılımcıların Diyarbakır'ı tercih etme nedeni cinsiyetlerine göre incelenmiş, bulgulara yönelik sıklık ve yüzdelik değerleri Tablo 18'de sunulmuştur. Erkek katılımcıların %64,3'ü bu soruya 'Akrabalar/Arkadaşlar', %19'u Güvenlik', %23,8'i 'İş', %21,4'ü 'Eğitim', %38,1'i 'Yakınlık', %2,4'ü 'Evlilik', %2,4'ü 'Dil Benzerliği', %2,4'ü 'Mecburiyet', %2,4'ü ise 'Bilmiyorum' yanıtını vermiştir. Kadın katılımcıların %54,2'si bu soruya 'Akrabalar/Arkadaşlar', %10,2'si Güvenlik', %15,3'ü 'İş', %13,6'sı 'Eğitim', %10,2'si 'Yakınlık', %11,9'u ise 'Evlilik' yanıtını vermiştir.

Tablo 18

Cinsiyete Göre Diyarbakır'ı Tercih Etme Nedeni

Diyarbakır'ı tercih etme nedeni	Cinsiyet			
	Erkek		Kadın	
	f	%	f	%
Akrabalar/Arkadaşlar	27	64,3	32	54,2
Güvenlik	8	19,0	6	10,2
İş	10	23,8	9	15,3
Eğitim	9	21,4	8	13,6
Yakınlık	16	38,1	6	10,2
Evlilik	1	2,4	7	11,9
Dil Benzerliği	1	2,4	0	0,0
Mecburiyet	1	2,4	0	0,0
Bilmiyorum	1	2,4	0	0,0
Toplam	42	100	59	100

Diyarbakır'ı tercih etme nedeninin katılımcıların eğitim düzeyine göre dağılımına yönelik sıklık ve yüzdelik değerleri Tablo 19'da yer almaktadır. Okuryazar olmayan katılımcıların %50'si bu soruya 'Akrabalar/Arkadaşlar', %33,3'ü 'İş', %16,7'si 'Yakınlık' yanıtını verirken okuryazar katılımcıların %75'i 'Akrabalar/Arkadaşlar', %50'si 'İş', %25'i 'Yakınlık', %25'i ise 'Evlilik' yanıtını vermiştir. İlköğretim mezunu katılımcıların %43,8'inin 'Akrabalar/Arkadaşlar', %6,3'ünün 'Güvenlik', %31,3'ünün 'İş', %31,3'ünün 'Yakınlık', %12,5'inin 'Evlilik' yanıtını verdiği görülmüştür. Ortaöğretim mezunu katılımcıların %63,6'sı 'Akrabalar/Arkadaşlar', %22,7'si 'Güvenlik', %18,2'si 'İş', %13,6'sı 'Eğitim', %22,7'si 'Yakınlık', %9,1'i 'Evlilik' yanıtını vermiştir. Lise mezunu katılımcıların %33,3'ü 'Akrabalar/Arkadaşlar', %11,1'i 'Güvenlik', %33,3'ü 'Eğitim', %33,3'ü 'Yakınlık', %11,1'i 'Evlilik' yanıtını verirken üniversite mezunu katılımcıların %69,5'i 'Akrabalar/Arkadaşlar', %15,9'u 'Güvenlik', %13,6'sı 'İş', %25'i 'Eğitim', %15,9'u 'Yakınlık', %4,5'i 'Evlilik', %2,3'ü 'Dil Benzerliği', %2,3'ü 'Mecburiyet' yanıtını vermiştir.

Tablo 19

Eğitim Düzeyine Göre Diyarbakır'ı Tercih Etme Nedeni

Diyarbakır'ı tercih etme nedeni	Eğitim düzeyi											
	OD		OK		İÖ		OÖ		Lİ		ÜN	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Akraba/Arkadaş	3	50,0	3	75,0	7	43,8	14	63,6	3	33,3	29	65,9
Güvenlik	0	0	0	0	1	6,3	5	22,7	1	11,1	7	15,9
İş	2	33,3	2	50,0	5	31,3	4	18,2	0	0	6	13,6
Eğitim	0	0	0	0	0	0	3	13,6	3	33,3	11	25,0
Yakınlık	1	16,7	1	25,0	5	31,3	5	22,7	3	33,3	7	15,9
Evlilik	0	0	1	25,0	2	12,5	2	9,1	1	11,1	2	4,5
Dil Benzerliği	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2,3
Mecburiyet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2,3
Bilmiyorum	0	0	0	0	0	0	1	4,5	0	0	0	0
Toplam	6	100	4	100	16	100	22	100	9	100	44	100

OD: Okuryazar değil; OK: Okuryazar; İÖ: İlköğretim; OÖ: Ortaöğretim; Lİ: Lise; ÜN: Üniversite

Katılımcıların aylık gelir düzeyine göre Diyarbakır'ı tercih etme nedeni incelenmiş, sonuçlara ait sıklık ve yüzdelik değerleri Tablo 20'de sunulmuştur. Aylık geliri 5.000-10.000 TL aralığında olan katılımcıların %52,5'i 'Akrabalar/Arkadaşlar', %10'u 'Güvenlik', %17,5'i 'İş', %20'si 'Eğitim', %10'u 'Yakınlık', %5'i 'Evlilik', %2,5'i 'Mecburiyet' yanıtını verirken aylık geliri 10.000-20.000 TL aralığında olan katılımcıların %58,1'i 'Akrabalar/Arkadaşlar', %18,6'sı 'Güvenlik', %20,9'u 'İş', %16,3'ü 'Eğitim', %27,9'u 'Yakınlık', %11,6'sı 'Evlilik', %2,3'ü 'Bilmiyorum' yanıtını vermiştir.

Aylık geliri 20.000-30.000 TL aralığında olan katılımcıların %78,6'sı 'Akrabalar/Arkadaşlar', %14,3'ü 'Güvenlik', %21,4'ü 'İş', %14,3'ü 'Eğitim', %28,6'sı 'Yakınlık', %7,1'i 'Dil Benzerliği' yanıtını verirken aylık geliri 30.000-40.000 TL aralığında olan katılımcıların %50'sinin 'Akrabalar/Arkadaşlar', %50'sinin 'Yakınlık', %50'sinin 'Evlilik' yanıtını verdiği görülmüştür. Aylık geliri 40.000 TL ve üzeri olan katılımcıların %50'si 'Akrabalar/Arkadaşlar', %50'si ise 'Yakınlık' yanıtını vermiştir.

Tablo 20

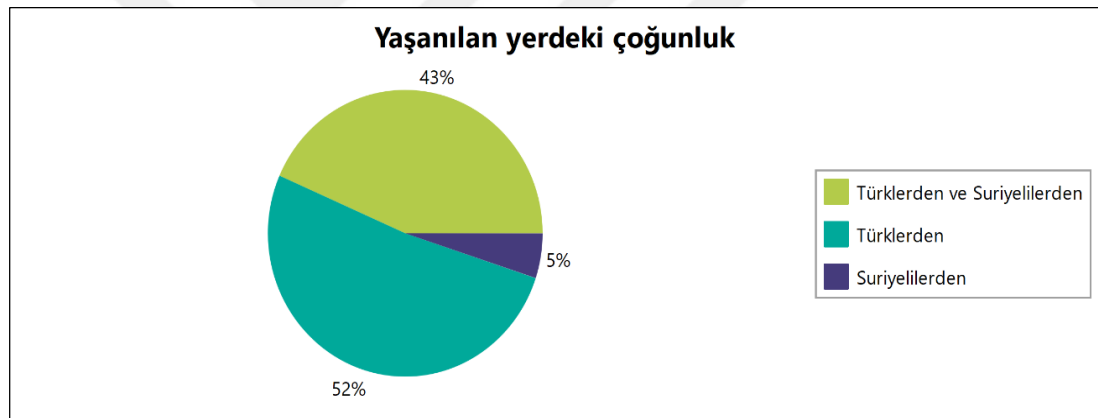
Gelir Düzeyine Göre Diyarbakır'ı Tercih Etme Nedeni

Diyarbakır'ı tercih etme nedeni	Gelir düzeyi									
	5.000-10.000		10.000-20.000		20.000-30.000		30.000-40.000		40.000+	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Akrabalar/Arkadaşlar	21	52,5	25	58,1	11	78,6	1	50,0	1	50,0
Güvenlik	4	10,0	8	18,6	2	14,3	0	0	0	0
İş	7	17,5	9	20,9	3	21,4	0	0	0	0
Eğitim	8	20,0	7	16,3	2	14,3	0	0	0	0
Yakınlık	4	10,0	12	27,9	4	28,6	1	50,0	1	50,0
Evlilik	2	5,0	5	11,6	0	0	1	50,0	0	0
Dil Benzerliği	0	0	0	0	1	7,1	0	0	0	0
Mecburiyet	1	2,5	0	0	0	0	0	0	0	0
Bilmiyorum	0	0	1	2,3	0	0	0	0	0	0
Toplam	40	100	43	100	14	100	2	100	2	100

Aylık geliri 5.000-10.000 TL aralığında olan katılımcılar arasında en yaygın tercih nedeni %52,5 ile ‘Akrabalar/Arkadaşlar’ olmuştur. Bu grup içinde ‘Güvenlik’ ve ‘Yakınlık’ nedenleri daha az önem taşıırken, ‘İş’ ve ‘Eğitim’ nedenleri daha fazla önem kazanmaktadır. Öte yandan, aylık geliri 10.000-20.000 TL aralığında olan katılımcılar arasında ‘Akrabalar/Arkadaşlar’ nedeni %58,1 ile yine en yaygın tercih nedeni olmuştur. Ancak bu gelir grubunda ‘Yakınlık’ nedeni %27,9 ile önemli bir artış göstermiştir. Ayrıca, ‘Evlilik’ nedeni de bu gelir grubunda daha fazla önem kazanmıştır.

2.2.9 Yaşanılan Yerdeki Çoğunluğa Yönelik Betimsel Bulgular

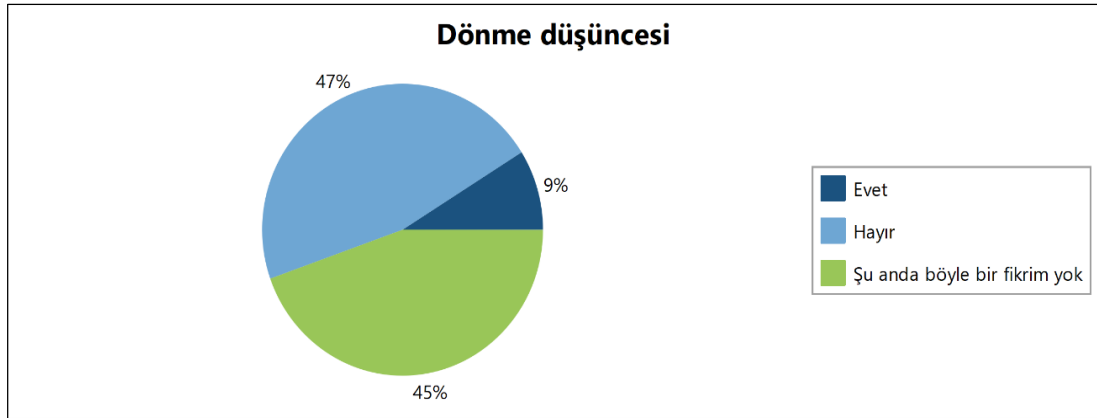
Katılımcıların yaşadıkları yerde kimlerin çoğunlukta olduğu sorulduğunda %52’si ‘Türklerden’, %43’ü ‘Türklerden ve Suriyelilerden’, %5’i ise ‘Suriyelilerden’ yanıtını vermiştir (Şekil 12).

Şekil 12. Yaşanılan Yerdeki Çoğunluğun Dağılımı

2.2.10 Suriye’ye Dönme Düşüncesinin Sosyodemografik Değişkenlere Göre İncelenmesine ve Dönmek İsteme/İstememe Sebeplerine Yönelik Betimsel Bulgular

Katılımcılara “Suriye’ye geri dönüş yapmayı düşünüyor musunuz?” sorusu yöneltilmiş, verdikleri cevapların dağılımı Şekil 13’de sunulmuştur. Katılımcıların %47’sinin ‘Evet’, %45’inin ‘Şu anda böyle bir fikrim yok’ ve %9’unun ‘Hayır’ yanıtını verdiği görülmüştür.

Şekil 13. Suriye'ye Dönme Düşüncesinin Dağılımı

Katılımcıların Suriye'ye dönme düşüncesi cinsiyetlerine göre incelenmiş, ortaya çıkan sıklık ve yüzdelik değerleri Tablo 21'de sunulmuştur. Erkek katılımcıların %11,9'u bu soruya 'Evet', %40,5'i 'Hayır' ve %47,6'sı 'Şu anda böyle bir fikrim yok' yanıtını verirken kadın katılımcıların %6,8'i 'Evet', %50,8'i 'Hayır' ve %42,4'ü 'Şu anda böyle bir fikrim yok' yanıtını vermiştir.

Daha önceki çalışmalarda Göçlerin ilk yaşandığı yıllarda geri dönme isteği %80 civarındayken (Sönmez, 2015), 2014 yılından itibaren bu oran sürekli azalmıştır (Hürriyet, 2021). Suriyelilerin kalış süreleri uzadıkça, Suriye ile olan bağları zayıflamakta ve geri dönme eğilimleri ile imkânları azalmaktadır (Erdoğan, 2019). (Erdoğan, 2021), "Suriyeliler Barometresi" çalışmasında, 2017 yılında "Suriye'ye dönmeyi hiçbir şekilde düşünmüyorum" diyenlerin oranının %16,7 iken, 2019 yılında %51,8'e, 2020 yılında ise %77,8'e çıktığını belirtmiştir. Benzer birçok araştırmada (Akçapar ve Şimşek, 2018; Vesek, 2020; Kayaoğlu ve diğerleri, 2021; RPIS, 2023), Suriyelilerin geri dönmeme nedenlerinin başında güvenlik eksikliği ve geçim kaynağı/çalışma fırsatlarının yetersizliği ile ilgili endişeler yer almaktadır. Bu durum, Suriyeli sığınmacıların Türkiye'de kalıcı olacağı ya da başka ülkelere geçebileceği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Görüldüğü üzere; Suriyeli sığınmacıların geri dönüş düşüncesi yaşanan süreye, hissedilen aidiyete göre şekillenmiştir.

Tablo 21

Cinsiyete Göre Suriye'ye Dönme Düşüncesi

Suriye'ye dönme düşüncesi	Cinsiyet			
	Erkek		Kadın	
	f	%	f	%
Evet	5	11,9	4	6,8
Hayır	17	40,5	30	50,8
Fikrim yok	20	47,6	25	42,4
Toplam	42	100	59	100

Katılımcıların yaşlarına göre Suriye'ye dönme düşüncesi incelenmiş, sıklık ve yüzdelik değerlerine ait bulgular Tablo 22'de sunulmuştur. Buna göre, 15-18 yaş aralığındaki katılımcıların %66,7'si 'Hayır' ve %33,3'ü 'Şu anda böyle bir fikrim yok' yanıtını vermiştir. 18-25 yaş aralığındaki katılımcıların %3,6'sı 'Evet', %28,6'sı 'Hayır', %67,9'u 'Şu anda böyle bir fikrim yok' yanıtını; 25-36 yaş aralığındaki katılımcıların %7'si 'Evet', %51,2'si 'Hayır', %41,9'u 'Şu anda böyle bir fikrim yok' yanıtını vermiştir. 36-45 yaş aralığındaki katılımcıların %16,7'sinin 'Evet', %61,1'inin 'Hayır', %22,2'sinin 'Şu anda böyle bir fikrim yok' yanıtını; 46-55 yaş aralığındaki katılımcıların %38,6'sının 'Evet', %42,9'unun 'Hayır' ve %28,6'sının 'Şu anda böyle bir fikrim yok' yanıtını verdiği görülmüştür. Son olarak, 56-65 yaş aralığındaki iki katılımcıdan biri (%50)'Hayır', diğeri (%50) 'Şu anda böyle bir fikrim yok' yanıtını vermiştir.

Tablo 22

Yaşa Göre Suriye'ye Dönme Düşüncesi

Yaş	Suriye'ye dönme düşüncesi							
	Evet		Hayır		Fikrim yok		Toplam	
	f	%	f	%	F	%	f	%
15-18 yaş	0	0	2	66,7	1	33,3	3	100
18-25 yaş	1	3,6	8	28,6	19	67,9	28	100
25-36 yaş	3	7,0	22	51,2	18	41,9	43	100
36-45 yaş	3	16,7	11	61,1	4	22,2	18	100
46-55 yaş	2	38,6	3	42,9	2	28,6	7	100
56-65 yaş	0	0	1	50,0	1	50,0	2	100

Suriye'ye dönme düşüncesinin medeni duruma göre dağılımına yönelik sıklık ve yüzdelik değerleri Tablo 23'de sunulmuştur. Bekar katılımcıların %6,8'sinin bu soruya 'Evet', %34,1'inin 'Hayır' ve % 59,1'inin 'Şu anda böyle bir fikrim yok' yanıtını verdiği görülmüştür. Dul/Boşanmış katılımcıların %50'si 'Hayır', %50'si 'Şu anda böyle bir fikrim yok' yanıtını verirken, evli katılımcıların %11,3'ü 'Evet', %56,6'sı 'Hayır', %32,1'i 'Şu anda böyle bir fikrim yok' yanıtını vermiştir.

Tablo 23

Medeni Duruma Göre Suriye'ye Dönme Düşüncesi

Suriye'ye dönme düşüncesi	Medeni durum					
	Bekar		Dul/Boşanmış		Evli	
	f	%	F	%	f	%
Evet	3	6,8	0	0	6	11,3
Hayır	15	34,1	2	50,0	30	56,6
Fikrim yok	26	59,1	2	50,0	17	32,1
Toplam	44	100	4	100	53	100

Suriye'ye dönme düşüncesi ile birlikte incelenen sosyodemografik değişkenlerden biri olan eğitim düzeyine göre yapılan incelemelerin sıklık ve yüzdelik değerleri Tablo 24'de sunulmuştur. Okuryazar olmayan katılımcıların %16,7'si bu soruya 'Evet', %33,3'ünün 'Hayır', %50'sinin ise 'Şu anda böyle bir fikrim yok' yanıtını verdiği görülmüştür. Okuryazar katılımcıların %25'i 'Evet', %75'i 'Şu anda böyle bir fikrim yok' yanıtını vermiştir. İlköğretim mezunu katılımcıların %62,5'i 'Hayır', %37,5'i 'Şu anda böyle bir fikrim yok' yanıtını; ortaöğretim mezunu katılımcıların ise %9,1'i 'Evet', %68,2'si 'Hayır', %37,5'i 'Şu anda böyle bir fikrim yok' yanıtını vermiştir. Lise mezunu katılımcıların %77,8'i 'Hayır', %22,2'si 'Şu anda böyle bir fikrim yok' yanıtını verirken üniversite mezunu katılımcıların %11,4'ü 'Evet', %29,5'i 'Hayır' ve %59,1'i 'Şu anda böyle bir fikrim yok' yanıtını vermiştir.

Tablo 24

Eğitim Düzeyine Göre Suriye'ye Dönme Düşüncesi

Eğitim düzeyi	Suriye'ye dönme düşüncesi							
	Evet		Hayır		Fikrim yok		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Okuryazar	1	16,7	2	33,3	3	50,0	6	100
değil								
Okuryazar	1	25,0	0	0	3	75,0	4	100
İlköğretim	0	0	10	62,5	6	37,5	16	100
Ortaöğretim	2	9,1	15	68,2	5	37,5	22	100
Lise	0	0	7	77,8	2	22,2	9	100
Üniversite	5	11,4	13	29,5	26	59,1	44	100

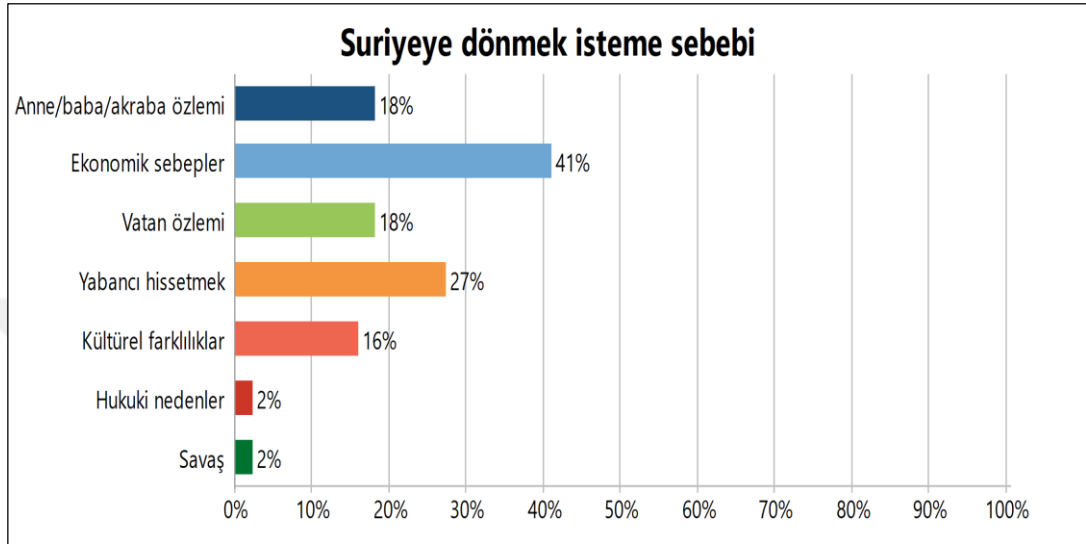
Suriye'ye dönme düşüncesinin katılımcıların gelir düzeyine göre incelenmesine yönelik bulguların sıklık ve yüzdelik değerlerine Tablo 25'de yer verilmiştir. Aylık geliri 5.000-10.000 TL aralığında olan katılımcıların %5'i bu soruya 'Evet', %57,5'i 'Hayır', %37,5'i 'Şu anda böyle bir fikrim yok' yanıtını vermiştir. Geliri 10.000-20.000 TL aralığında olan katılımcıların %14'ü 'Evet', %37,2'si 'Hayır', %48,8'i 'Şu anda böyle bir fikrim yok' yanıtını verirken, geliri 20.000-30.000 TL aralığında olan katılımcıların %7,1'i 'Evet', %28,6'sı 'Hayır' ve %64,3'ü 'Şu anda böyle bir fikrim yok' yanıtını vermiştir. Gelir düzeyi 30.000-40.000 TL olan 2 katılımcı (%100) ve gelir düzeyi 40.000 TL ve üzeri olan 2 katılımcı (%100) 'Hayır' yanıtını vermiştir.

Tablo 25

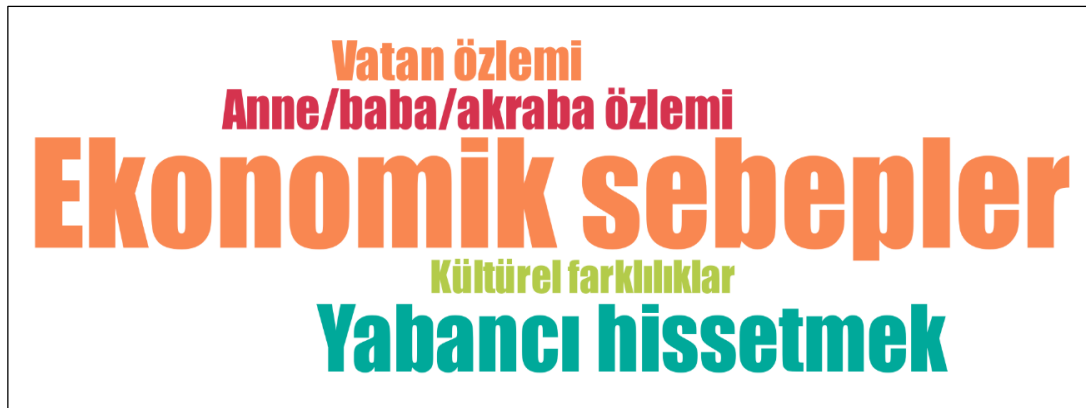
Gelir Düzeyine Göre Suriye'ye Dönme Düşüncesi

Gelir düzeyi	Suriye'ye dönme düşüncesi							
	Evet		Hayır		Fikrim yok		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
5.000-10.000	2	5,0	23	57,5	15	37,5	40	100
10.000-20.000	6	14,0	16	37,2	21	48,8	43	100
20.000-30.000	1	7,1	4	28,6	9	64,3	14	100
30.000-40.000	0	0,0	2	100,0	0	0,0	2	100
40.000 ve üzeri	0	0,0	2	100,0	0	0,0	2	100

Suriye'ye dönmeyi düşünen katılımcıların dönmek isteme sebeplerinin dağılımı Şekil 14'de sunulmuştur. Suriye'ye dönmek istemenin en yüksek sebebinin %41 ile Ekonomik sebepler olduğu görülmüştür. Diğer sebepler sırasıyla; %27 ile Yabancı hissetmek, %18 ile Anne/baba/akraba özlemi, %18 ile Vatan özlemi, %16 ile Kültürel farklılıkları, %2 ile Hukuki nedenler ve %2 ile Savaşır.

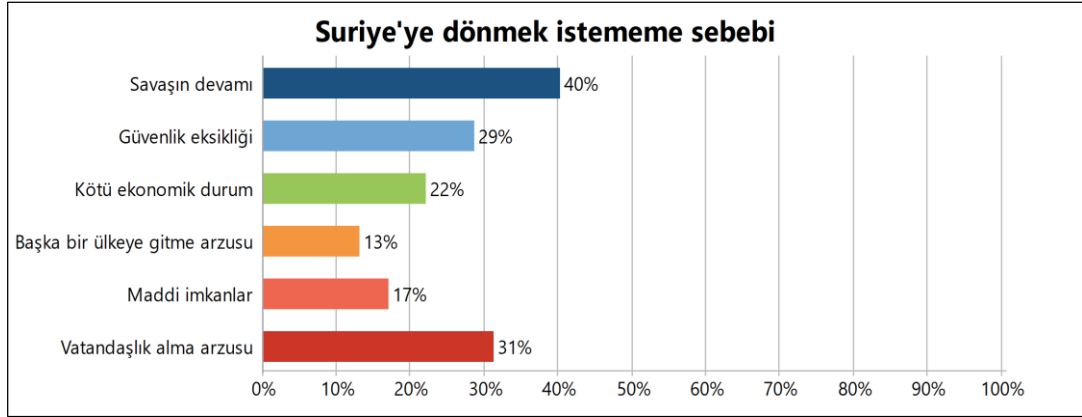
Şekil 14. Suriye'ye Dönmek İsteme Sebeplerinin Dağılımı

Şekil 15. Suriye'ye Dönmek İsteme Sebepleri Kelime Bulutu

Suriye'ye dönmek istemeyen katılımcıların dönmek istememe sebeplerinin dağılımı Şekil 16'da sunulmuştur. Suriye'ye dönmek istememenin en yüksek sebebinin %40 ile Savaşın devamı olduğu görülmüştür. Diğer sebeplerin sırasıyla; %31 ile Vatandaşlık alma arzusu, %29 ile Güvenlik eksikliği, %22 ile Kötü ekonomik

durum, %17 ile Maddi imkanlar ve %13 ile Başka bir ülkeye gitme arzusu olduğu görülmüştür.

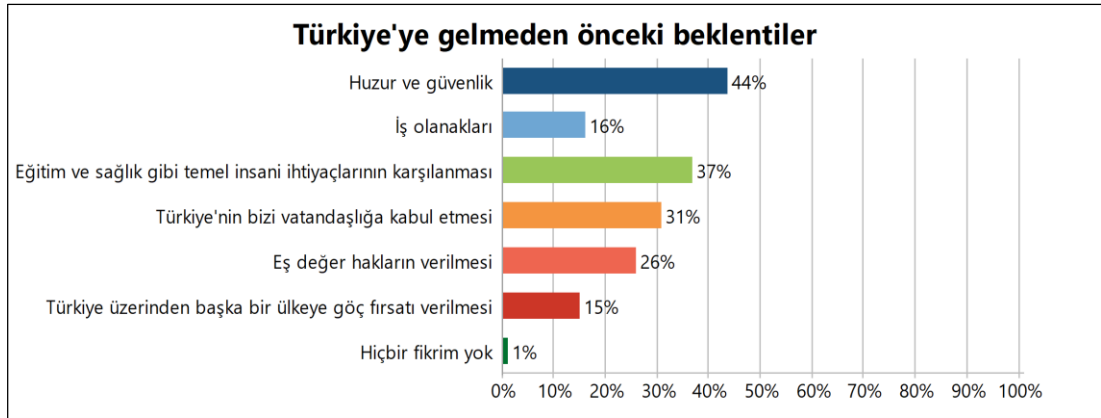

Şekil 16. Suriye'ye Dönmek İstememe Sebeplerinin Dağılımı

Bu verilere göre, Suriye'ye dönmek istemeyen katılımcıların en büyük nedeni %40 ile 'Savaşın devamı' olmuştur. Bu, Suriye'deki mevcut çatışma ve istikrarsızlık durumunun, Suriyeli katılımcıların ülkelerine dönme isteklerini önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir. Diğer önemli nedenler arasında %31 ile 'Vatandaşlık alma arzusu', %29 ile 'Güvenlik eksikliği', %22 ile 'Kötü ekonomik durum', %17 ile 'Maddi imkanlar' ve %13 ile 'Başka bir ülkeye gitme arzusu' bulunmaktadır. Bu nedenler, Suriyeli katılımcıların Türkiye'de kalma isteklerinin, hem ekonomik ve güvenlik kaygılarından hem de daha iyi bir yaşam ve vatandaşlık olanaklarına erişme arzusundan kaynaklandığını göstermektedir.

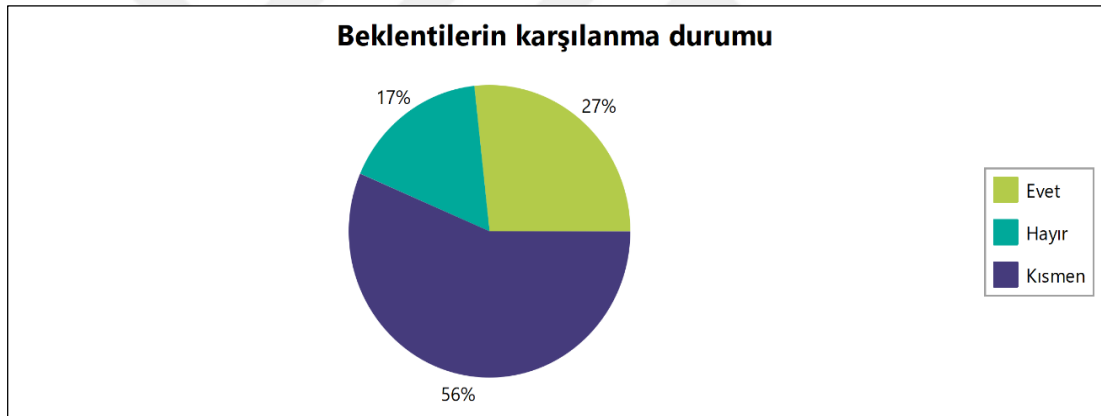
2.2.11 Türkiye'ye Gelmeden Önceki Beklentilere ve Beklentilerin Karşılama Durumuna Yönelik Betimsel Bulgular

Katılımcıların Türkiye'ye gelmeden önceki beklentilerinin dağılımı Şekil 17'de sunulmuştur. En yüksek beklenti %44 ile Huzur ve güvenlik olurken, bu beklentiyi %37 ile Eğitim ve sağlık gibi temel insani ihtiyaçların karşılanması ve %31 ile Türkiye'nin vatandaşlık vermesi takip etmiştir. Diğer beklentiler sırasıyla, %26 ile Eş değer hakların verilmesi, %16 ile İş olanakları, %15 ile Türkiye üzerinden başka bir ülkeye göç fırsatının verilmesidir. Katılımcılarımızın %1'i bu soruya 'Hiçbir fikrim yok' yanıtını vermiştir.

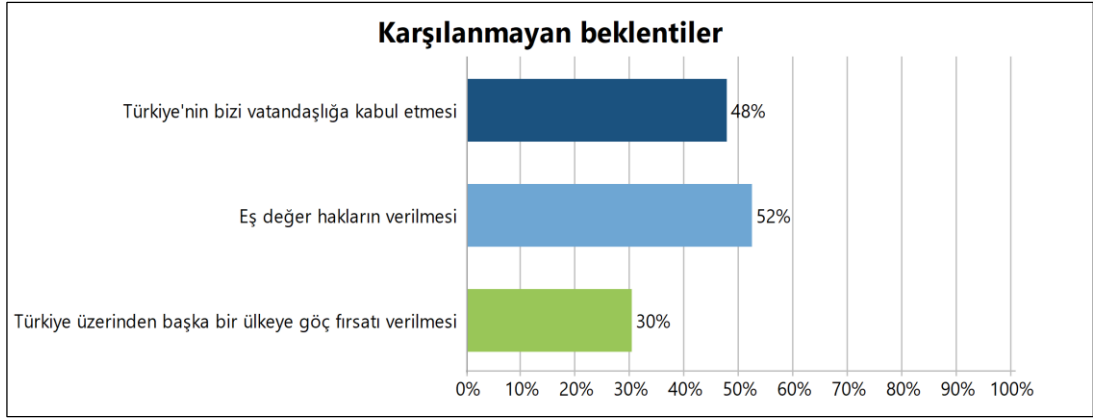
Şekil 17. Türkiye'ye Gelmeden Önceki Beklentilerin Dağılımı

Katılımcıların beklentilerinin karşılanma düzeyine yönelik dağılım Şekil 18'de verilmiştir. Beklentileriniz karşılandı mı sorusuna katılımcıların %56'sı 'Kısmen', %27'si 'Evet' ve %17'si 'Hayır' yanıtını vermiştir.

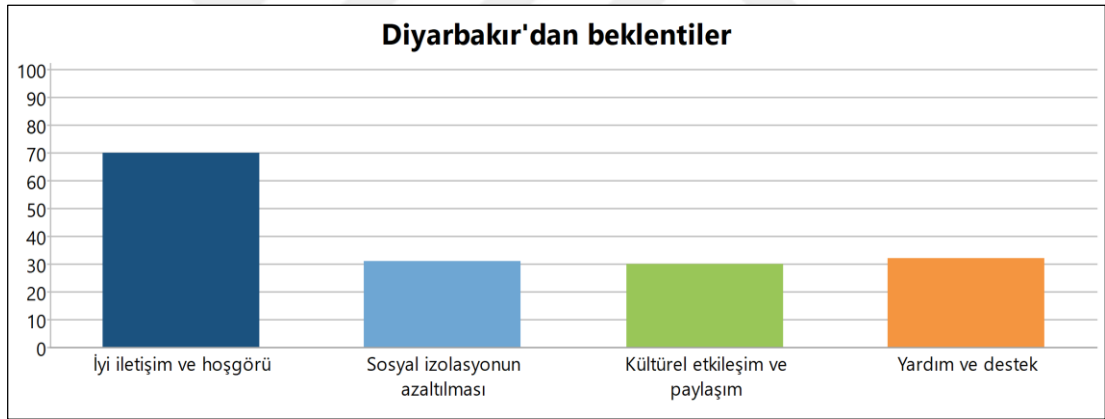
Şekil 18. Beklentilerin Karşılanma Durumunun Dağılımı

Beklentileri karşılanmayan katılımcıların hangi beklentilerinin karşılanmadığı incelenmiş, sonuçlar Şekil 19'da sunulmuştur. Katılımcıların %52'si bu soruya 'Eş değer hakların verilmesi' yanıtını, %48'i 'Türkiye'nin bizi vatandaşlığa kabul etmesi' yanıtını ve %30'u 'Türkiye üzerinden başka bir ülkeye göç etme fırsatının verilmesi' yanıtını vermiştir.

Şekil 19. Karşılanmayan Beklentilerin Dağılımı

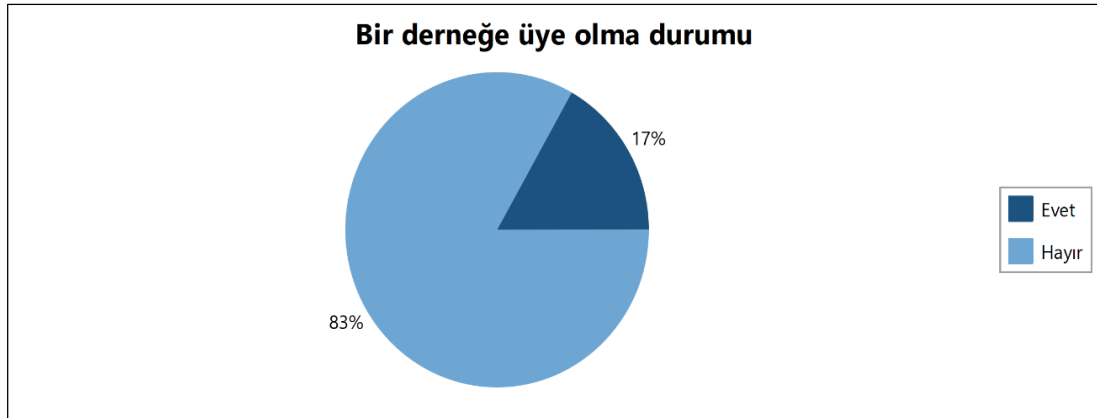
Katılımcıların Diyarbakırlılardan beklentilerinin dağılımı Şekil 20’de sunulmuştur. Beklentilerin en yükseği %69 ile İyi İletişim ve Hoşgörü olmuş. Yardım ve destek beklentisinin %32, Sosyal izolasyonun azaltılması beklentisinin %31 ve kültürel etkileşim ve paylaşım beklentisinin %31 oranında olduğu görülmüştür.

Şekil 20. Diyarbakırlılardan Beklentilerin Dağılımı

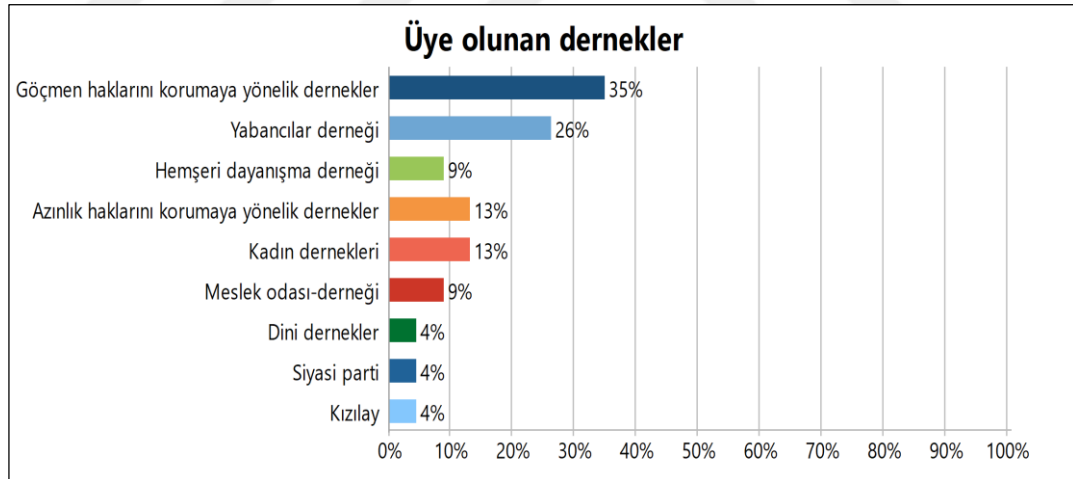
2.2.12 Bir Derneğe Üye Olma Durumu ve Üye Olunan Derneğe İlişkin Betimsel Bulgular

Katılımcıların herhangi bir derneğe üye olup olmadıklarına ilişkin dağılım Şekil 21’de sunulmuştur. Katılımcıların %83’ü bu soruya ‘Hayır’, %17’si ‘Evet’ yanıtını vermiştir.

Şekil 21. Derneğe Üye Olma Dağılımı

Bir derneğe üye olan katılımcıların hangi derneğe üye olduğu sorulmuş, yanıtların dağılımı Şekil 22’de verilmiştir. Katılımcıların %35’inin Göçmen haklarını korumaya yönelik derneklere, %26’sının Yabancılar derneğine, %13’ünün Azınlık haklarını korumaya yönelik derneklere, %13’ünün Kadın derneklerine, %9’unun Hemşeri dayanışma derneğine, %9’unun Meslek odası-derneğine, %4’ünün Dini derneklere, %4’ünün Siyasi partilere ve %4’ünün Kızılay’a üye olduğu görülmüştür.

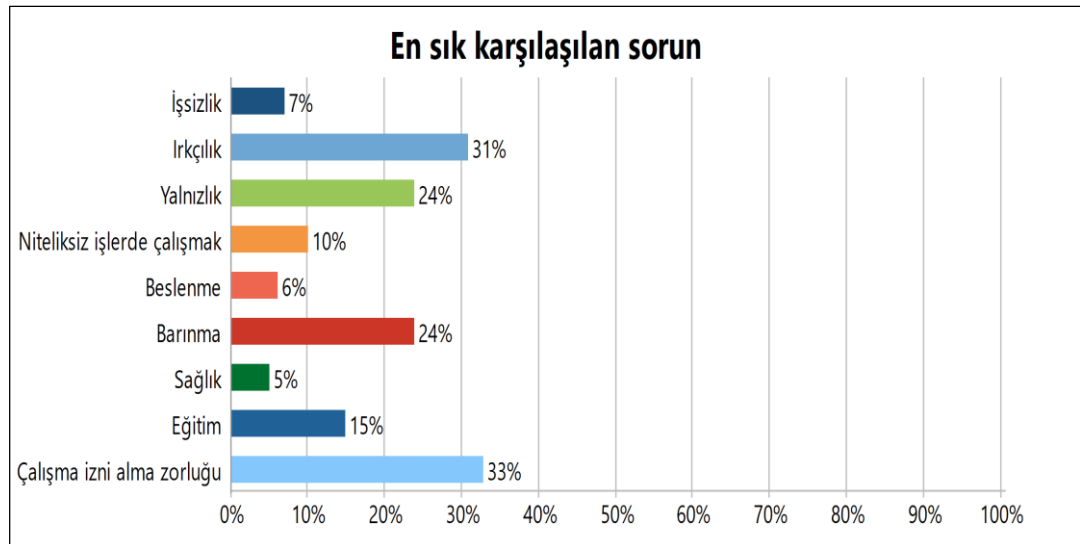
Şekil 22. Üye Olunan Derneklerin Dağılımı

En yüksek oranda, katılımcıların %35’i Göçmen haklarını korumaya yönelik derneklere üye olmuştur. Bu, Suriyeli katılımcıların, göçmen hakları konusunda bilinçlendirme ve savunma yapabilen organizasyonlara değer verdiklerini göstermektedir. Katılımcıların %26’sı Yabancılar Derneği’ne üye olmuştur. Bu, Suriyeli katılımcıların, yabancıların haklarını ve çıkarlarını koruyan ve destekleyen

organizasyonlara değer verdiklerini göstermektedir. Katılımcıların %13'ü Azınlık haklarını korumaya yönelik derneklere ve Kadın Derneklerine üye olmuştur. Bu, Suriyeli katılımcıların, azınlık ve kadın hakları konularında bilinçlendirme ve savunma yapabilen organizasyonlara değer verdiklerini göstermektedir. Katılımcıların %9'u Hemşeri Dayanışma Derneği ve Meslek Odası-Derneği'ne üye olmuştur. Bu, Suriyeli katılımcıların, hemşerileriyle dayanışma ve mesleki gelişim konularında bilinçlendirme ve savunma yapabilen organizasyonlara değer verdiklerini göstermektedir. Katılımcıların %4'ü Dini Derneklere, Siyasi Partilere ve Kızılay'a üye olmuştur. Bu, Suriyeli katılımcıların, dini, siyasi ve insani yardım konularında bilinçlendirme ve savunma yapabilen organizasyonlara değer verdiklerini göstermektedir. Bu bulgular, Suriyeli bireylerin Türkiye'deki yerleşim tercihlerinin ve ülkelerine dönme isteksizliklerinin, hem mevcut çatışma ve istikrarsızlık durumundan hem de Türkiye'deki yaşam koşullarından ve fırsatlardan etkilendiğini göstermektedir.

2.2.13 En sık Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Betimsel Bulgular

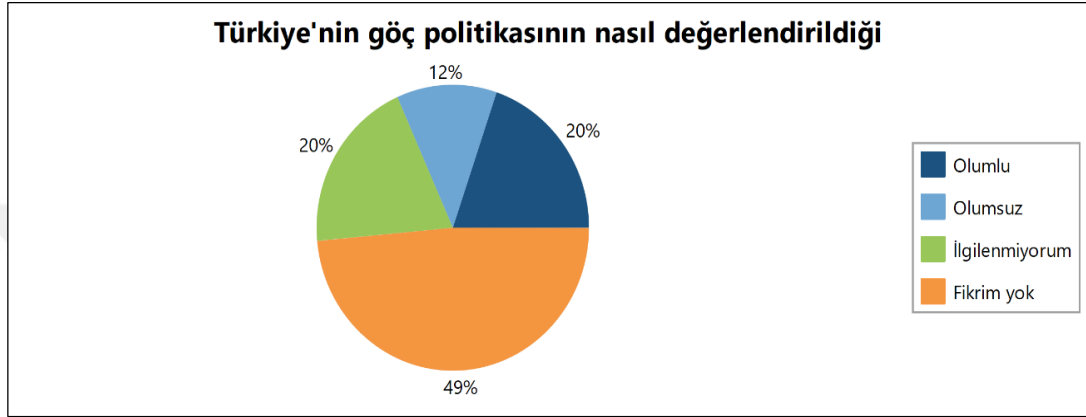
Katılımcılarımızın en sık karşılaştığı sorunlar sorulmuş verilen yanıtların dağılımı Şekil 23'de sunulmuştur. En sık karşılaşılan sorun %33 ile Çalışma izni alma zorluğu olmuş, bu sorunu %31 ile Irkçılık takip etmiştir. Diğer sorunlar sırasıyla; %24 ile Yalnızlık, %24 ile Barınma, %15 ile Eğitim, %10 ile Niteliksiz işlerde çalışmak, %7 ile İşsizlik, %6 ile Beslenme ve %5 ile Sağlık.

Şekil 23. En Sık Karşılaşılan Sorunların Dağılımı

2.2.14 Türkiye'nin Göç Politikası Hakkındaki Değerlendirmeye Yönelik Betimsel Bulgular

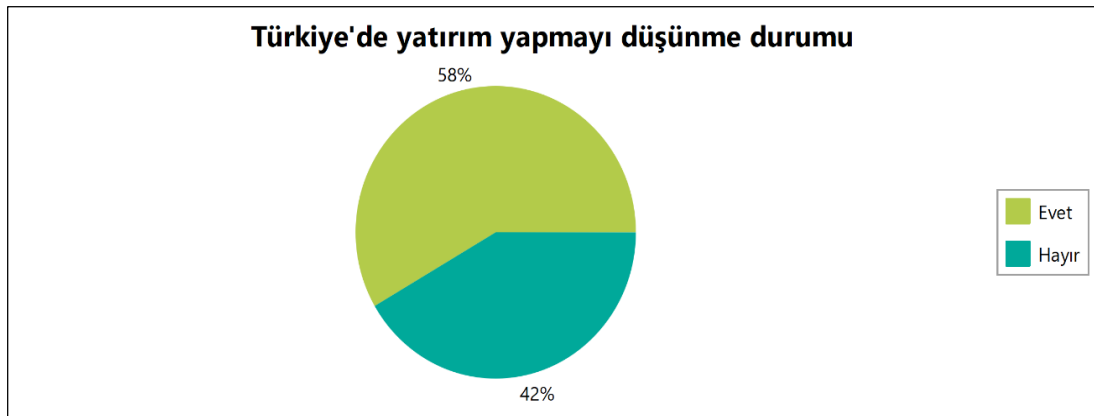
Katılımcılara “Türkiye’nin göç politikasını nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusu yöneltilmiş, verilen yanıtlar Şekil 24’de sunulmuştur. Katılımcıların %49’u bu soruya ‘Fikrim yok’, %20’si ‘Olumlu’, %20’si ‘İlgilenmiyorum’ ve %12’si ‘Olumsuz’ yanıtını vermiştir.

Şekil 24. Türkiye’nin Göç Politikasına Yönelik Değerlendirmeler

2.2.15 Türkiye’de Yatırım Yapma Düşüncesi ve Sosyodemografik Değişkenlere Göre İncelenmesine Yönelik Betimsel Bulgular

Katılımcılara ‘Türkiye’de yatırım yapmayı düşünüyor musunuz?’ sorusu yöneltilmiş ve verilen yanıtların dağılımı Şekil 25’de sunulmuştur. Katılımcıların %58’i bu soruya ‘Evet’, %42’si ise ‘Hayır’ yanıtını vermiştir.

Şekil 25. Türkiye’de Yatırım Yapma Düşüncesinin Dağılımı

Diyarbakır'daki Suriyeli sığınmacıların gelirlerini nasıl biriktirdiklerini kavramak, Türkiye'deki yatırım planlarına dair düşünceleri nedeniyle önemlidir. Bu durum, aynı zamanda, barındıran ülkedeki gelecek beklentileri hakkında da bilgi sağlar. Başka bir deyişle, Diyarbakır'da ikamet eden Suriyelilerin kazanımlarını nasıl korudukları ve Türkiye'de yatırım yapma niyetleri, hem onların tasarruf eğilimlerini anlamamıza yardımcı olur, hem de ev sahibi ülkede nasıl bir gelecek hayal ettikleri konusunda bize ipuçları verir.

Türkiye'de yatırım yapma düşüncesinin cinsiyete göre incelenmesine ilişkin sıklık ve yüzdelik değerleri Tablo 26'da sunulmuştur. Erkek katılımcıların %54,8'inin bu soruya 'Evet', %45,2'sinin 'Hayır' yanıtını verirken kadın katılımcıların %61'inin 'Evet', %39'unun 'Hayır' yanıtı verdiği görülmüştür.

Tablo 26

Cinsiyete Göre Türkiye'de Yatırım Yapma Düşüncesi

Yatırım yapma düşüncesi	Cinsiyet			
	Erkek		Kadın	
	f	%	f	%
Evet	23	54,8	36	61,0
Hayır	19	45,2	23	39,0
Toplam	42	100	59	100

Yaşa göre Türkiye'de yatırım yapma düşüncesine ilişkin sıklık ve yüzdelik değerleri Tablo 27'de yer almaktadır. 15-18 yaş aralığındaki katılımcıların %66,7'si bu soruya 'Evet', %33,3'ü 'Hayır' yanıtını vermiştir. 18-25 yaş aralığındaki katılımcıların %46,4'ü 'Evet', %53,6'sı 'Hayır' yanıtını verirken 25-36 yaş aralığındaki katılımcıların %69,8'i 'Evet', %30,2'si 'Hayır' yanıtını vermiştir. 36-45 yaş aralığındaki katılımcıların %55,6'sının 'Evet', %44,4'ünün 'Hayır'; 46-55 yaş aralığındaki katılımcıların %42,9'unun 'Evet', %57,1'inin 'Hayır' yanıtını verdiği görülmüştür. 56-65 yaş aralığındaki iki katılımcıdan biri (%50) 'Evet' diğeri ise (%50) 'Hayır' yanıtını vermiştir.

Tablo 27

Yaşa Göre Türkiye’de Yatırım Yapma Düşüncesi

Yatırım yapma düşüncesi						
Yaş	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	F	%	f	%
15-18 yaş	2	66,7	1	33,3	3	100
18-25 yaş	13	46,4	15	53,6	28	100
25-36 yaş	30	69,8	13	30,2	43	100
36-45 yaş	10	55,6	8	44,4	18	100
46-55 yaş	3	42,9	4	57,1	7	100
56-65 yaş	1	50,0	1	50,0	2	100

Medeni duruma göre yatırım yapma düşüncesi incelendiğinde, bekar katılımcıların %63,6’sının bu soruya ‘Evet’, %36,4’ünün ‘Hayır’; dul/boşanmış katılımcıların %75’inin ‘Evet’, %25’inin ‘Hayır’; evli katılımcıların %52,8’inin ‘Evet’ %30,2’sinin ise ‘Hayır’ cevabı verdiği görülmüştür (Tablo 28).

Tablo 28

Medeni Duruma Göre Türkiye’de Yatırım Yapma Düşüncesi

Medeni durum						
Yatırım yapma düşüncesi	Bekar		Dul/Boşanmış		Evli	
	f	%	f	%	f	%
Evet	28	63,6	3	75,0	28	52,8
Hayır	16	36,4	1	25,0	25	30,2
Toplam	44	100	4	100	53	100

Katılımcıların aylık gelir düzeyine göre yatırım yapma düşüncelerine ilişkin sıklık ve yüzdelik değerleri Tablo 29’da sunulmuştur. Aylık geliri 5.000-10.000 TL aralığında olan katılımcıların %57,5’i ‘Evet’, %42,5’i ‘Hayır’; 10.000-20.000 TL aralığında olan katılımcıların %60,5’i ‘Evet’, %39,5’i ‘Hayır’, 20.000-30.000 TL aralığında olan katılımcıların %42,9’u ‘Evet’, %57,1’i ‘Hayır’ yanıtını vermiştir. Aylık

geliri 30.000-40.000 TL aralığında olan iki katılımcı (%100) ve 40.000 TL ve üzeri olan iki katılımcı (%100) bu soruya ‘Evet’ yanıtını vermiştir.

Tablo 29

Aylık Gelire Göre Türkiye’de Yatırım Yapma Düşüncesi

Türkiye’de yatırım yapma düşüncesi						
Gelir düzeyi	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
5.000-10.000 TL	23	57,5	17	42,5	40	100
10.000-20.000 TL	26	60,5	17	39,5	43	100
20.000-30.000 TL	6	42,9	8	57,1	14	100
30.000-40.000 TL	2	100	0	0	2	100
40.000 TL ve üzeri	2	100	0	0	2	100

Türkiye’de yatırım yapma düşüncesinin eğitim düzeyine göre dağılımına ilişkin sıklık ve yüzdelik değerleri Tablo 30’da yer almaktadır. Okuryazar olmayan katılımcıların %83,3’ü bu soruya ‘Evet’, %16,7’si ‘Hayır’; okuryazar katılımcıların %50’si ‘Evet’, %50’si ‘Hayır’; ilköğretim mezunu katılımcıların %43,8’i ‘Evet’, %56,2’si ‘Hayır’ yanıtını vermiştir. Ortaöğretim mezunu olan katılımcıların %54,5’inin ‘Evet’, %45,5’inin ‘Hayır’; lise mezunu olan katılımcıların %88,9’unun ‘Evet’, %11,1’inin ‘Hayır’, üniversite mezunu olan katılımcıların ise %56,8’inin ‘Evet’, %43,2’sinin ‘Hayır’ yanıtını verdiği görülmüştür.

Tablo 30

Eğitim Düzeyine Göre Türkiye’de Yatırım Yapma Düşüncesi

Türkiye’de yatırım yapma düşüncesi						
Eğitim düzeyi	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Okuryazar değil	5	83,3	1	16,7	6	100
Okuryazar	2	50,0	2	50,0	4	100
İlköğretim	7	43,8	9	56,2	16	100
Ortaöğretim	12	54,5	10	45,5	22	100
Lise	28	88,9	1	11,1	9	100
Üniversite	25	56,8	19	43,2	44	100

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA

Sığınmacıların yaşam süreleri, kimlik ve aidiyet algıları ile entegrasyon süreçleri üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Yaşam süresi, sığınmacıların kültürel adaptasyon sürecini ve kimlik algılarını şekillendirir. Bu süreçte, sığınmacıların yaşadıkları toplumun dilini ve kültürünü öğrenmeleri, entegrasyon sürecinde önemli bir rol oynar. Yaşam süresinin uzaması, sığınmacıların bulundukları toplumun dilini ve kültürünü daha iyi anlamalarını ve bu topluma daha iyi entegre olmalarını sağlar. Bu, sığınmacıların kimlik ve aidiyet algılarını etkileyen önemli bir faktördür. Dolayısıyla, yaşam süresi, sığınmacıların entegrasyon sürecinde kritik bir öneme sahiptir. (Şekil 10-11-12)

Şekil 1’de görüldüğü üzere; Türkiye’ye ait hissetme oranları katılımcıların cinsiyet, yaş ve medeni durumlarına göre incelenmiş olup oranlarda değişkenlik göstermiştir.

Örneklem grubunun, Türkiye’ye aidiyet hissetmelerinin yüksek oranda, Türkçe dil becerilerini geliştirmeleri, yerel toplulukla dostluk ve aile bağları akrabalık ilişkileridir. Bu faktörler, kendilerini Türkiye’nin bir parçası olarak hissetmelerinde önemli bir rol oynamaktadır.

Tablo 5’teki bulgular, katılımcıların yaşları arttıkça Türkiye’ye olan aidiyet duygularının azaldığını göstermektedir. Genç katılımcılar genellikle daha net ve belirgin yanıtlar verirken, yaşlı katılımcılar daha çeşitli ve karmaşık yanıtlar sunmuşlardır. Yapılan yüz yüze görüşmelerde, 56-65 yaş aralığındaki katılımcılar, Türkiye’ye güvenlik nedeniyle geldiklerini, ancak anavatanlarına, topraklarına ve

yaşadıkları yerlere olan özlemleri nedeniyle her zaman geri dönecekmiş gibi hissettiklerini ve bu nedenle Türkiye’ye ait olmanın kendileri için önemli bir faktör olmadığını, burada sadece zaman geçirdiklerini ifade etmişlerdir. Öte yandan, 15-18 yaş aralığındaki katılımcılar, Türkiye’ye küçük yaşta gelmeleri, kendi ülkelerinde çok fazla zaman geçirmemiş olmaları ve eğitimlerine burada devam etmeleri nedeniyle, Türkiye’yi kendi ülkeleri gibi görmekte ve yüksek oranda aidiyet hissetmektedirler. Bu bulgular, yaş grupları arasında aidiyet algısının nasıl değişebileceğine dair önemli içgörüler sunmaktadır.

“Aaa kendimi Buraya Türkiye’ye ait hissediyorum, eskiden hissetmiyordum; çünkü okulda öğretmenler öğrenciler tarafından ayrımcılık yapılıyordu. Ama şuan üniversite hayatına bakıyorum hiçbir ayrımcılıkla karşılaşmadım. Ayrıyeten daha çok samimileştim. Aidiyeti hissediyorum, dil bildiğim için kürt olduğun için. Sosyalleşiyorum buradakilerle çok iyi yemeğe davet ediyorlar. (G7,K,17y)

Aidiyet algıları, Türkiye’ye olan aidiyet hissi üzerinde önemli bir bilgi kaynağıdır. Bu katılımcı, eğitim ortamında öğretmenler ve akranlar tarafından ayrımcılığa maruz kaldığını belirtmiştir. Ancak, zamanla bu durumun azaldığı ve süreçsel bir değişim olduğunu ifade etmiştir.

Sosyal psikoloji ve toplumsal bütünleşme bağlamında, Suriyelilere yönelik olumsuz tutumların aile ortamları, sosyal çevreler ve medya aracılığıyla yayılması, çocuklar ve gençler üzerinde derin etkiler yaratmaktadır. Bu olumsuz algılar, akran zorbalığına, acımasız söylemlere ve davranışlara yol açabilmektedir. Ancak, zaman içinde ve çevresel faktörlerin değişimiyle birlikte, bu önyargıların azaldığı ve genç neslin, farklı milliyetlerden bireylerle uyum içinde yaşamanın mümkün olduğu konusunda daha bilinçli hale geldiği söylenebilir. Eğitim ve doğru bilgilendirme yoluyla, çocuklar ve gençler olumsuz söylemleri sorgulayarak zorbalık eylemlerinin önüne geçebilir ve toplumsal çeşitliliği kucaklayarak toplumsal uyumun gelişimini arttırabilirler.

“Yani burada büyüdüğüm için kendimi evimde gibi hissediyorum, burası ülkem oldu ayrı hissetmiyorum.(G8,K,20y)

Bu ifade, bireyin yaşadığı mekanla güçlü bir ilişki kurduğunu ve bu mekanın onun için bir “ev” olduğunu ifade eder. “Burada büyüdüğüm için kendimi evimde gibi hissediyorum” ifadesi, bireyin çocukluğundan itibaren yaşadığı yerle derin bir bağ kurduğunu ve bu yerin onun için çok tanıdık ve konforlu olduğunu belirtir. Bireyin yaşadığı yerle sadece fiziksel değil, aynı zamanda duygusal ve kültürel bir bağlantı hissettiğini belirtir. Bu, bireyin yaşadığı yerin sadece bir konum olmadığını, aynı zamanda onun kimliğinin ve aidiyet duygusunun bir parçası olduğunu gösterir. Bireyin yaşadığı yerle bütünleşmiş olduğunu ve kendini bu yerden veya bu yerin insanlarından farklı veya ayrı hissetmediğini belirtir. Bu, bireyin yaşadığı yerin topluluğuna tamamen entegre olduğunu ve bu topluluğun bir parçası olduğunu hissettiğini gösterir.

“ Şu an hissediyorum ama bazen hissetmiyorum bazı noktalar beni etkiliyor. Benim dilim olduğu için geldim Diyarbakır’a mülteci gözüyle bakıyorlar bana 10 yıldır buradayız o yüzden mülteci gözüyle bakmamaları gerekiyor(G3,E,23y)

Bu ifade, bireyin Türkiye’ye aidiyet duygusu taşıdığını, ancak belirli durumlar nedeniyle bu duygunun zaman zaman değiştiğini vurgulamaktadır. Birey, kendi dilini konuşabilme özgürlüğü nedeniyle Diyarbakır’a yerleşmiştir. Ancak, 10 yıllık ikamet süresine rağmen, hala bir yabancı olarak algılandığını belirtmektedir. Bu durumdan duyduğu rahatsızlık, artık sığınmacı olarak görülmemesi gerektiğini ifade eder. Bu, bireyin kabul görme ve aidiyet hissi arzusunu yansıtır. Aynı zamanda, uzun süreli ikametinin de bir aidiyet duygusu oluşturmaya başladığını belirtir. Bu, bireyin sosyal kabul ve aidiyet arayışını temsil eder.

Tablo 6’daki bulgulara dayanarak, dul veya boşanmış bireylerin Türkiye’ye aidiyet hissiyatında daha yüksek bir eğilim sergilediği gözlemlenmiştir. Bu durum, ankete katılan birey sayısının nispeten düşük olmasıyla ilişkilendirilebilir. Katılımcı sayısının az olması, bu grup içerisindeki aidiyet oranının yüksek çıkmasına neden olmuştur. Evli bireylerin aidiyet hissiyatı da bekar katılımcılara kıyasla daha yüksektir. Bu durum, bireylerin Türk vatandaşı kişilerle evlenmeleri ve Türkiye’de geçirilen sürenin, topluma uyum ve aidiyet hissi üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu göstermektedir.

Tablo 7'deki bulgular, Suriyeli sığınmacılar arasında dernek üyeliğinin, bireylerin Türkiye'ye aidiyet hissini artırdığını göstermektedir. Dernek üyeliği, bireylerin toplumla daha güçlü bağlar kurmasını ve topluma daha etkin bir şekilde entegre olmasını sağlamaktadır. Dernek üyesi olmayanlar arasında 'Hayır' yanıtı verenlerin oranının daha yüksek olması, sosyal bağların eksikliğinin aidiyet hissini olumsuz yönde etkileyebileceğini göstermektedir. Ayrıca, her iki grupta da 'Bazen' yanıtı verenlerin varlığı, sığınmacıların aidiyet hissini zamanla değişebileceğini ve belki de günlük yaşantılarındaki olaylara bağlı olarak dalgalanabileceğini düşündürmektedir. 'Fikrim yok' yanıtı, bazı sığınmacıların aidiyet konusunda belirsizlik yaşadıklarını veya bu konuda karar veremediklerini göstermektedir.

Sonuç olarak, dernek üyeliğinin, Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye aidiyet hissi üzerinde olumlu bir etkisi olduğu görülmektedir. Bu tür sosyal yapıların, sığınmacıların yeni toplumlarına adaptasyonunda önemli bir rol oynayabileceği anlaşılmaktadır.

Şekil 2'de görüldüğü üzere; Türkiye'ye yabancı hissetme oranları katılımcıların cinsiyet, yaş ve medeni durumlarına göre incelenmiş olup oranlarda değişkenlik göstermiştir.

Tablo 8'deki bulgulara göre; erkek katılımcıların, kadın katılımcılarından daha yabancı hissettiği görülmektedir. Bunun sebepleri arasında çalışıyor olmaları, sosyalleşememeleri, yani sosyal uyuma yönelik herhangi bir etkinliğe katılma zamanlarının olmaması, çalıştıkları alandaki kişilerle dil bariyerinden ötürü etkileşimde bulunamamaları, dil için kursa gitme zamanlarının olamaması ve ücretsiz dil kurslarının da yok denecek kadar az olması. Bu bulgular, cinsiyetin, bireylerin sosyal çevrelerine uyum sağlama ve aidiyet hissi geliştirme yetenekleri üzerinde belirgin bir etkisi olduğunu göstermektedir. Ayrıca, 'Fikrim yok' yanıtının kadınlarda daha yaygın olması, belki de sosyal veya kültürel faktörlerden kaynaklanan bir belirsizlik veya tereddüt durumunu yansıtmaktadır.

Tablo 9'daki bulgulara dayanarak, yaş ilerledikçe yabancılık hissini artırdığını belirtmek doğru olacaktır. Özellikle, ömrünün çoğunu kendi ülkesinde geçirmiş bireylerin, başka bir ülkenin kültürüne ve diline adapte olmaları oldukça zordur. Bu durum, bireylerin toplumdan izole olmalarına ve kendi kültürlerinden olan insanlarla

bir arada olmayı tercih etmelerine neden olmuş birçoğu, ülkesine geri dönmeyi düşünmektedir.

Yabancılık hissine sebep olan birçok faktör bulunmaktadır. Ancak; bu faktörler arasında en belirgin olanı dil engelidir. Bu durum, özellikle yaşlı kesimde daha belirgin bir şekilde kendini göstermektedir. Bireylerin tüm yaşamlarını kendi ülkelerinde geçirmiş olmaları, kendi kültürleri, sosyal ağları ve ana dilleri nedeniyle, başka bir ülkenin diline, kültürüne ve sosyal yapısına adapte olmaları konusunda zorlanmaktadırlar. Bu durum, bireylerin kendi kimliklerinden vazgeçip yeni bir kimlik oluşturmayı gerektirir ki bu da oldukça zorlu bir süreçtir. Bu nedenle, yabancılık hissi, özellikle yaşlı bireyler arasında daha belirgin bir şekilde kendini gösterir. Bu durum, bireylerin sosyal uyum süreçlerini olumsuz yönde etkilemektedir.

“ Şehir Vatanım memleketim çok şirindir gözümde ama burada mülteciyiz yabancıyız bir şey olsa bi yanlış yapsak olmaz yani kötü olur. Vatanında hürdüm özgürdüm, mesela Urfa'ya abimi görmeye gitsem yol izin almadan gidemem ve yakalanırsam 4 bin 5 bin ceza alırım(G1,E,+65)

Bu ifade, bir Suriyeli sığınmacının Türkiye'deki yaşam deneyimlerini ve karşılaştığı zorlukları derinlemesine yansıtmaktadır. Sığınmacının vatanına duyduğu özlem ve memleketinin güzelliklerine olan hasreti, ifadesinin merkezinde yer alırken, aynı zamanda Türkiye'de sığınmacı olarak yaşadığı zorluklar ve kısıtlamalar da vurgulanmaktadır. Özellikle, seyahat özgürlüğünün kısıtlanması ve olası cezai yaptırımlar, katılımcının kendini özgür hissetmediğini ve sürekli bir belirsizlik içinde yaşadığını göstermektedir.

Bu durum, sığınmacıların entegrasyon sorunlarına ve sosyal adalet meselelerine dikkat çekmektedir. Katılımcının ifadesi, hem kişisel bir özlemi hem de genel bir toplumsal sorunu yansıtmaktadır. Bu, sığınmacıların yaşadığı zorlukların sadece bireysel değil, aynı zamanda toplumsal bir boyutu olduğunu göstermektedir.

“ Yanii, tam ben burada okudum büyüdüm aslında buraya aidim diyorum sonra bi an kendimi uyandırıyorum hayır yabancıyım diyorum neden, çünkü yabancıyım ve bunu hiç unutturmuyorlar (G2,E,17y)

Bu ifade, bir Suriyeli sığınmacının Türkiye'deki yaşam deneyimlerini ve karşılaştığı içsel çatışmayı derinlemesine yansıtmaktadır. Katılımcı, Türkiye'de büyüdüğünü ve eğitim aldığını belirterek, bu ülkeye aidiyet hissi yaşadığı anları ifade

ediyor. Ancak, hemen ardından kendini bir yabancı olarak tanımlıyor ve bu hissin sürekli olarak kendisine hatırlatıldığını vurguluyor. Bu durum, sığınmacıların hem fiziksel hem de duygusal olarak yaşadıkları zorlukları ve toplum içindeki yerlerini sürekli sorgulamalarını göstermektedir.

Şekil 3'teki bulgulara göre; katılımcıların kendilerini yabancı hissetmelerinin en büyük sebebinin 'Ayrımcılık' olduğunu belirtilmiştir. Bu durum, toplumda Suriyelilere yönelik olumsuz tutum ve davranışların varlığını gösteriyor. Ayrıca, aile ve akraba eksikliği de katılımcıların kendilerini "yabancı" olarak tanımlamalarının bir başka önemli sebebi olabilir. Savaş sırasında sevdiklerini kaybetmenin verdiği acı, katılımcıların kendilerini izole, desteksiz ve yabancı olarak algılamalarına neden olmaktadır. 'Ayrımcılık'ı takiben 'Dil Engeli' ve 'Hukuki ve İdari Zorluklar'ı ikinci sırayı aldığı görülmektedir. 'Dil Engeli', Suriyelilerin türkçe konuşma ve anlama yeteneklerinin sınırlı olması nedeniyle yaşadıkları zorlukları ifade ederken, 'Hukuki ve İdari Zorluklar', bürokratik işlemler ve yasal haklar konusunda yaşanan problemleri temsil etmektedir. 'Ekonomik zorluklar', 'Kültürel Farklılık', 'Sosyal İzolasyon' ve 'Uyum Süreci' de diğer önemli faktörler arasında yer almaktadır. Bu faktörler, Suriyelilerin Türkiye'deki sosyal ve kültürel yaşama uyum sağlama sürecinde karşılaştıkları zorlukları göstermektedir.

“ Toprağımla yaşıyorum ve ölsem de toprağımlı unutmayacağım. Kimliğim yaşadığım yerde kaldı aidiyetim yok ihtiyacım da yok. Yani aslında önümüzde geleceğe dair bir fikrimiz olmadığı için o aidiyet biraz eksik kalıyor yoksa Diyarbakır seviyoruz yer olarak da kendi memleketim olarak görüyorum güveniyorum; ama ne zaman gidecez, ne olacak onu tahmin edemediğimiz için rahat olamıyoruz. (G9-K, +65)

Katılımcının ifadeleri, topraklarına olan derin bağlılığını ve bu bağın ölümün ötesine geçtiğini göstermektedir. Ancak, aynı zamanda, yaşadığı yerde bir kimlik ve aidiyet eksikliği hissettiğini belirtmektedir. Bu durum, sürekli bir belirsizlik hali ve geleceğe dair net bir vizyonun olmamasından kaynaklandığı söylenebilir. Diyarbakır'ı sevdiğini ve orayı kendi memleketi olarak gördüğünü ifade etmesi, şehre belirli bir güven duyduğunu göstermektedir. Ancak, ne zaman ayrılacakları veya gelecekte ne olacağı konusundaki belirsizlikler nedeniyle tam bir rahatlık hissi yaşayamamaktadır.

Şekil 5’de görüldüğü üzere, yaşanan kentte güvende hissetme durumunun oranları verilmiştir. Ayrıca katılımcıların sosyodemografik özelliklerine göre güven hissinin farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Diyarbakır’da uzun süreli ikamet eden Suriyeli sığınmacıların kendilerini daha güvende hissettiklerini ortaya koymaktadır. En yüksek ‘Evet’ yanıtı oranı, 10 yıl ve üzeri bir süredir şehirde yaşayan katılımcılar arasında gözlemlenmiştir. Uzun süreli ikamet, sığınmacıların güvenlik algısını olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır. Bu bulgular, sığınmacıların yerel topluluklarla entegrasyonunun ve uzun süreli ikamet, onların güvenlik algılarını olumlu yönde etkileyebileceğini göstermektedir.

Tablo 11 ve 12’deki bulgulara göre, kente güven hissetme oranları yüksek olup birbirine yakın olduğu görülmektedir. Evli ve bekar katılımcıların Diyarbakır’da kendilerini en güvende hissedenden. Grup olduğu söylenebilir. Ancak, dul veya boşanmış olan katılımcılar arasında bu konuda daha fazla belirsizlik olduğu görülmektedir. Bu belirsizlik, belki de bu grup içindeki bireylerin yaşadıkları deneyimlerin çeşitli olmasından kaynaklanmaktadır.

“ Aslında evet ev yer olarak burası ama ait olduğum ev değil mekan memleket ve yerimi teslim etmiyor evet oturuyorum rahatım ama kalıcı değilim başıma ne geleceğini tahmin edemiyorum güvende hissedemiyorum. türkiyenin kanunlarını bilmiyorum çok kişi wifi üzerinden bir şeyler yapıyor ve suçsuz insanlar hapse giriyor korkuyoruz bu yüzden. (G6,K,37y)

Bu ifade, bireyin fiziksel olarak konforlu bir ortamda yaşadığını, ancak duygusal olarak aidiyet hissetmediğini ve durumunun kalıcı olmadığını belirtmektedir. Gelecekte ne olacağını tahmin edememe ve Türkiye’nin yasalarını tam olarak anlamama gibi faktörler nedeniyle kendini güvende hissetmemektedir. İnternet üzerinden gerçekleştirilen eylemler sonucunda masum insanların hapse atıldığını duyduğu için endişe duymaktadır. Bu durum, özellikle mülteciler ve sığınmacılar arasında yaygın olarak görülmektedir. Yeni bir ülkede yaşamaya başlamak, özellikle hukuki süreçler ve sosyal normlar hakkında yeterli bilgiye sahip olmamak bireylerde belirsizlik ve güvensizliği arttırmaktadır.

“ Güven hissediyorum, dil bildiğim için kürt olduğun için sosyalleşiyorum buradaki insanlarla çok iyiler hep yemeğe davet ediyorlar beni.(G-7,K,17y)

Bu ifade, bireyin yaşadığı şehirde kendini güvende hissettiğini belirtmektedir. Bu güvenlik hissi, yerel dili bilmek ve Kürt etnik kimliğine sahip olmak gibi sosyal faktörlerden kaynaklanmaktadır. Dil becerisi, bireyin toplumla etkileşimini ve sosyal entegrasyonunu kolaylaştırırken, etnik kimlik, benzer kültürel arka plana sahip kişilerle bağlantı kurmayı sağlar. Bu durum, bireyin sosyal çevresi tarafından kabul gördüğünü ve sıcak ilişkiler kurduğunu gösterir. Misafirperverlik eylemleri, örneğin yemek davetleri, bu durumu destekler. Bu ifade, bireyin sosyal çevresiyle olan olumlu ilişkisini ve bu ilişkinin bireyin güvenlik hissini nasıl artırdığını vurgulamaktadır.

Şekil 6’da görüldüğü üzere; yaşanan mahallede güvende hissetme durumunun oranları verilmiştir. Ayrıca, katılımcıların sosyodemografik özelliklerine güven hissini farklılaştıran farklılaşmadığı incelenmiş ve katılımcıların genel olarak güvende hissettikleri görülmüştür. Bu durum, toplumda genel bir güvenlik hissini var olduğunu ve bu durumun, katılımcıların mahallelerine uyum sağlamalarını ve sosyal bağlar kurmalarını kolaylaştırabileceğini göstermektedir.

“ *Burası evim ama belirli bir süreye kadar, süreyi belirleyen de çok önemli, nasıl mı aaa yasa değişir beni Türkiye’den çıkarırlar, ya da ev sahibi kirayı yükseltir, karşımdaki komşu benimle kavga ederse mecburen başka bir ile gitmem gerekir. Bu süreci etkileyen şeyler var, savaş öncesi bir sorunuz yoktu. Evet bu şehir mahalle güvenilir akraba tanıdıklar var bizim kaldığımız mahallede ama her an bir şey olacak gibi tetikteyiz.* (G4,E,28y)

Tablo 13 ve tablo 16’daki kente ve mekana dair bulgular, güvenlik algısının, bireylerin bu bölgelerde geçirdiği süreyle ilişkili olduğu varsayımı, mevcut veriler ışığında desteklenmektedir. Uzun süreli mahalle sakinliğinin, sığınmacıların başlangıçtaki güvenlik algısını artırabileceğini; ancak bu algının zamanla değişebileceğini göstermektedir. Bu değişimin altında yatan faktörler arasında komşularla yaşanan olumsuz durumlar, hırsızlık olayları ve akrabalara verilen ancak sonrasında yerine getirilmeyen sözler (örneğin, evlilik vaatleri) bulunmaktadır.

Şekil 7’de görüldüğü üzere; katılımcıların uyum sorunu oranları verilmiştir. Ayrıca, uyum sorunu yaşama durumu cinsiyet, yaş ve medeni durum gibi sosyodemografik değişkenlere göre incelenmiştir.

Tablo 17’deki bulgular, erkek katılımcılar arasında uyum sorunu yaşama oranının kadın katılımcılara göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Burada uyum sorunu yaşama oranının %31 i erkek katılımcılar olduğu görülmektedir, aslında yabancı hissetme durumundaki sebepler burada da söylenebilir; işte çalışıyor olmaları, sosyalleşememeleri, sosyal uyuma yönelik herhangi bir etkinliğe katılma zamanlarının olmaması, çalıştıkları alandaki kişilerle dil bariyerinden ötürü etkileşimde bulunamamaları gibi.

Tablo 18’deki bulgular, yaşın artmasıyla uyum sorunu yaşama oranlarında bir artış olduğunu göstermektedir. Bu, yaşın ilerlemesiyle yeni bir kültüre adaptasyonun daha zorlaşabileceğini ve genç bireylerin yeni durumlara daha kolay uyum sağlayabileceğini işaret etmektedir. 56-65 yaş aralığındaki katılımcılar arasında ‘Evet’ ve ‘Hayır’ yanıtları eşit oranda dağılmıştır. Bu durum, yaşın uyum sorunları üzerindeki etkisinin bireysel farklılıklara bağlı olabileceğini düşündürmektedir.

Tablo 19’deki bulgular, katılımcıların medeni durumlarına göre; Türkiye’deki yaşama uyum sağlama konusundaki görüşlerinde belirgin farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır. Bekar katılımcılar arasında, ‘Kısmen’ yanıtı verenlerin oranı en yüksek çıkmıştır. Bu, bekar bireylerin uyum sürecinde karşılaştıkları belirsizlikler ve zorlukları yansıtabilir. Bekar katılımcılarla yapılan görüşmelerde de aslında genel olarak uyum sağlandığını ama sosyal medya, önyargılar, artan nefret söylemleri, geri gönderme durumları bu gibi faktörler aidiyeti, uyum sorununu, ilişkileri olumsuz etkileyebilmektedir. Dil farklılıkları, hoşgörüsüzlük, kültür farklılıkları, etnik farklılıkları ve ön yargılar gibi faktörler uyum sorununa sebep olmaktadır.

Şekil 10 ve şekil 11’de görüldüğü üzere; katılımcıların Türkiye’yi ve Diyarbakır’ı tercih etme nedenleri verilmiştir. Türkiye’nin sınır komşusu olması, coğrafi yakınlığın bir etken olduğunu göstermektedir. Birçok katılımcı nasıl göç ettiğini cevaplarken, Türkiye’ye geçtik diye konuşmaktadır. Birçok Suriyeli, akrabalarının Türkiye’de yaşadığını ve bu nedenle Türkiye’yi tercih ettiklerini ifade etmektedir. Coğrafi olarak bölgeyi tanıyanlar için bu faktör çok daha önemlidir. Bazı katılımcılar, savaştan önce de Türkiye’de yaşayan akrabalarının yanına gidip

geldiklerini, coğrafi olarak da bölgeyi tanıdıklarını beyan etmiştir. Türkiye ve Suriye'nin sınır komşusu olması, akrabalık ilişkilerinin ve tanıdıklıkların eskiye dayandığını göstermektedir. Birçok Suriyeli, Türkiye'ye gelmeden önce burada yaşayan akrabalarının yanına gidip geldiklerini belirtmektedir. Suriyelilerin ülkelerini terk ederek Türkiye'ye göç etmelerinin temel nedenlerinden biri de güvenlidir. Türkiye, savaşın etkilediği bölgelere yakın olduğu için birçok Suriyeli için güvenli bir liman olmuştur. Katılımcıların çoğu kendi tabirleriyle bize kapıyı açan tek ülke oldu. Bu da Türkiye'nin uyguladığı açık kapı politikası sebebiyle göç etmelerinde önemli bir etken olmuştur. Katılımcıların Türkiye'yi seçmelerinde diğer bir neden ise, coğrafi yakınlıktır. Onu takiben eğitim, iş, evlilik ve mecburiyet sebepleri gelmektedir.

“ Aslında biz Türkiye'ye sığındık ve bize yakındı coğrafik olarak önceden gelen kişiler vardı o yüzden aslında Türkiye'yi seçtik. (G4,E,28y) ”

“ Benim annem aslında Urfalıydı ve köyü vardı yakın olduğu için geldik. Dış ülkelere gitmek istedik ama olmadı. (G7,K,17y) ”

“ Biz Türkiye'ye gelmeden önce Suriyede başka bir şehre gidecektik; ama yapamadık ve Türkiye'ye geldik. Ben şimdi Suriye'de olsaydım ölmüş olabilirdim bir ara annemi almaya çalışmışlardı kimse yoktu evde; o yüzden kaçtık. (G8,E,23y) ”

Şekil 12'te görüldüğü üzere; katılımcıların yaşadıkları yerde kimlerin çoğunlukta olduğuna dair oranlar verilmiştir. Bu bulgular, Suriyeli katılımcıların Türk topluluklarına entegre olduklarını ve bu topluluklarla etkileşimde bulunduklarını göstermektedir. Ayrıca, katılımcıların önemli bir bölümünün hem Türklerin hem de Suriyelilerin çoğunlukta olduğu bölgelerde yaşadıkları belirtilmiştir. Bu durum, Suriyeli katılımcıların hem kendi topluluklarıyla hem de Türk topluluğuyla uyumlu bir yaşam sürdürdüklerini göstermektedir. Bu durum, Türk toplumuna entegrasyon sürecinin başarılı olduğunu ve bu iki topluluk arasında etkileşimin devam ettiğini göstermektedir.

Şekil 13'te görüldüğü üzere; katılımcıların geri dönüş düşüncesine dair oranlar verilmiştir. Çeşitli demografik değişkenler açısından da ele alınmıştır. Suriyeli sığınmacıların geri dönüş düşünceleri önem arz etmektedir. Daha önceki çalışmalarda Ögütçü

Bulgular, katılımcıların büyük bir kısmının geri dönme niyetinde olmadıklarını göstermektedir. İncelenen değişkenler arasında cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim ve gelir durumu bulunmaktadır. Özellikle gelir düzeyi ile geri dönüş isteği arasında negatif bir ilişki olduğu belirlenmiştir; yani, gelir düzeyi yükseldikçe geri dönüş isteği azalmaktadır. Bu durum, gelir artışının, bireylerin mevcut yaşam koşullarından memnuniyetini ve dolayısıyla mevcut konumlarında kalma eğilimini artırdığı hipotezini desteklemektedir.(tablo 23-24-25-26)

Şekil 14’de görüldüğü üzere; geri dönme düşüncesinde en etkili olan faktörün ekonomik neden olduğu anlaşılmaktadır. Ancak katılımcıların farklı nedenler öne sürdüğü de görülmektedir. Bu nedenler arasında akraba ve vatan özlemi ile yabancılık duygusu yer almaktadır. Dolayısıyla geri dönme düşüncesinin temel nedeni, Türkiye’de karşılaşılan bazı zorluklar olmakla birlikte katılımcıların kendilerini ait hissettiği ülkenin kendi menşei ülkeleri olmasıdır. Bu nedenle geri dönme düşüncesinde en önemli faktörün aidiyet duygusu olduğu söylenebilir.

Şekil 16' ya göre; katılımcıların geri dönüşü istememe sebepleri arasında, savaşın devam etmesi, güvenlik eksikliği ve vatandaşlık elde etme arzusu gibi faktörlerin, bireylerin kalma kararlarını önemli ölçüde etkilediğini ortaya koymaktadır. Bu faktörler, sığınmacıların mevcut konumlarında kalma eğilimini güçlendirirken, potansiyel geri dönüş risklerini de artırmaktadır. Savaşın sürmesi, güvenlik endişeleri ve vatandaşlık kazanma umudu, göçmenlerin uzun vadeli yerleşim planlarını şekillendiren temel unsurlar olarak belirlenmiştir.

“Yani bize yeterince kucak açtılar bişi istemiyorum. Sadece ben mezun olucam ve işe girmek atanmak için kpss ye girmek gerekiyor; ama ben vatandaş olmadığım için bu sınava giremeyeceğim. Bu yüzden vatandaşlık verilirse ben de çalışabileceğim ama eğer olmazsa yurt dışı düşünüyorum.(G7,K,17y)”

“Vatandaşlık verilirse çok rahat olurum, vatandaşlık kazandıktan sonra yaşadığım hayat detayları türk vatandaşlarıyla aynı olacak. Mesela bir ev satın alabilirim kimse yarın evden çık diyemez kızımın okul süreci aynı olacak. Herhangi bir yerden hizmet aldığımda yabancı kelimesini duymayacağım bu çok önemli. Ha çok değer de verilebiliyor siz kobanilisiniz siz baş tacısınız ama suriyeliler kötü yani diyarbakır’daki herkese onu anlatmak kobaniliyim demeliyim ki kobani muamelesi

alayım o da çok zor herkese nerden geldiğini ne yaşadığını anlatmak zor. Annem gaziantep'te yaşıyor ve önemli bir sorun olursa ölüm de olsa o yol iznini alamadan gidemem, Suriyeye ziyarete gidebilir Türkiye'ye dönebilirim.(G6, K,37y)”

Şekil 17- 18-19 da görüldüğü üzere; Türkiye'ye gelmeden önceki beklentilerin dağılımı, karşılanma durumu ve karşılanmayan beklentiler verilmiştir. Katılımcıların Türkiye'den beklentileri detaylı bir şekilde incelenmiştir. Katılımcılar, huzur ve güvenlik, eğitim ve sağlık hizmetleri, vatandaşlık hakkı, eşit haklar, iş olanakları ve başka bir ülkeye göç etme fırsatı gibi çeşitli beklentilere sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Ancak, bu beklentilerin büyük bir kısmının karşılanmış olmasına rağmen, en önemli olanlarının, vatandaşlık, eşit haklar ve başka bir ülkeye göç etme imkanı, karşılanmadığı belirlenmiştir. Bu durum, katılımcılarda belirgin bir endişe yaratmaktadır.

Suriye'deki devam eden savaş koşulları, savaş sona erse bile dönülecek güvenli ve yaşanabilir alanların eksikliği, Türkiye'deki yasal statülerinin belirsizliği ve yabancı olarak algılanmanın getirdiği sürekli tetikte olma hali, katılımcıların yaşam kalitesini ve gelecek planlarını olumsuz etkilemektedir. Bu faktörler, göçmenlerin uzun vadeli yerleşim tercihlerini ve sosyal entegrasyon süreçlerini karmaşıktırmakta ve onların karşılaştıkları zorlukları artırmaktadır.

Şekil 20'de, katılımcıların Diyarbakır halkından olan beklentiler ve oranları verilmiştir. Yapılan yüz yüze görüşmelerde de, katılımcıların beklentilerinin karşılandığı belirtilmiştir. Diyarbakır halkının hoşgörülü ve iyi niyetli olduklarını, sosyal etkileşim ve entegrasyon süreçlerinde destekleyici bir tutum sergilediklerini ortaya koymaktadır. Bu durum, sosyal uyum ve toplumsal bütünleşme açısından önemli bir gösterge olarak değerlendirilebilir. Katılımcıların bu olumlu yaklaşımları, Diyarbakır halkının sosyal dokusunun güçlenmesine ve çok kültürlü yapısının korunmasına katkıda bulunmaktadır.

“Aslında Gaziantep'te ailem yaşıyor ve Diyarbakır'ın diğer illerden farkı halkı iyi yardımsever yol tarifi sorsan anlatmaz eşlik ediyorlar. Mesela Antepte parayla bir çevirmen aradık ona rağmen bulamadık ama burada herkes kürt ve bize çeviri de yardım ediyorlar. Antepte urfada peşin kira istiyorlar Diyarbakırda öyle değil(G6, K, 37y)”

“Yani gelmeden önce Diyarbakırı bilmiyordum ama 12 yıldır buradayız seviyoruz halkı iyi yardım sever onurlu.(G9, K, +65y)”

“Aslında Biz Urfaya gittik, gördük ve Urfay’la karşılaştırabilirim. Millet mültecilerden Suriyelilerden rahatsızdı Diyarbakırda durum öyle değil Urfada arap olmalarına rağmen daha çok ırkçı davranıyorlardı ve kötüydüler sen iyi ol Diyarbakır halkı sana çok iyi olur(G4, E, 28y)”

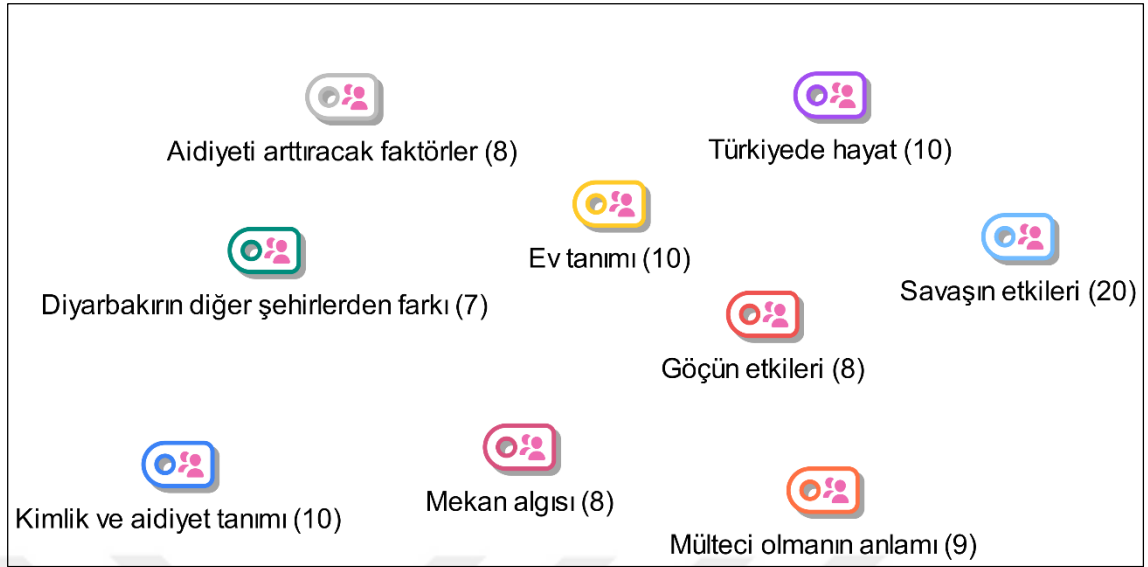
“Şehir olarak İzmir güzel yakın hissettim; ama Diyarbakır ayrı dil, kültürü yakın bize annem hep kürtçe konuşur başka bir şehirde yapamaz Türkçe bilmiyor çünkü(G8,E,23y)”

Şekil 21’teki bulgulara göre; Dernekler, sığınmacıların ev sahibi topluluklara entegrasyonunu, haklarını savunmalarını ve birlik duygularını pekiştirmelerini sağlamada kritik bir rol oynar. Dernekler ayrıca üyelerinin birbirleriyle tanışmalarını ve bu sayede sosyal etkileşimlerini artırmalarını sağlar. Göçmenler, yabancı bir ülkede karşılaşılabilecekleri zorluklara karşı tek başına mücadele etmek zorunda değiller. Dernek üyeliği sayesinde, göçmenler kendileri gibi deneyimler yaşayan, benzer endişelere sahip ve artık yalnız olmadıklarını bilen bir sivil toplumun parçası olurlar.

Bu verilere göre, Suriyeli katılımcıların dernek üyelikleri çeşitli alanları kapsamaktadır ve bu da katılımcıların farklı ilgi alanlarına ve ihtiyaçlarına işaret etmektedir.

3.1.Betimsel Bulguların Tartışması

Araştırmanın temel problemi olan mekan algısı ve aidiyet hissine daha detaylı açıklama getirmesi amacıyla 10 katılımcı ile yapılan bire bir görüşmelerde görüşme sorularına (Ek 2) verilen yanıtlar Tema Analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Bu doğrultuda, öne çıkan temalara ilişkin 9 tema (üst kod) ve 39 alt kod oluşturulmuştur. Şekil 39’dan da incelenebileceği üzere, oluşturduğumuz üst kodlar ağırlık sırasına göre şu şekildedir: Savaşın etkileri, Kimlik ve aidiyet tanımı, Türkiye’de hayat, Ev tanımı, Mülteci olmanın anlamı, Mekan algısı, Göçün etkileri, Aidiyeti arttıracak faktörler, Diyarbakır’ın diğer şehirlerden farkı.

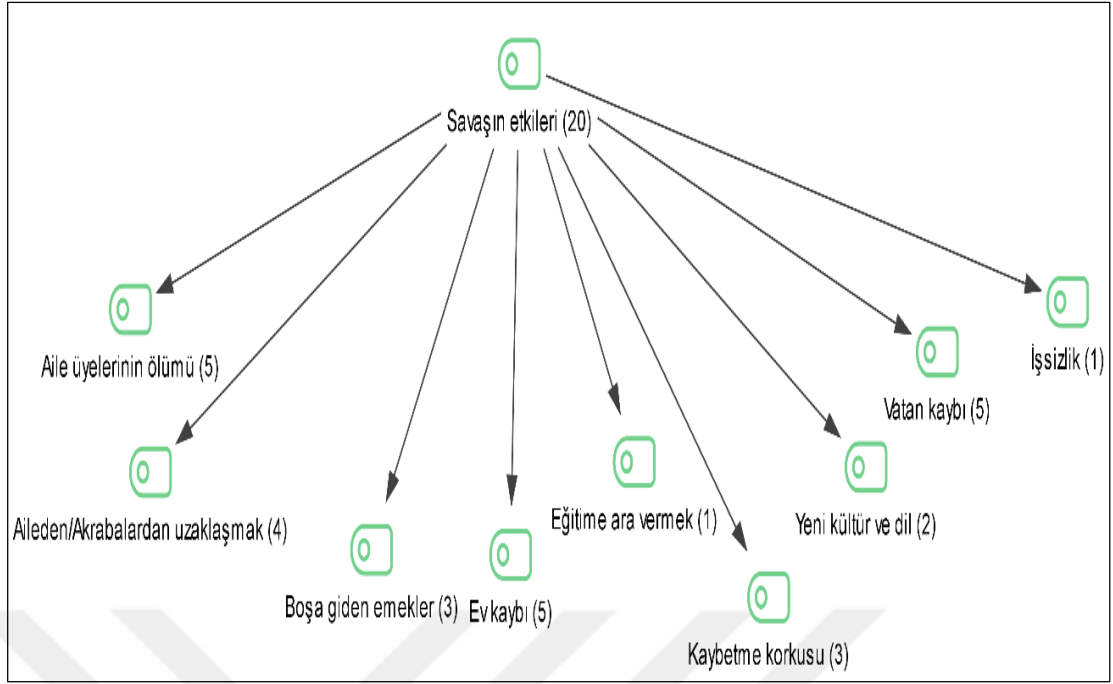

Şekil 26. Temalar

3.1.2. Savaşın Etkileri Teması ve Alt Kodlar

Bu tema, Aile üyelerinin ölümü, Vatan kaybı, Ev kaybı, Aileden/Akrabalardan uzaklaşmak, Boşa giden emekler, Kaybetme korkusu, Yeni kültür ve dil, İşsizlik ve Eğitime ara vermek üzere toplam 12 alt koddan oluşmuştur (Şekil 39). Savaşın Etkileri temasında yoğun olarak ifade edilen kod Aile üyelerinin ölümüdür. Aile üyelerinin ölümü kodu ile ilgili bir katılımcının ifadeleri şu şekildedir:

“ Aslında göç ve savaştan aynı anda etkilendik akrabalarımı, çocuğumu kaybettim evimizi hayatımızı kaybettik. Ben oğlumu Türkiye’ye geldikten sonra kaybettim o gelemedi. Sonra oğlum Şam da tutuklandı ve zorla eline silah verildi ve sonra öldü bu çok acı çok... (G9,K, +65y)

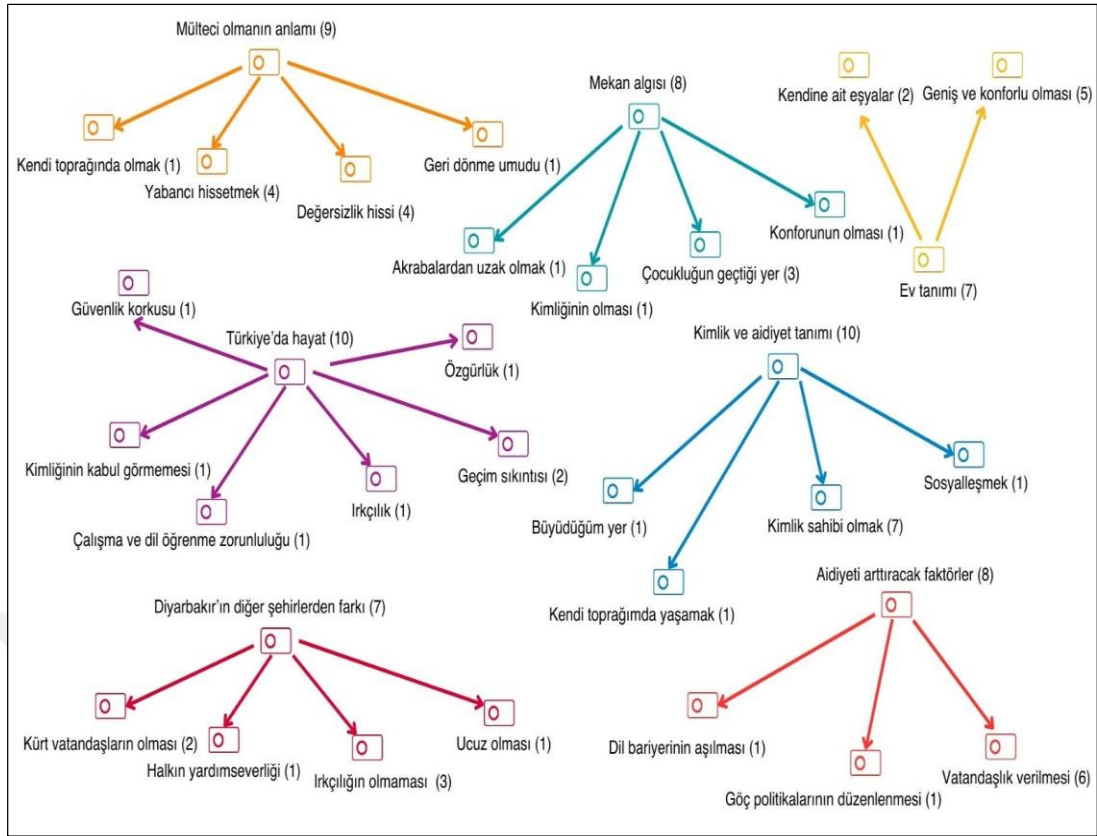

Şekil 27. Savaşın Etkileri Teması ve Alt Kodları

3.1.3. Diğer Temalar ve Alt Kodlar

Kimlik ve Aidiyet Tanımı temasında Kimlik sahibi olmak, Kendi toprağında yaşamak, Büyüdüğüm yer ve Sosyalleşme olmak üzere toplam 4 alt kod oluşturulmuştur. Bu temada yoğun olarak ifade edilen kod Kimlik sahibi olmaktır. Kimlik sahibi olmak kodunda yer alan katılımcılardan biri bu konuda şunları söylemiştir:

“ Biz Suriye’deyken kimliğimiz vardı her yerde geçerli izin alman gerektirmeyen ama burda yabancıyız ve en önemli kimliğimizi kaybettik. Aidiyet bir şeye bir şehre ait olduğunu güvende olduğunu bilmektir ve bunlar da yoksa uyum sağlayamıyorsun ben abim sağlar ama babam annem yaşlılar zorlanır çünkü dilimiz farklı. (G2,E,17y)

Şekil 28. Diğer Temalar ve Alt Kodlar

Türkiye’de Hayat teması, Geçim sıkıntısı, Çalışma ve Dil Öğrenme Zorunluluğu, Irkçılık, Kürt kimliğinin kabul görmesi, Özgürlük ve Güvenlik korkusu olmak üzere 6 alt koddan oluşmuştur. En yoğun olarak ifade edilen kod olan Geçim sıkıntısı kodundaki bir katılımcının açıklamaları şu şekildedir:

“ Suriye’de bi kaygım endişem yoktu. Zor bir iş yapmak, güç gösteren bir iş yapmak zorunda değildim. Ev bizimdi ev kirası ödemek zorunda değildik yüksek gelirimize göre elektrik faturası ödemek zorunda değildim. O yüzden belki hayatı çok basit ve rahat yaşıyorduk. En önemlisi de okulumu devam ettiremedim bir seçim yapmak zorundaydım ve bende mecbur çalışmayı seçtim çünkü hiçbir şeyimiz yoktu her şey çok pahalı geçim zor hala da çalışıyorum. (G4,E,28y)

Bir diğer alt tema olan Mülteci olmanın anlamı teması, Kendi toprağında olmamak, Yabancı hissetmek, Değersizlik hissi ve Geri dönme umudu olmak üzere 4 alt koddan oluşmuştur. Yoğunlukla ifade edilen 2 alt kod Yabancı hissetmek ve

Değersizlik hissidir. Değersizlik hissi alt kodunda yer alan katılımcılardan biri bu hissi şu şekilde açıklamıştır:

“ Aslında mülteci kelimesi değersiz hissetmektir ve kendime karşı bir öz şefkat duygusu oluşuyor neden o terimle bağlı oldum benim de kendi ülkemde evim düzenim vardı, ben de hayatımı devam ettirebilirdim öz şefkat oluyor kendimi değersiz hissediyorum.(G6,K,37y)

Mekan algısı alt teması, Çocukluğun geçtiği yer, Kimliğinin olması, Akrabalardan uzak olmak ve Konforunun olması olmak üzere 4 alt koddan oluşmuştur. Yoğunlukla ifade edilen alt kod olan Çocukluğun geçtiği yer kodundaki bir katılımcı şu cümleleri söylemiştir:

“ Çocukluğumu geçirdiğim yer savaştan dolayı gitti ve küçüklük fotoğraflarım çocukluk fotoğraflarım orda kaldı ve savaşta kayboldu ve sanki bütün hayatımı o fotoğraflara bağlamış gibi oldum ve o fotoğraflar gidince sanki hayatım gitmiş gibi oldu.(G10,K,30y)

Ev tanımı alt kodunda, Kendine ait eşyalar ve Geniş ve konforlu olması olmak üzere 2 alt kod ortaya çıkmıştır. Katılımcılardan biri ev tanımını şu şekilde yapmıştır:

“ Evimiz çok güzeldi, odam vardı elbiselerim, oyuncaklarım, ekonomik durumumuz iyiydi. Ama burda konfor yok aaaa zaten insan güvenli olarak yaşadı mı bir çatı altında yaşadı mı konforun o olur(G7,K,17y)

Diyarbakır'ın diğer şehirlerden farkı temasında 4 alt kod mevcuttur: Irkçılığın olmaması, Kürt vatandaşlarının olması, Halkın yardımseverliği ve Ucuz olması. Irkçılığın olmaması kodunda bir katılımcı şunları söylemiştir:

“ Ben mesela İstanbul'a gittim Ankara'ya gittim ama Diyarbakır çok ucuz bir de ırkçılık burada yok. Ama diğer şehirler de var ve çok görülüyor bu ama Diyarbakır halkı iyi güzeller yardımseverler(G5,E,45y.)

Aidiyeti arttıracak faktörler temasında, Vatandaşlık verilmesi, Dil bariyerinin aşılması ve Göç politikalarının düzenlenmesi olmak üzere 3 alt kod oluşturulmuştur.

Yoğunlukla ifade edilen alt kod olan Vatandaşlık verilmesi kodundaki bir katılımcı şunları söylemiştir:

“ Vatandaşlık verilirse çok rahat olurum, bi kimliğe sahip olurum, vatandaşlık kazandıktan sonra yaşadığım hayat detayları Türk vatandaşlarıyla aynı olacak. Mesela bir ev satın alabilirim kimse yarın evden çık diyemez kızımın okul süreci aynı olacak. Herhangi bir yerden hizmet aldığımda yabancı kelimesini duymayacağım bu çok önemli. Ha çok değer de verilebiliyor siz Kobanilisiniz siz baş tacısınız ama Suriyeliler kötü yani Diyarbakır’daki herkese onu anlatmak Kobaniliyim demeliyim ki Kobani muamelesi alayım o da çok zor herkese nerden geldiğini ne yaşadığımı anlatmak zor. Annem Gaziantep’te yaşıyor ve önemli bir sorun olursa ölüm de olsa o yol iznini alamadan gidemem, ama kimliğim olsa her şehre izin almadan gidebilirim. Suriye’ye ziyarete gidebilir Türkiye’ye dönebilirim.(G6,K,37y)

3.1.4. İlişkisel Analizlerin Bulgularının Tartışılması

Temaların arasındaki ilişkileri ve katılımcıların verdiği yanıtların birbirine yakınlığını belirlemek amacıyla yapılan ilişkisel analiz sonuçları Şekil 42’de sunulmuştur. Şekil 41’den de incelenebileceği üzere, katılımcılar Savaşın etkileri ile ilgili bir görüş bildirdiklerinde, aynı zamanda Mülteci olmanın anlamı, Göçün etkileri, Kimlik ve aidiyet tanımı ile ilgili de görüş bildirmiştir. Benzer şekilde, Aidiyeti arttıracak faktörler ile ilgili görüş bildirdiklerinde, aynı zamanda Mekan algısı ve Kimlik ve aidiyet tanımı ile ilgili de görüş bildirmişlerdir. Temalar ve alt kodlar arasında ortaya çıkan bu karmaşık ilişkiler bize, savaşa maruz kalmanın bireyin kimliği, aidiyet hissi, ev tanımı gibi birçok açıdan yaşamını etkilediğini göstermektedir.

Savaşın etkilerini kimlik ve aidiyet algısı üzerinden açıklayan iki katılımcının yorumları şu şekildedir:

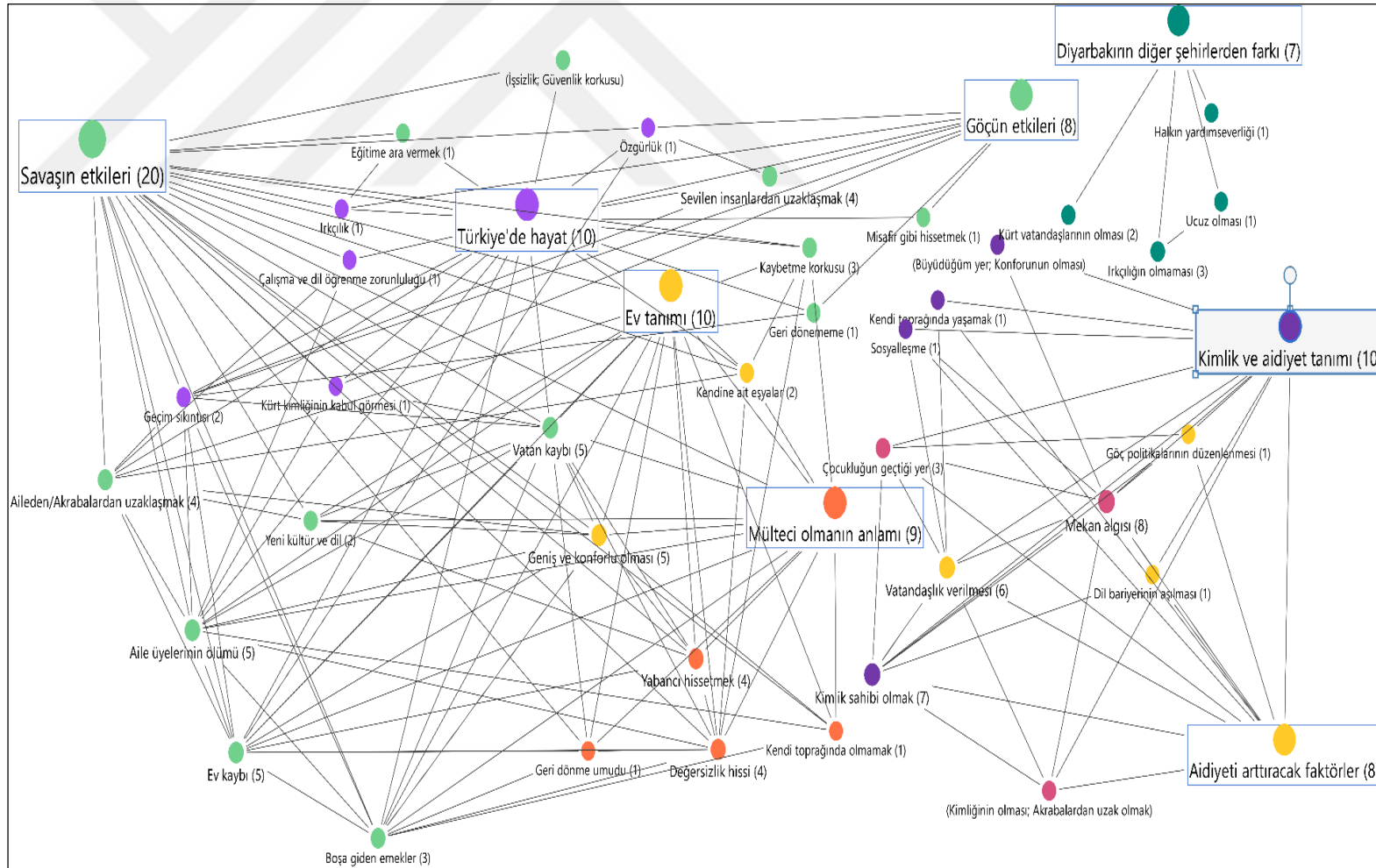
“ Savaş evimizi yaktı, yıktı. Şimdi köylülere soruyorum köyün yarısı vefat etmiş. Savaşın bize bi faydası yoktu olmadı.(G1,E,+65)

“ Aslında savaş bizim aidiyet algımızı darmadağın etti biz Suriyede köyde 300-400 aile hepsi akraba tüm Avrupa’ya Türkiye’ye dağıldık kız kardeş

halalarımı 9 10 senedir görmedim. O yüzden hiçbir yere ait değilim değiliz.
(G4,E,28y)

Katılımcıların ifadelerinden oluşturulan temalara ait kodların yer aldığı kod bulutu Şekil 42’de sunulmuştur. Yoğunlukla ifade edilen temalar ve alt kodlar daha büyük punto ile, daha az yoğun olarak ifade edilen temalar ve alt kodlar küçük punto ile yazılmıştır.

Şekil 29. Kod Haritası

Şekil 30. Kod Bulutu

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu çalışmada Diyarbakır iline yerleşmek amacıyla göç eden Suriyeli sığınmacıların mekân, aidiyet ve kimlik algıları araştırılmaktadır. Bu bağlamda, Diyarbakır'da yaşayan Suriyeli sığınmacıların kimlik ve aidiyet algıları, Türkiye'deki yaşamları, mekân algıları, mülteci olma durumları, ülkelerine olan özlem, göçün etkileri ve beklentileri gibi konular bu araştırmanın kapsamına dahil edilmiştir.

Araştırma grubunun bulguları, bireylerin yaşadıkları yerlere aidiyet hislerinin yaş, cinsiyet ve medeni durum gibi demografik özelliklere bağlı olarak değişkenlik gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Özellikle, araştırma grubu, Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye ait ya da yabancı hissetme, durumlarının altında yatan önemli etkenlerin olduğu görülmüştür. Bu etkenler arasında ayrımcılık en önemli faktör olarak öne çıkmaktadır. Ayrımcılık, bireylerin topluma aidiyet hislerini olumsuz yönde etkileyen güçlü bir faktördür ve genellikle sosyal dışlanma ve eşitsizlik duygularına yol açar. Ayrıca, dil engeli, akraba eksikliği ve ekonomik zorluklar gibi faktörler de bireylerin Türkiye'ye aidiyet hislerini karmaşıklştırmaktadır.

Sığınmacıların %59-%60 yaşadıkları kentte ve mahallede kendini güvende hissettiğini belirtmiştir. Bu yaşadıkları kentte ve mahallede kendilerini genel olarak güvende hissettiklerini ortaya koymaktadır. Verilere göre; en yüksek 'evet' yanıtı oranı, 10 yıl ve üzeri bir süredir şehirde yaşayan katılımcılar arasında gözlemlenmiştir. Bu da kentte uzun süreli ikamet eden Suriyeli sığınmacıların kendilerini daha güvende hissettiklerini ortaya koymaktadır.

Türk toplumuna uyum sağlama noktasında az ya da çok sorun yaşandığı görülmektedir. Sığınmacıların %27'si evet %38'i hayır ve %36'sı da kısmen cevabını vermiş, bu da aslında uyum sürecinin karmaşık ve kişiye özel bir süreç olduğunu göstermektedir. Uyum probleminin temel kaynağı ise büyük oranda dil ve kültürel

farklılıklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda iki toplumun aynı dini değerlere sahip olması, coğrafi olarak sınır olmaktan kaynaklanan çeşitli akraba ilişkileri ile kültürel değerlerin benzeşmesi gibi tarihsel sürecin getirdiği durumlar toplumsal uyumu kolaylaştıran unsurlardan olmuştur. Suriyeli sığınmacılar, Türk toplumunun kendilerine karşı ön yargılı olduğunu düşünmemektedir; ancak bu soruya verilen kısmen cevapları, yerel halkın kişiye göre değişken tavırlarını da or taya koymaktadır. Ayrıca Suriyelilerin kendilerini Türk toplumuna uyum sağlamaya mecbur hissettiklerini söylemeleri uyum ve adaptasyon sürecinin daha kolay yürüdüğüünün bir göstergesidir.

Suriyeli sığınmacılar Türk vatandaşlarına göre; kendilerini göçmen ya da yabancı olarak tanımlamaktadır. Türkiye’de kalma süresi ne olursa olsun Suriyelilerden kendilerini Türklere göre tanımlamaları istendiğinde yabancı ve mülteci kavramları öne çıkmaktadır. Suriyeliler Türk vatandaşlara göre; kendilerini mülteci ya da yabancı olarak tanımlamaktadır. Suriyelilerin toplum hayatında yaşadıkları sürecin bir sonucu olarak yerel halkın kendilerini yabancı olarak gördüğünü ifade etmesi bir ölçüde toplumun Suriyelilerin kalıcılığına henüz ikna olmadığını, belli bir süre sonra elbet memleketlerine döneceklerini düşündüğünü göstermektedir.

Suriyeliler tarafından Türkiye’nin tercih edilme sebeplerinde burada akrabalarının bulunması, göç edilmesi muhtemel ülkelere göre daha yakın ve güvenli olması gibi sebepler öne çıkmıştır. Türkiye’ye ilk gelen ailelerin gördüğü muamele ve karşılaştığı olumlu durumlardan sonra diğer akraba ve arkadaşlarını da davet ettikleri görülmektedir. Suriyelilerin çoğu savaştan önce de Türkiye’de yaşayan akrabalarının yanına gidip geldiklerini, coğrafi olarak da bölgeyi tanıdıklarını belirtmişlerdir. Suriye’de kalan ya da başka ülkelere giden akraba ve dostlarının çok sorun yaşadıklarını ve Türkiye’nin şartlarının yaşadıkları ülkelere daha iyi olduğu görüşmelerde belirtilmiştir. Bu da Suriyelilerin Türkiye’nin kendilerine yaklaşımını olumlu bulduğunu göstermektedir.

Suriyeli sığınmacıların çoğunluğu kısa vadede ülkelerine dönmeyi düşünmedikleri sonucuna araştırma verilerinden ulaşmak mümkündür. Yaş küçüldükçe geri dönme eğilimi de azalmaktadır. Genç katılımcıların çoğu Türkiye’de kalmak istememekte ve özellikle Avrupa’ya gitmeyi düşünmektedir. Buna karşılık, geçmişle bağları daha güçlü olan 60 yaş üstü katılımcılar geri dönmeye daha sıcak bakmaktadır. Aynı durum eğitim durumu, medeni durum ve gelir düzeyinde de görülmektedir. Bu gruplarda da geri dönme düşüncesi bulunmamaktadır. Başka bir

deyişle, Suriyelilerin şu anki gündeminde, Suriye'ye kesin dönüş yapma düşüncesi yer almamaktadır. Bu düşüncüyü sığınmacıların vatandaşlık alma arzusu, savaşın devam etmesi, güvenlik sorunu, ekonomik şartlar ve başka bir ülkeye gitme gibi faktörler etkilemektedir. Suriye'ye geri dönebileceğini ifade eden %47'lik bir kesim bulunmaktadır; ancak, söz konusu kesim, Suriye'de savaş sona erdiğinde ve Suriye yaşanılır hale geldiğinde bunun mümkün olabileceğini söylemektedir.

Sonuç olarak, Suriyeliler, tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi Türkiye'de de yaşam savaşı vermektedirler. Türkiye'nin tarih boyunca sahip olduğu, dayanışma ruhuna açık ve çok kültürlü bir yapıya sahip olması bu durumu kolaylaştırmaktadır. Türkiye'nin çeşitli kültürlerle açık, hoşgörülü ve kültürel çeşitlilikten yana olan yapısının devamı için hem yerel halkın hem de göçmenlerin karşılıklı çabaları gerekmektedir. Ancak, Türkiye'nin tarihsel bakış açısı ve deneyimleri zaten gereken çabaları gösterme kapasitesine sahiptir. Bu bağlamda, her iki taraf da sorumluluklarını yerine getirerek çok kültürlü toplum modelinin sürekliliğini sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Apak, H. (2015). Suriyeli Göçmenlerin Gelecek Beklentileri: Mardin Örneği. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 125-142.
- Simsek, D., & Koser Akcapar, S. (2018). The politics of Syrian Refugees in Turkey: A Question of Inclusion and Exclusion Through Citizenship. *Social Inclusion*, 6(1), 176-187.
- Aydintan, E. (2001) *Yüzey Kaplama Malzemelerinin İç Mekan Algısına Anlamsal Boyutta Etkisi Üzerine DeneySEL Çalışma* (Master's thesis, Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Ay, E. (2019). *Avrupa Birliği'nin ortak göç ve mülteci politikası: Suriye iç savaşı örneği* (Doctoral dissertation, Sakarya Üniversitesi (Turkey)).
- Alver Köksal (2007). *Steril Hayatlar*, Hece Yayınları, Ankara.
- Altıparmak, B. (2015) Kent pazarlamasında iletişim yönetimiyle kentlilik bilincinin geliştirilmesi.
- Bauman, Z. (2000). *Liquid modernity*. Cambridge: Polity Press.
- Bauman, Z. (2020) *Kimlik*, Heretik Yayınları, Ankara.
- Balci, M. E. (2017). *Kimlik Ve Aidiyet Bağlamında Zorunlu Göç Ve Uyum: Ankara Önder Mahallesi Örneği* (Master's Thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Bratram, D., Poros, M. V., & Monforte, P. (2017). *Göç meselesinde temel kavramlar*. Hece Yayınları ve Dergileri.
- Bachelard, G. (2000) *Mekânın Poetikası*, İthaki Yayınları, İstanbul.
- BM Mülteci Ajansı Kıbrıs Broşürü (Aralık 2017), *Mültecileri Korumak*, Kıbrıs.
- Beyaz, C. (2019). *Kırsal Göçmenin Kimlik, Aidiyet Ve Bağlılık Mücadelesi: Rizeli Göçmenler Üzerine Bir Çalışma*.

- Castles S., M. J. (2008). *Göçler Çağı Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri*. (B. U. Bal, & İ. Akbulut, Çev.) İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları(Eserin Orijinali 1993'te yayımlandı).
- Castells, Manuel (1997), 2. Basım, 2004). *Kimliğin Gücü, Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür Cilt II*. Cambridge, MA; Oxford, UK: Blackwell. ISBN 978-1-4051-0713-6
- Cumhur, Ö., Bingöl, S., & Sevim, N. (2023). Rojen Dağı'ndan Uludağ'a Göç: Mekân, Aidiyet Ve Rojen Pastanesi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 34(2), 57-68.
- Cengiz, B. B., Zengel, R. E. N. G. İ. N., & Doğrusoy, İ. T. (2023). Göç-Aidiyet İlişkisinin Ara Mekân Üzerinden Sinemada Temsili. *Eksen Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 4(1), 1-18.
- Çenesiz, D. (2016). *Sosyoloji Yazı Dizisi*. Pinhan Yayıncılık
- Çetin, İ. (2012) *Gecekondunun Mekân Sosyolojisi*, Yaba Yayınları, İstanbul.
- Düzen, N. E., & Gezici Yalçın, M. (2022). *Göçmenin Evi*. Viraverita.
- Durkheim, E. (2016). *Ahlak ve Toplum* (1973)
- Erbaş, H. (2018, October). Suçlular/Nedenler, Mağdurlar Ve Biz: Göç Ve Göçmenliğe Tarihsel Ve Bütüncül Bir Bakış. In *29th International Congress On Creative Drama İn Education* (Pp. 25-28).
- Erdoğan, M. M. (2015). *Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul Ve Uyum*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Erdoğan, M. M. (2019). *Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler*. Konrad, Ankara.
- Erdoğan, M. (2021). *Suriyeliler Barometresi 2020. Suriyelilerle Uyum İçinde Yaşamının Çerçevesi*. Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Ekici, S., & Tuncel, G. (2015). Göç ve İnsan. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 9-22.
- Faist, T. (2003). *Uluslararası Göç Ve Ulusaşırı Toplumsal Alanlar*. Bağlam Yayıncılık.
- Güzel, B. (2018). Suriye iç savaşı bağlamında Türkiye'nin değişen göç ve göçmen politikaları. *Uluslararası Göç ve Mülteci Kongresi Bildirileri (101-116)*. Düzenleyen Düzce Üniversitesi. Düzce, 23-25.
- Güçlüten, (2023). *Türkiye'de Geçici Korunan Suriyelilerin Aidiyet Kimlik Ve Vatandaşlık Sorunu: Hatay İli Örneği*

- Gleason, P. (2014). Kimliği Tanımlamak: Semantik Bir Tarih. *Kimlik Politikaları*, 1, 21-52.
- GİGM: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (2024), Göç İstatistikleri: Geçici Koruma, <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>.
- Göker, G. (2015). *Göç, Kimlik, Aidiyet: Kültürlerarası İletişim Açısından İsveçli Türkler*.
- Hürriyet. (2021). *Hürriyet Pazar*. <https://www.hurriyet.com.tr/https://www.hurriyet.com.tr/Kelebek/Hurriyet-Pazar/Turkiyedeki-Suriyelilerin-Gonullu-Bir-Sekilde-Geri-Donme-Ihtimalleri-Yok-41801416> Adresinden Alınmıştır.
- IOM. (2009). Göç Terimleri Sözlüğü. B. Çiçekçi (ed.), (Litera Çeviri ve Dil Hizmetleri (çev.), Uluslararası Göç Örgütü (IOM), Cenevre
- IOM World Migration Report, (2022) <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2022> Erişim Tarihi: 5 Temmuz 2021.
- İlgin, C. (2005). *Konut Çevrelerinde/Göç Aidiyet İlişkisinin Belirlenmesi İçin Model: Berlin/Kreuzberg Örneği*.
- Ittelson, W.,(2003). Environment Perception and Contemporary Conceptual Theory, *New York Seminar Press*.
- İnce, C. (2019). Göç Kuramları Ve Suriye Göçü Üzerine Bir Değerlendirme. *Opus International Journal Of Society Researches*, 11(18), 2579-2615.
- Kahveci, K. (2013). Mutlak Zaman-Mekan Kavrayışı Üzerine (Newton'un Doğa Felsefesinin Matematik İlkeleri Yapıtına Bir İlk Eleştiri)/On Conception Of Absolute Time And Space (An Early Criticism Of Newton's Philosophiae Naturalis Principia Mathematica). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (30).
- Karaarslan, Ö. N. (2018). Mekân Sosyolojisinin İmkânı Üzerine Bir Derkenar. *Düşünen Şehir Dergisi*, 1, 80-87.
- Karanfiloğlu, M. (2019). Savaş, Kadın, Çocuk Ve Göç Üzerine: Suriye Örneği. *Muhakeme Dergisi*, 2(1), 99-124.
- Karakaya, H. (2020). Türkiye’de Göç Ve Etkileri. *Fırat Üniversitesi Uluslararası İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(2), 93-130.
- Kayaoglu, A., Kayaoglu, A., Şahin-Mencütek, Z., & Erdoğan, M. M. (2022). Return Aspirations Of Syrian Refugees İn Turkey. *Journal Of Immigrant & Refugee Studies*, 20(4), 561-583.
- Korkmaz, A. (2016). Suriyeli Sığınmacılardan Kaynaklanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Akademik Hassasiyetler*, 3(6), 83-116.

- Lee, Everett S. Lee, S. E. (1966). *A theory of migration. demography*, 3 (1), 47–57.
- Simmel, G. (2019) *Yabancı. İçinde: Yabancı Bir İlişki Biçimi Olarak Ötekilik*. Derleyen: (Derleyen: Levent Ünsal; s.27-35) Heretik Yayınları, Ankara
- Savaş, G. E. (2011). *Kültürlerarası İletişimde Dış Göç Olgusu ve Kimlik Sorunu: 1989 Yılında Bulgaristan'dan Türkiye'ye Gelen Türk Göçmenleri Üzerine Bir Çalışma (İstanbul-İkitelli Örneği)* (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Sönmez, M.E (2015). *Suriyeli Göçmenlerin Türkiye'deki İlişkileri ve Eve Dönüş Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma. Türkiye Göç Konferansı 2015 Seçilmiş Bildirileri'nde* (s. 8-15). Ulusötesi Basın Londra.
- Şen, A. B., & Vural, C. (2014). *Suriye iç savaşında göç ve kadın*. Yaratıcı Drama
- Ö. & Kıncal, A. (2018). *Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri ve Suriyeli Yerinden Edilmiş Kişiler Bağlamında Türkiye'nin Göç Politikasındaki Gelişimin Değerlendirilmesi. Göç Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 90-126.
- Öğütçü, M. (2018). *Suriyelilerin Göç Sürecinde Aidiyet Tanımlamalarının İnşası: Kütahya Örneği* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- RPIS. (2023). *Fifth Round of Unhcr's Return Perceptions and Intention Surveys*. <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/68443>
- Sezik, M., & Ağır, O. (2015). *Suriye'den Türkiye'ye Yaşanan Göç Dalgasından Kaynaklanan Güvenlik Sorunları. Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 95-124.
- Ulutaş, U., Kanat, K. B., & Acun, C. (2015, Mart). *Sınırları Aşan Kriz Suriye*.
- Uysal, A. (2015). *Londra'daki Türkler'de Aidiyet ve Mekân İlişkisi. Coğrafya Dergisi*, (30), 61-78.
- Vardar, N. (2015). *Mülteci, Göçmen, Sığınmacı Arasındaki Farklar?* Kasım 3, 2019 tarihinde Bianet Bağımsız İletişim Ağı: <http://bianet.org/bianet/toplum/167434-Multeci-gocmen-siginmaci-arasindaki-farklar>
- Vesek, S (2021). “Bizim Mazi Zeval Oldu”: Türkiye'deki Suriyelilerin Kalma Ve Yeniden Göç İle İlgili Karar Verme Süreçlerini Etkileyen Faktörler. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 24(2), 379-421.
- Yalçın, C. (2004). *Göç Sosyolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

EKLER**EK 1-ANKET FORMU**

Gaziantep Üniversitesi Göç Enstitüsü Göç Çalışmaları Yüksek Lisans Programında hazırlanmakta olan “**Suriyeli sığınmacıların Mekana İlişkin Aidiyet Algıları: Diyarbakır Şehri Örneği**” isimli tez çalışması için veri toplamaktır. Bu tez çalışmasında, ülkelerindeki savaş ortamı sebebiyle zorunlu göçe maruz kalan Suriyelilerin yaşamış oldukları kentte mekan algıları ve aidiyet duyguları irdelenecektir. Anketler değerlendirilirken katılımcı kimlikleri kesinlikle gizli tutulacaktır.

NOT: Anket sorularına doğru cevap vermeniz çalışmanın sonuçlarını doğrudan etkileyeceği için büyük önem arz etmektedir.

1) Cinsiyet

- ☐ Kadın
- ☐ Erkek

2) Yaş

- ☐ 15-18
- ☐ 18-25
- ☐ 26-35
- ☐ 36-45
- ☐ 46-55
- ☐ 56-65
- ☐ 65+

3) Suriye’de ne iş yapıyordunuz?

- ☐ Kamu
- ☐ Özel sektör
- ☐ Öğrenci
- ☐ Esnaf
- ☐ İşsiz
- ☐ Ev Hanımı

4) Eğitim Durumunuz nedir?

- ☐ Okuryazar Değil
- ☐ Okuryazar
- ☐ İlköğretim
- ☐ Lise
- ☐ Üniversite
- ☐ Lisansüstü

5) Medeni Durumunuz nedir?

- ☐ Evli
- ☐ Bekar
- ☐ Dul (Eşi Vefat Etmiş ya da Boşanmış)

6) İkametgah durumu?

- ☐ Ev Sahibi
- ☐ Kira
- ☐ Bedelsiz Tahsis Edilmiş
- ☐ Yurt

7) Hanede kaç kişi yaşıyor?

- ☐ 1-2
- ☐ 3-5
- ☐ 6-10
- ☐ 10+

8) Ailenin aylık toplam gelirinedir?

- ☐ 5.000-10.000
- ☐ 10.000-20.000
- ☐ 20.000-30.000
- ☐ 30.000-40.000
- ☐ 40+

9) Kaç yıldır Türkiye’de yaşıyorsunuz?

- ☐ 0-1 Yıl
- ☐ 1-3 Yıl
- ☐ 5-10 Yıl
- ☐ 10+ Yıl

10) Kaç yıldır Diyarbakır’da yaşıyorsunuz?

- ☐ 0-1 Yıl
- ☐ 1-3 Yıl
- ☐ 5-10 Yıl
- ☐ 10+ Yıl

11) Şuan yaşadığınız semtte kaç yıldır oturuyorsunuz?

- ☐ 0-1 Yıl
- ☐ 1-3 Yıl
- ☐ 5-10 Yıl
- ☐ 10+ Yıl

12) Oturduğunuz mahalle_____**13) Kendinizi Türkiye’ye ait hissediyor musunuz?**

- ☐ Evet, hissediyorum
- ☐ Hayır, hissetmiyorum
- ☐ Bazen hissediyorum
- ☐ Fikrim yok

14) Kendinizi Türkiye’de bir yabancı olarak hissediyor musunuz?

- ☐ Evet, hissediyorum
- ☐ Hayır, hissetmiyorum
- ☐ Bazen hissediyorum
- ☐ Fikrim yok

(*14. Sorunun Cevabı “Evet” ise 15. Soruyu yanıtlayınız.” Hayır” ise 16. Soruya geçiniz)

15)Cevabınız EVET ise hangi açılardan yabancı hissediyorsunuz?

- ☐Kültürel farklılık
- ☐Ekonomik zorluklar
- ☐Ayrımcılık
- ☐Dil engeli
- ☐Hukuki ve idari zorluklar
- ☐Uyum süreci
- ☐Sosyal izolasyon

16) Kendinizi yaşadığınız kentte güvende hissediyor musunuz?

- ☐Evet, hissediyorum
- ☐Hayır, hissetmiyorum
- ☐Bazen hissediyorum
- ☐Fikrim yok

17)Yaşadığınız mekanda kendinizi güvende hissediyor musunuz?

- ☐Evet, hissediyorum
- ☐Hayır, hissetmiyorum
- ☐Bazen hissediyorum
- ☐Fikrim yok

18) Türk toplumu ve kültürüne uyum sağlamada sorun yaşadınız mı?

- ☐Evet
- ☐Hayır
- ☐Kısmen

(*18. Sorunun Cevabı “Evet” ise 19. Soruyu HAYIR ise 20. Soruyu yanıtlayınız.”)

19) Uyum problemlerinin temel kaynağı nedir?(Birden fazla işaretleme yapılabilir !)

- ☐Kültürel farklılıklar
- ☐Etnik farklılıklar
- ☐Dini yaşantıdaki farklılıklar
- ☐Önyargı
- ☐Dil farklılığı
- ☐Diğer Nedenler(Lütfen açıklayın_____)

20) Türkiye’yi tercih sebebiniz?(Birden fazla işaretleme yapılabilir !)

- ☐Güvenlik
- ☐Coğrafi yakınlık
- ☐Sosyo-kültürel benzerlikler
- ☐Akrabaların varlığı
- ☐Evlilik
- ☐Dini benzerlik
- ☐Diğer Nedenler(Lütfen açıklayın_____)

21) Diyarbakır'ı seçmenizdeki etkili olan nedenler nedir?(Birden fazla işaretleme yapılabilir !)

- ☐ oİş
- ☐ oYakınlık
- ☐ oAkraba/Arkadaş
- ☐ o Güvenlik
- ☐ o Evlilik
- ☐ o Eğitim
- ☐ o Diğer (Lütfen açıklayın _____)

22)İkamet ettiğiniz yerde daha çok Türklerden mi Suriyelilerden mi oluşuyor?

- ☐ oCevapsız
- ☐ oTürklerden
- ☐ oSuriyelilerden
- ☐ oHem Türklerden hem Suriyelilerden

23)Suriye'ye geri dönüş yapmayı düşünüyor musunuz?

- ☐ oEvet
- ☐ oHayır
- ☐ oŞu an böyle bir düşüncem yok

(*23. Sorunun Cevabı “Evet” ise 24. Soruyu “Hayır” ise 25. yanıtlayınız. *) (Birden fazla işaretleme yapılabilir !)

24) EVET ise bunun nedeni nedir?

- ☐ oEkonomik sebepler
- ☐ oKültürel uyumsuzluk
- ☐ oVatan/Ülke hasreti
- ☐ oAnne/Baba/Akraba hasreti
- ☐ oBurada kendimi yabancı hissediyorum
- ☐ o DiğerLütfen açıklayın _____)

25)HAYIR ise bunun nedeni nedir?

- ☐ oGüvenli olmayışı
- ☐ o Maddi imkânlar
- ☐ o Suriye ile bağım kalmaması
- ☐ o Savaşın devam etmesi
- ☐ o Başka bir ülkeye gitme isteği
- ☐ o Ekonomik durumun kötü olması
- ☐ o Vatandaşlık alma isteği
- ☐ o Diğer (Lütfen açıklayın _____)

26)Buraya gelmeden önce Türkiye ile ilgili beklentileriniz neydi?(Birden fazla işaretleme yapılabilir !)

- ☐ O Türkiye'nin bizi vatandaşlığa kabul etmesi
- ☐ oEş değer hakların verilmesi
- ☐ oHuzur ve güvenlik
- ☐ oTürkiye üzerinden başka bir ülkeye göç fırsatı vermesi
- ☐ o İş olanakları sunması
- ☐ o Eğitim, sağlık gibi temel insani ihtiyaçları karşılaması

o Diğer Lütfen açıklayın _____)

27)Türkiye beklentilerinizi karşıladı mı?

- o Evet
- o Hayır
- o Kısmen

*(*27. Sorunun Cevabı “Hayır” ise 28. Soruyu yanıtlayınız.) (Birden fazla işaretleme yapılabilir !)*

28) Hangi beklentileriniz karşılanmadı?

- o Türkiye’nin bizi vatandaşlığa kabul etmesi
- o Eş değer hakların verilmesi
- o Türkiye üzerinden başka bir ülkeye göç fırsatı vermesi

29)Diyarbakır’daki bölge halkından beklentileriniz nelerdir?

- o İyi iletişim ve hoşgörü
- o Yardım ve destek
- o Kültürel etkileşim ve paylaşım
- o Sosyal izolasyonu azaltmak

30) Türkiye’de üyesi olduğunuz herhangi bir sosyal kuruluş/dernek var mı?

- o Evet
- o Hayır

*(*30. Sorunun Cevabı “EVET” ise 31. Soruyu yanıtlayınız.)*

31) EVET ise ne tür bir sosyal kuruluş/dernek üyesiniz? Birden fazla işaretleme yapılabilir !)

- o İşçi sendikası
- o Meslek odası-derneği
- o Siyasi parti
- o Cami derneği
- o Azınlık haklarını korumaya yönelik dernekler
- o Yabancılar derneği
- o Göçmen haklarını korumaya yönelik dernekler
- o Hemşeri dayanışma derneği
- o Dini dernekler
- o Kadın dernekleri
- o Diğer_____)

32)Türkiye’de en çok karşı karşıya kaldığınız sorun hangisidir?(birden fazla işaretleleyebilirsiniz)

- o İşsizlik
- o Irkçılık
- o Yalnızlık
- o Niteliksiz işlerde çalışmak
- o Beslenme

- ☐Barınma
- ☐Sağlık
- ☐Eğitim
- ☐Çalışma izni alma zorluğu
- ☐Kiraların yüksekliği

33)Türkiye'nin göçmen politikasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

- ☐Olumlu
- ☐Olumsuz
- ☐İlgilenmiyorum
- ☐Fikrim yok

34)Türkiye'de yatırım yapmayı düşünüyor musunuz?

- ☐Evet düşünüyorum
- ☐Hayır düşünmüyorum

EK 2- GÖRÜŞME FORMU

- 1) Eğitim Durumunuz?
- 2) Medeni Durumunuz? (Evli iseniz) Çocuk Sayısı?
- 3) Aylık Geliriniz?
- 4) Etnik kimliğiniz nedir? (Yanıtlama zorunluluğu bulunmamaktadır)
- 5) Suriye'nin hangi şehrinde ve ne zaman geldiniz?
- 6) Bize biraz kendinizden bahsedebilir misiniz?
- 7) Türkiye'ye nasıl geldiniz?
- 8) Geliş sürecinizi dikkate alarak bize biraz anlatır mısınız?
- 9) Göç hayatınızı nasıl etkiledi? Bize biraz anlatır mısınız?
- 10) Buraya geldikten sonra ailenizle neler yaptınız, şimdi ne yapıyorsunuz? Bize biraz anlatır mısınız?
- 11) Türkiye'de yaşam nasıl, göç etmeden önceki yerle karşılaştırarak bize anlatabilir misiniz?
- 12) Savaş hayatınızı nasıl etkiledi? Savaştan önce ve sonra olacak şekilde bize anlatır mısınız?
- 13) Kendinizi Türkiye'de evinizde gibi hissediyor musunuz?
- 14) Türkiye'yi neden tercih ettiniz?
- 15) Neden Türkiye dışındaki diğer ülkeleri seçmediniz?
- 16) Diyarbakır'da yaşamayı seviyor musunuz?
- 17) Diyarbakır'da yaşamının diğer yerlerde yaşamaktan farkı nedir?
- 18) Mültecilerin çoğunlukla aynı mahallelerde yaşamalarını belirleyen etmenler nelerdir?
- 19) Türkiye'ye gelmeden önce kendinizi tarif edebilir misiniz?
- 20) Kendinizi şimdi nasıl gördüğünüzü anlatır mısınız?
- 21) Savaşın sizden aldıkları veya size kattıkları neler? Bize biraz bahsedebilir misiniz?
- 22) Mülteci olmak sizin için ne anlama geliyor? (Bize biraz anlatabilir misiniz?)
- 23) Ev(mekan) deyince ne anlıyorsunuz? (Bize Suriye'deki evinizden bahsedebilir misiniz?)
- 24) Kendinizi yersiz-yurtsuz, evsiz hissediyor musunuz? (Bize nedenleriyle anlatır mısınız?)
- 25) Suriye'deki evinizle ilgili hatırladıklarınız nelerdir? Bize biraz anlatır mısınız?
- 26) Savaş sizin mekan (yer-yurt) algınızı ne şekilde etkiledi? Bize biraz anlatır mısınız?
- 27) Kimlik ve aidiyeti nasıl tanımlarsınız? Kimlik ve aidiyet toplumsal uyuma etkisi nasıldır?
- 28) Yaşadığınız kente aidiyet(güçlü bir bağlılık, güven, rahatlık) hissini arttırmak için neler yapılabilir?